

HRVATSKI VOJNIK

BROJ | 771

9. LISTOPADA 2026.

CIJENA 1,33 €

PRVI HRVATSKI VOJNOSTRUCHNI MAGAZIN // IZLAZI OD 1991. // WWW.HRVATSKI-VOJNIK.HR

RAZGOVOR
BRIGADNI GENERAL
MIRKO STOŠIĆ
ZAPOVJEDNIK
GARDIJSKE
MEHANIZIRANE
BRIGADE

**SREDIŠTE ZA
RAZVOJ VOĐA
MORE, ZNOJ I
ČELIČNA VOLJA**

**DESANTIRANJE
GROMOVA
U DALMACIJI**

**HODOČAŠĆE U
MARIJU BISTRICU**

**VJEŽBA KRITIČNA
FAZA 26**

ISSN 1330 - 500X
PRINTED IN CROATIA
0 4 1 2 6
9 117713301500031

Foto: Tomislav Brandt

www.hrvatski-vojn timer.hr

NAKLADNIK: **MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOS S JAVNOŠĆU I VOJNA GLASILA / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASIL A I IZDAVAŠTVA****Glavni urednik:** Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@moh.hr) // **Zamjenica glavnog urednika:** Vesna Pintarić (vpintar@moh.hr)**Urednici i novinari:** Domagoj Vlahović (hrvojinik@moh.hr), Ivan Šurbek, Tomislav Vidaković (tomislav.vidakovic@moh.hr), Hrvoje Lončarević (hrvoje.loncarevic@moh.hr)**Lektura / korektura:** Gordana Jelavić (gordana.jelavic@moh.hr), Andrea Pavlić // **Fotograf:** Tomislav Brandt (tomislav.brandt@moh.hr)**Grafička redakcija:** Ante Perković // **Marketing:** Mila Badrić Gelo (mbadric@moh.hr), tel: 075 224 302; fax: 4568-117**Tisak:** Kerschhoffset d.o.o., Ježdovečka 112, 10 250 Zagreb // **Adresa uredništva:** Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ulica Antuna Bauera 35, 10 000 Zagreb, e-mail: hrvojinik@moh.hr**Odobrava:** Ivana Balenović, voditeljica Samostalne službe za odnose s javnošću i vojna glasila

MORE, ZNOJ I ČELIČNA VOLJA

Obuka Središta za razvoj vođa "Marko Babić" koncipirana je tako da polaznike postupno priprema za preuzimanje odgovornosti za ljude i izvršavanje složenih zadataka. Njezin je glavni cilj osposobiti buduće vođe za planiranje, organizaciju i provedbu vojnih zadataka, s posebnim naglaskom na zapovijedanje na razini vođa

[STR. 10]

NASLOVNICU SNIMIO TOMISLAV BRANDT

SADRŽAJ

- 4 RAZGOVOR**
brigadni general Mirko Stošić
zapovjednik Gardijske mehanizirane brigade
- 18 INTERGRANSKA OBUKA**
Desantiranje Gromova u Dalmaciji
- 24 REPORTAŽA**
S Matterhorna na Dinaru
- 28 HRVATSKA KOPNENA VOJSKA**
Kritična faza 26 – integracija elemenata brigade
srednjeg pješništva
- 32 MARIJA BISTRICA**
Biraj život
- 34 OBLJETNICA**
Tiha snaga Hrvatske vojske
- 38 RAKETNI SUSTAVI**
MICA – projektili za tri grane
- 46 SPORT U OSRH**
Povijesni iskorak hrvatskog vojnog džuda
- 54 DOMOVINSKI RAT**
Tigrovi u obrani istočne Slavonije
- 62 PJESME KOJE SU OBILJEŽILE
DOMOVINSKI RAT**
Glas koji je nosio devedesete

Pratite nas i na društvenim mrežama

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA).
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2026.
Novinarski prilogi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

RAZGOVOR: BRIGADNI GENERAL

MIRKO STOŠIĆ

ZAPOVJEDNIK GARDIJSKE MEHANIZIRANE BRIGADE

"GMBR JE SVEPRISU

TAN U HRVATSKOJ"

Gardijska mehanizirana brigada
sljednica je Tigrova, Gromova,
Pauka i Vukova te baštini njihovu
tradiciju. I danas u brigadi imamo
pripadnike tih ratnih postrojbi

"SRETAN SAM KAD IMAMO ŠTO VIŠE MLADOSTI. ONA DONOSI JEDNU NOVU
SNAGU. MORAMO BITI SVJESNI DA 35 GODINA U RAZVOJU JEDNE VOJSKE NIJE
PUNO, NO KAD POGLEDATE TEHNOLOŠKI NAPREDAK, DOKTRINE RATOVANJA
1990-ih I DANAS, RAZLIKE SU VELIKE"

Počeli smo se opreмати jednokratnim protuoklopnim sustavima RGW 90,
PZO sustavima Mistral i primili smo određene količine različitog osobnog
naoružanja, a stići će nam i samohodne haubice na kotačima CAESAR

Iduće godine također očekujemo vježbu
Borbena moć, koja će pozitivno utjecati na
kreiranje niza obučnih aktivnosti GMBR-a

RAZGOVOR // BRIGADNI GENERAL MIRKO STOŠIĆ

RAZGOVARAO Domagoj Vlahović

FOTO Tomislav Brandt

Osim razgovora sa zapovjednikom jedne od dviju gardijskih brigada Hrvatske kopnene vojske, ekipa Hrvatskog vojnika na popisu je zadaća u Dalmaciji imala još nekoliko tema o našim gardistima. A i one su obuhvaćale samo mali dio istodobnih aktivnosti koje imaju nasljednici Tigrova, Gromova, Pauka i Vukova. I zato, susret s brigadnim generalom Stošićem u prostorijama Zapovjedništva u Kninu zapravo je bio dodatna prilika da predstavimo što više tema i aktivnosti vezanih uz postrojbu.

GARDA U DOMOVINSKOM RATU I GARDA DANAS... KAO PRIPADNIK RATNE 1. GARDIJSKE BRIGADE TIGROVI, MOŽETE LI POVUĆI USPOREDBU TEMELJEM VLASTITIH ISKUSTAVA?

Gardijske su brigade u Domovinskom ratu bile glavna snaga ili oštrica zaustavljanja agresije, a nakon toga oslobođanja Republike Hrvatske. Tadašnji gardisti većinom su bili golobradi mladići, u početku bez ikakvih vojnih znanja. S velikom ljubavlju prema obitelji i domovini ušli su u rat koji nisu očekivali niti su se za njega pripremali. U tim okolnostima, kad su ulazili u ratni vihor, obučavali su se za zadaće puno brže nego danas, često na prvim crtama bojišta. Ono što imaju i današnji gardisti jest dragovoljnost ulaska u Oružane snage, dobra volja i visoka motiviranost za ostvarenje postavljenih ciljeva. No, njihove pripreme i osposobljavanje za ulazak u Gardu, obnašanje dužnosti i zadaća u gardijskoj postrojbi sustavni su te traju dosta duže. Uz to što se pripremaju u miru, imaju dovoljno vremena te adekvatnu osobnu opremu i naoružanje.

KAKVI SU DANAŠNJI ODNOSI GMBR-A S BRANITELJSKIM UDRUGAMA KOJE PREDSTAVLJAJU RATNE BRIGADE?

Rekao bih da je taj odnos neraskidiv, čini jedno nedjeljivo tijelo. Gardijska motorizirana brigada sljednica je Tigrova, Gromova, Pauka i Vukova te baštini njihovu tradiciju. Uostalom, i danas u brigadi imamo pripadnike tih ratnih postrojbi. Pripadnici naših bojni ponosni su što nose iste beretke kao i njihovi prethodnici, a tome ne pridonosimo samo mi iz GMBR-a, nego i udruge. Dobro surađujemo, zajednički obilježavamo obljetnice, organiziramo zajedničke stručne okrugle stolove... Šaljemo naše pripadnike na nekadašnje bojišnice na kojima im sudionici bitaka prepričavaju svoje događaje i prenose iskustva, o taktičkim pozicijama, o tadašnjoj skromnosti naoružanja i opreme. Tako mladi ljudi shvaćaju što stvarno znači kad si u ratu.

GMBR SE SVE VIŠE POMLAĐUJE. ŠTO MLADOST DONOSI, A ŠTO LJUDI S ISKUSTVOM IZ DOMOVINSKOG RATA?

Sretan sam kad imamo što više mladosti. Ona donosi jednu novu snagu. Moramo biti svjesni da 35 godina u razvoju jedne vojske nije puno, no kad pogledate tehnološki napredak, doktrine ratovanja 1990-ih i danas, razlike su vrlo velike. Pogledajte što sve mogu današnji besposadni zrakoplovni sustavi na bojišnicama. Nekad smo smatrali da je glavno oružje kopnene vojske tenk. On niti danas nije

manje vrijedan, no sad vidimo da s mnogo jeftinijim i manje zahtjevnim sredstvom možemo napraviti prevlast na bojištu. Mladi imaju drukčiji pogled na te procese, modernizaciju i opremanje te ih brže i jednostavnije prihvaćaju, tehnički su prilagodljivi, brzo se integriraju u određene situacije. Kod starijih vojnika postoji određena ograda prema nečem što je novo. No, njihovo ratno iskustvo također je naša snaga, a među zadaćama im je da u postrojbama prenose iskustvo, snaže identitet, zajedništvo i osjećaj pripadnosti, da razvijaju moral i borbeni duh.

MOŽETE LI PROKOMENTIRATI SUDJELOVANJE GMBR-A U VJEŽBI BORBENA MOĆ 26 TE NAJAVITI DALJNJE VEĆE VJEŽBE?

Nama iz Gardijske mehanizirane brigade bilo je zadovoljstvo sudjelovati na međunarodnoj združenoj VV Borbena moć 26 koja je bila iznimno kompleksna i zahtjevnja. Bila je to vježba u kojoj smo mogli provjeriti te pokazati naše sposobnosti u združenom djelovanju s Gardijskom oklopno-mehaniziranom brigadom, drugim postrojbama HV-a i postrojbama iz zemalja saveznika i partnera. Nismo sudjelovali kao cijela brigada. Međutim, naše sastavnice pokazale su kako raditi u sinergiji s drugima. Iduće godine također očekujemo vježbu Borbena moć, koja će pozitivno utjecati na kreiranje niza obučnih aktivnosti GMBR-a. U proljeće 2027. brigada će sudjelovati na vježbi HKoV-a Proljetni vihor. I tada ćemo potvrditi i unaprijediti stožerne sposobnosti donošenja odluka te tako biti potpuno spremni za vježbu brigade srednjeg pješastva Kritična faza 27 planirane za rujnu. U 2027. održat ćemo i niz drugih vježbi, ali ne smijemo zaboraviti VV Stablnost s ocjenjivanjem snaga za međunarodne operacije i misije. Sudjelovat ćemo i u međunarodnoj vježbi Strong Bastion u kojoj će biti ocijenjeno NATO-ovo Multinacionalno divizijsko zapovjedništvo Centar u Mađarskoj. Niz obučnih aktivnosti uvelike je usmjeren na činjenicu da smo okosnica brigade srednjeg pješastva.

PRIMJETNO JE DA GMBR INTENZIVIRA SURADNJU S HRZ-OM I HRM-OM. KAKO SE TO ODRAŽAVA NA VAŠU OBUKU I UVJEŽBANOST?

Mi moramo imati sposobnost djelovati u punom spektru operacija i želimo osposobiti dijelove ustrojstvenih cjelina brigade za zadaće koje su ključne za to. U današnjim operacijama, jedna rodovska postrojba ili grana koja djeluje samostalno je nemoćna. I zato treba koristiti sposobnosti koje su disperzirane u više grana ili zapovjedništava kako bi bili što spremniji i učinkovitiji u združenom djelovanju. Konkretno, mi moramo biti spremni dio snaga premjestiti morem ili zrakom kako bismo pravodobno stigli u područja operacije. U takvim vježbama i zadaćama bitno je i usklađeno djelovanje kroz sve borbene funkcije te poznavanje taktika, tehnika i procedura... Zajedničkim aktivnostima mi u Gardijskoj mehaniziranoj brigadi dobivamo višestruku korist, a korist imaju HRM i HRZ jer svi dobivamo iskustvo o tome što nam je potrebno i kako djelovati u određenom području i vrsti operacije.

Samohodne haubice na kotačima CAESAR bit će dio buduće Topničke bojne GMBR-a. To će za sobom povući uređenje kompletne infrastrukture u vojarni "Benkovac" (foto: Dino Varošaneć)

KOJE SU AKTUALNE I SKORAŠNJE MEĐUNARODNE OPERACIJE I MISIJE U KOJIMA SUDJELUJU PRIPADNICI GMBR-A?

U misiji UN-a UNMOGIP u Pakistanu i Indiji imamo stožernog časnika. U NATO-ovoj aktivnosti prednjih kopnenih snaga u Mađarskoj laki je pješački vod iz bojne Vukovi i zaštitna desetina iz Pauka koja je sastavni dio voda. Naši topnici sudjeluju u aktivnosti ojačane prednje prisutnosti u Litvi, a najbrojniji kontingent je satnija Tigrova u operaciji KFOR na Kosovu. Sveukupno, trenutačno u području misija i operacija imamo više od 170 pripadnika.

KAKO GLEDATE NA ULOGU DOČASNIČKOG LANCA POTPORE U GMBR-U?

Mislim da je primarna zadaća dočasničkog lanca osigurati najvišu moguću razinu spremnosti i sposobnosti pojedinaca i malih timova, te maksimalnu brigu o ispravnosti borbene tehnike. Moraju biti i uključeni u prepoznavanje onih najboljih vojnika, koji će sutra biti vođe. Važni su i za sportska natjecanja, razvoj te održavanje tjelesne spremnosti. Bitna je i briga dočasnika o vojnicima, oni moraju biti njihov glasnik, prenositi zapovjednicima informacije o spremnosti i očekivanjima vojnika. One informacije koje zapovjednici ne dobiju kroz izvješća podređenih časnika trebaju dobiti od dočasničkog lanca potpore. Ukratko, o dočasnici u dobroj mjeri ovisi motivacija, stručnost i snaga podređene postrojbe.

NA PRIMJERU OBUKE I USTROJAVANJA TIMOVA OPERATERA DRONOVA DA SE NASLUTITI DA GMBR PUNO POLAŽE I NA PROJEKTE KOJI PROIZLAZE IZ SAME POSTROJBE. JE LI TAJ DOJAM TOČAN?

Jest. U početku, u brigadi smo imali samo nekoliko dronova. Kako se počeo rasplamsavati rat uzrokovan ruskom agresijom na Ukrajinu, shvatili smo da je razvoj tih sposobnosti potreban, da mora biti sustavan te da dron mora biti u sastavu određenih postrojbi brigade. Na jednom sastanku Stožera GMBR-a donijeli smo zaključak da trebamo razvijati obuku operatera dronova. Ustvrdili smo da ćemo izraditi program obuke, a paralelno razvijati infrastrukturu za provedbu. U razvoju programa koristili smo različita iskustva iz postrojbi Hrvatske vojske, međunarodnih operacija, rata u Ukrajini... Kad smo izradili program i završili infrastrukturu na poligonu "Josip Markić",

počeli smo s obukom operatera i timova. Sukladno Planu opremanja, počelo nam je dolaziti sve više dronova, a mi smo ih dočekali odgovarajuće pripremljeni. Danas, na razini OSRH, propisana je centralizirana obuka čiji je nositelj Vojnoobavještajna pukovnija. No, bitno je da mi u provedbi te obuke nismo zatečeni, nego smo spremni, dijelimo znanje i iskustvo s drugim ustrojstvenim cjelinama koje raspolažu dronovima. Mislim da treba očekivati da će u budućnosti jedan posebni rod vojske biti posvećen - dronovima.

GARDIJSKA MEHANIZIRANA BRIGADA OKOSNICA JE BRIGADE SREDNJEG PJEŠAŠTVA (BSP). RECITE NAM NEŠTO VIŠE O NJOJ I NJEZINU USTROJU?

Formiranje te brigade zadaća je vezana uz Ciljeve sposobnosti koje su hrvatska država i vojska preuzeli u okviru NATO-a. Nositelj realizacije Plana implementacije BSP-a i razvoja sposobnosti Zapovjedništvo je HKoV-a, a sve uprave GS-a, granska zapovjedništva i sve druge postrojbe trebaju biti u potpori ustrojavanja, opremanja i obučavanja. Sukladno Planu implementacije iz prosinca 2022., GMBR je nositelj ili jezgra brigade srednjeg pješaštva, a zapovjedništvo GMBR-a preuzima zapovjedništvo BSP-a. Što se tiče postrojbi brigade, praktički jedina od bojni koja nije uključena u BSP je Topničko-raketna bojna. Postrojbe koje su pridodane GMBR-u u okviru BSP-a je oklopno-mehanizirana bojna Sokolovi GOMBR-a, Samohodna haubička bojna iz Topničko-raketne pukovnije, satnija VP-a iz Pukovnije Vojne policije, vojnoobavještajni elementi iz Vojnoobavještajne pukovnije, elementi iz Zapovjedništva specijalnih snaga, terenska vojna bolnica razine Role 2B Vojnog zdravstvenog središta, odnosno CSS bojna, tj. Bojna za borbenu servisnu potporu iz ZzP-a. Kao nositelj, GMBR s drugim uključenim postrojbama provodi obučne aktivnosti poput vježbi Kritična faza, kako bismo izvršili kvalitetnu integraciju postrojbi u Brigadu srednjeg pješaštva. Fokus nedavne Kritične faze 26 bio je na implementaciji sustava vođenja i zapovijedanja, funkcioniranju komunikacijsko-informacijskih sustava, razvoju standardnih operativnih postupaka... Kritična faza koju ćemo održati iduće godine u rujnu imat će još zahtjevnije obučne zahtjeve.

KAKVA JE SITUACIJA S OPREMANJEM NOVIM ORUŽNIM SUSTAVIMA? OSIM RGW-A, HOĆE LI BITI

Natjecanja rezultiraju većom povezanosti vojnika, dočasnika i časnika te koheziji postrojbe

I DRUGIH RUČNIH PJEŠAČKIH POVRSA-? HOĆETE LI POVEĆAVATI BROJ PATRIJA KOJE IMAJU JAČE ORUŽNE KONFIGURACIJE?

Nas u brigadi veseli svako opremanje, modernizacija i usavršavanje oružnih sustava. Unatrag nekoliko godina osjeća se povećanje nabave i opremanja. Primjerice, počeli smo se opreмати jednokratnim protuoklopni sustavima RGW 90, PZO sustavima Mistral i primili smo određene količine različitog osobnog naoružanja, a stići će nam i samohodne haubice na kotačima CAESAR. Željeli bismo više, pogotovo kad su u pitanju ručni protuoklopni sustavi. Nabava Patrija sa stanicama kalibra 30 mm bila je u planu i iskreno se nadam da je i dalje. Ukratko, mi iskazujemo svoje potrebe, ali dinamika, prioriteti i financije za opremanje ne ovise o nama u brigadi.

KAKO ĆE SE NABAVA CAESAR-A ODRAZITI NA VAŠU TOPNIČKO-RAKETNU BOJNU?

Po vokaciji sam topnik i normalno je da želim da GMBR ima što veću vatrenu moć. Samohodne haubice na kotačima CAESAR bit će dio buduće Topničke bojne GMBR-a. To će za sobom povući uređenje kompletne infrastrukture u vojarni "Benkovac" u kojoj će postrojba i tehnika biti smješteni: smještajni i skladišni objekti, radionice... Planirano je da ondje u budućnosti budu smješteni i ročnici s temeljnog vojnog osposobljavanja. Određenu rekonstrukciju doživjet će oko 80 posto vojarne.

KOJI SU DRUGI KLJUČNI AKTUALNI I BUDUĆI PROJEKTI, A TIČU SE INFRASTRUKTURE U VOJARNAMA, POLIGONIMA I VJEŽBALIŠTIMA?

U proteklih godinu-dvije ostvarili smo prilična poboljšanja vezana uz uvjete života i rada naših pripadnika u vojarnama i poligonima. Prioritet je na infrastrukturi i prostorima u kojima su smješteni ljudi koji ondje borave 24 sata u komadu. To su stražarska osiguranja, službe dežurstva te pripadnici koji općenito u kontinuitetu žive i borave u vojarni. Vojarna "Andrija Matijaš Pauk" u Kninu uređena je i dovedena u uporabno stanje za provedbu temeljnog vojnog osposobljavanja, a pred uređenjem je i smještajni objekt broj dva. Ovdje u Zapovjedništvu brigade u Kninu promijenjena je vanjska stolarija. Na poligonu "Josip Markić" izvršena je rekonstrukcija pješačkog streljišta, a najviše me raduje završna faza gradnje tamošnjeg kontejnerskog naselja

za smještaj pripadnika. Ondje smo prošle godine završili infrastrukturu za obuku mehaniziranih vodova, sa zaprekama, rovovima... Ima još dosta toga što bi trebalo izgraditi i urediti, ali smatram da je prioritet izgradnja i uređenje tehničkog bloka u vojarni "4. gardijske brigade Pauci" – gdje također treba rekonstruirati hangare u kojima su naša ključna borbena sredstva, odnosno vozila kad nisu u uporabi.

KAKO JE GMBR UKLJUČEN U TEMELJNO VOJNO OSPOSOBLJAVANJE?

Uključeni smo kroz infrastrukturu, tj. vojarnu "Andrija Matijaš Pauk" koja je u ingerenciji GMBR-a. Nadalje, dobar dio instruktora na tamošnjem TVO-u čine dočasnici koji su bili pripadnici GMBR-a ili su iz naših postrojbi privremeno operativno izmješteni na rad na TVO-u. Dajemo potporu i kroz naša streljišta na vojnom poligonu "Josip Markić" te određene logističke elemente. Dajemo i potporu TVO-u na Slunju, a s određenom tehnikom i u Požegi. Kroz sve to, pokušavamo motivirati te mlade ljude kako bi postali pripadnici OSRH.

POBORNİK STE VOJNIČKIH NATJECANJA, ŠTO ONA ZNAČE ZA BRIGADU?

Ona puno pridonose sposobnostima pojedinaca, pogotovo natjecanja koja su vezana uz klasične vojničke sposobnosti i vještine poput streljaštva, vojničkih višeboja, alpinizma, padobranstva, natjecanja mehaniziranih i motoriziranih desetina...

Sportski je život jako dobra potpora i vezan je za vojnu profesiju, pa podupiremo i druge vrste sportova. Kroz natjecanja dobivamo veću povezanost vojnika, dočasnika i časnika te ukupno gledano koheziju postrojbe.

POSTROJBE GMBR-A SMJEŠTENE SU U VIŠE HRVATSKIH GRADOVA, KAKVA JE POVEZANOST BRIGADE S CIVILNOM ZAJEDNICOM?

Na neki način, GMBR je sveprisutan u Hrvatskoj, od Slavonije do Dalmacije. To je vidljivo i kad se uzmu u obzir naše zadatke koje se odnose na potporu civilnim institucijama, posebno u kriznim situacijama koje donose poplave, požari ili potresi. Tu smo i u obilježavanju obljetnica i drugim svečanostima, u našim vojarnama organiziramo dane otvorenih vrata... Hrvatska vojska je iz naroda i ona živi za svoj narod!

SREDIŠTE ZA RAZVOJ VOĐA

TEKST Tomislav Vidaković // FOTO Tomislav Brandt, Goran Resovac, SzRV

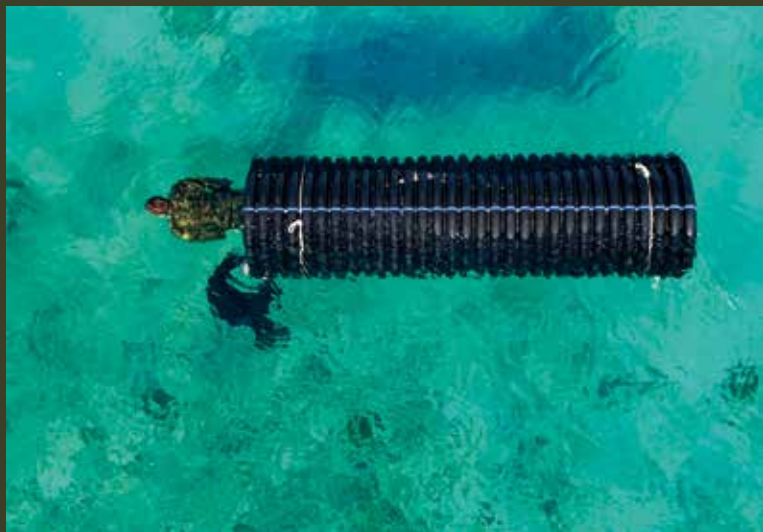

MORE, ZNOJ I

**OBUKA SREDIŠTA ZA RAZVOJ VOĐA
"MARKO BABIĆ" KONCIPIRANA JE TAKO
DA POLAZNIKE POSTUPNO PRIPREMA
ZA PREUZIMANJE ODGOVORNOSTI ZA
LJUDE I IZVRŠAVANJE SLOŽENIH ZADAĆA.
NJEZIN JE GLAVNI CILJ OSPOSOBITI
BUDUĆE VOĐE ZA PLANIRANJE,
ORGANIZACIJU I PROVEDBU VOJNIH
ZADAĆA, S POSEBNIM NAGLASKOM NA
ZAPOVIJEDANJE NA RAZINI VODA**

ČELIČNA VOLJA

Dok turisti na Korčuli uživaju u suncu, moru i svemu što dalmatinski otok nudi, svega nekoliko uvala dalje odvija se sasvim drukčija svakodnevica. Ondje nema bezbrižnog kupanja, sunčanja ni opuštanja na plaži. Umjesto toga, skupina vojnika satima boravi u moru, svladava zahtjevne vodene prepreke, vesla u gumenim čamcima i uvježbava postupke koji bi im jednog dana mogli spasiti život. I dok je more na ugodnih 24 stupnja Celzijeva, prizor polaznika koji nakon višesatnog boravka u vodi izlaze na obalu promrzli, drhteći od hladnoće, teško je povezati s ljetnim prizorima kakve inače vidamo na Jadranu.

Upravo je takav kontrast između turističke svakodnevice i zahtjevne vojne obuke obilježio naš posjet Korčuli, gdje se u sklopu 13. obuke za razvoj vođa Središta za razvoj vođa "Marko Babić" provodi njezina morska faza. Riječ je o jednoj od najzahtjevnijih etapa obuke, u kojoj polaznici, osim što moraju pokazati visoku razinu tjelesne spremnosti, moraju dokazati i sposobnost donošenja odluka, snalaženja u nepredviđenim okolnostima te vođenja ljudi u uvjetima koji nerijetko nadilaze njihova dotadašnja iskustva.

Ovogodišnja obuka donosi i nekoliko značajnih novosti. Nakon što su se tijekom ove godine vratili svojim redovitim aktivnostima poslije angažmana na provedbi temeljnog vojnog osposobljavanja, u Središtu su odlučili dodatno unaprijediti program koji se provodi već niz godina. Tako je prvi put uvedena planinska faza koju će provoditi instruktori Slovenske vojske. Među polaznicima, uz pripadnike hrvatske i slovenske vojske, prvi su put i pripadnici Kosovskih sigurnosnih snaga te oružanih snaga Albanije, Sjeverne Makedonije i Crne Gore. Novost je i to što se cijela obuka prvi put provodi na engleskom jeziku, što je pred organizatore i instruktore postavilo dodatne zahtjeve u planiranju i pripremi. Međunarodni sastav polaznika dodatno obogaćuje obuku, ali istodobno pred sve sudionike postavlja nove izazove. Osim fizičkih i psihičkih napora, potrebno je prilagoditi se različitim vojnim iskustvima, načinima rada i jeziku, a sve to u okolnostima u kojima je timski rad jedan od ključnih preduvjeta za uspješno izvršenje zadaće.

OD UDBINE DO KORČULE

Prva faza obuke provodi se u vojarni u Udbini, gdje su polaznici uglavnom usmjereni na usvajanje i ponavljanje temeljnih vojnih vještina. "U prvoj fazi obuke polaznici su u vojarni u Udbini uglavnom fokusirani na temeljne vojne vještine kako bi se zagrijali za iduću fazu, a to je vođenje i upravljanje desetinom i vodom, pri čemu se glavni fokus stavlja na upravljanje na razini voda. Učimo oboje, ali naglasak je na zapovijedanju vodom. Ondje smo fokusirani na taktiku i neke potporne taktičke zadaće, konkretno rukovanje naoružanjem, a dosta velik naglasak stavljam i na alpinizam, medicinu, samu taktiku i planiranje", objašnjava desetnik Fabijan Mašina, instruktor u Središtu i voditelj morske faze obuke.

Nakon početne faze u Udbini, polaznici prelaze na morsku fazu na Korčuli, a po njezinu završetku slijedi obuka u borbi u urbanom okruženju, odnosno CQB (Close Quarters Battle). Potom ih očekuje i planinska faza, koja će se provoditi u četvrtom tjednu obuke u suradnji sa slovenskim instruktorima. Uvođenje novih sadržaja nije samo proširenje po-

stojećeg programa. Njime se nastoji osigurati da polaznici stečena znanja mogu primijeniti u različitim okruženjima i situacijama, pri čemu se od njih očekuje samostalno planiranje i vođenje svojih ljudi. Upravo zato pojedine faze obuke nisu izolirane cjeline, nego se međusobno nadopunjuju i povezuju u jedinstven program.

OD PLOVIDBE DO SLOŽENIH TAKTIČKIH ZADAĆA

Jedna od početnih zadaća morskog dijele obuke odnosi se na planiranje izlaska iz broda i ukrcaja u gumene čamce, nakon čega slijedi veslanje prema obali. Polaznici moraju osmisliti i način iskrcavanja iz čamaca, taktičko kretanje te zauzimanje početnih položaja na kopnu. S tih položaja nastavljaju izviđanje i provedbu drugih zadaća koje dobivaju od instruktora. Na prvi pogled, riječ je o nizu aktivnosti koje se mogu činiti jednostavnima, no njihova provedba zahtijeva precizno planiranje i koordinaciju svih pripadnika tima. Svaka pogreška može utjecati na daljnji tijek zadaće, a polaznici pritom moraju voditi računa o vlastitoj i sigurnosti svojih ljudi i ispunjenju postavljenih ciljeva.

Zadaća se planira tijekom dana, a provodi noću. Upravo je noćno djelovanje jedan od elemenata kojim se dodatno provjerava sposobnost polaznika da primijene stečena znanja u uvjetima smanjene vidljivosti i povećanog psihičkog

opterećenja. Istodobno, činjenica da se zadaće provode na nepoznatom ili nedovoljno poznatom terenu zahtijeva od njih da se oslanjaju na vlastitu procjenu, ali i na sposobnosti ostalih članova tima.

PREVRTANJE ČAMCA I TESTIRANJE GRANICA

Morski poligon s preprekama osmišljen je prije svega radi razvoja situacijske svjesnosti, odnosno sposobnosti pravodobnog prepoznavanja i razumijevanja okolnosti u kojima se pojedinac nalazi. Polaznici moraju naučiti kako postupiti u slučaju da se čamac prevrne zbog lošeg vremena ili nekog drugog razloga. U takvoj situaciji svi se članovi posade mogu naći u moru, zajedno s opremom koju nose. Njihova je zadaća organizirati se, vratiti čamac u prvobitni položaj te pritom voditi računa da ne izgube ljude ni opremu.

Uz pripadnike hrvatske i slovenske vojske, na obuci su prvi put i pripadnici kosovskih sigurnosnih snaga te oružanih snaga Albanije, Sjeverne Makedonije i Crne Gore

Nakon što se čamac prevrne, polaznici se moraju prebaciti u njegovu unutrašnjost, gdje se provodi prebrojavanje radi provjere sigurnosti svih članova posade. "Tu nam je cilj da polaznici ostanu smireni i da znaju vladati sobom", naglašava Mašina. Takve aktivnosti imaju posebno značenje u obuci budućih vođa. Od njih se očekuje da u nepredvidjenim situacijama ne reaguju ishitreno, nego da procijene okolnosti, organiziraju svoje ljude i donesu odluke koje će omogućiti sigurno izvršenje zadaće.

SIGURAN DESANT KAO PREDUVJET USPJEŠNE ZADAĆE

Jedna od završnih aktivnosti drugog dana morske faze jest označavanje desantne osnovice. "Kad tim ide na zadaću, pogotovo u neprijateljskom području, treba provjeriti planirano mjesto desanta kako bi se utvrdilo da je sigurno i da ne postoji neka ugroza. Šalju se najbolji plivači, koji isplivaju dalje od obale i provjere to područje. Time se smanjuje rizik jer nećemo sve ljude odjednom poslati na neprovjereno mjesto". Upravo je takav način razmišljanja ono što se nastoji razviti kod polaznika. Njihova zadaća nije samo izvršiti dobivenu zapovijed nego i predvidjeti moguće poteškoće, pravodobno prepoznati rizike i organizirati djelovanje tako da se oni svedu na najmanju moguću mjeru.

KRUNA OBUKE

Treći dan morske faze osmišljen je kao svojevrsna završna provjera dosad stečenih znanja i vještina. Riječ je o složenoj aktivnosti koja započinje na kopnu, nastavlja se na moru, vraća se na kopno, a zatim ponovno uključuje pomorski dio djelovanja. Polaznici najprije moraju organizirati kretanje svojih ljudi do mjesta infiltracije, gdje ih čekaju gumene čamci. Nakon toga slijedi ukrcaj, veslanje i prebacivanje na područje cilja. Ondje ih očekuje nova taktička situacija koju moraju riješiti, a nakon izvršenja zadaće potrebno je organizirati sigurno izvlačenje morskim putem. To podrazumijeva povratak na obalu, ponovno ukrcavanje u čamce i eksfiltraciju do određene točke, nakon čega slijedi povratak u bazu.

"Treći dan cilj nam je spojiti naučene stvari koje su polaznici radili u vojarni u Udbini s aktivnostima u morskoj fazi obuke. Moramo ih povezati u jednu cjelinu jer se neke stvari mogu zaboraviti ako ih radimo samo u Udbini, a onda dođemo ovdje. Moramo objediniti sve što smo naučili, jer nije jednostavno isplanirati kako će jedan vođa na siguran način i neopaženo prevesti svoje ljude preko neke vodene površine", ističe Mašina.

Dodaje kako je riječ o zahtjevnoj zadaći za svakog tko je mora isplanirati i provesti. "Ta zadaća počinje s kopna, ide se na more, s mora na kopno, ponovno s kopna u more i opet s mora na kopno. To je svojevrsna kruna kopnenog i morskog dijela obuke, u kojoj buduću vođu pokazuju kako primjenjuju sva znanja i vještine koje su dotad stekli", zaključuje Mašina.

HRM VAŽAN PARTNER U PROVEDBI OBUKE

Morska faza obuke ne bi se mogla provoditi bez značajne potpore Hrvatske ratne mornarice, čiji pripadnici osiguravaju potrebnu logističku i operativnu potporu. Osim što

Morski poligon s preprekama osmišljen je radi razvoja situacijske svjesnosti, odnosno sposobnosti pravodobnog prepoznavanja i razumijevanja okolnosti u kojima se pojedinac nalazi

Treći dan morske faze svojevrsna je završna provjera dosad stečenih znanja i vještina. Riječ je o složenoj aktivnosti koja započinje na kopnu, a nastavlja se na moru

polaznicima omogućuje prijevoz do Korčule brodom DBM-82 Krka, HRM sudjeluje i u pripremi te osiguranju morskog poligona.

Posebno važnu ulogu imaju ronici Hrvatske ratne mornarice, koji zajedno s instruktorima Središta postavljaju vodene prepreke i osiguravaju provedbu aktivnosti u moru. Njihova je zadaća, među ostalim, osigurati uvjete za sigurno provođenje zahtjevnih vježbi, tijekom kojih polaznici moraju svladavati prepreke i suočavati se s različitim nepredviđenim situacijama.

MEĐUNARODNA SURADNJA KAO DODATAN IZAZOV

Ovogodišnja obuka posebno je zanimljiva i zbog međunarodnog sastava polaznika. Dodatan je izazov činjenica da se obuka prvi put u cijelosti provodi na engleskom jeziku. To je za neke polaznike značilo dodatnu prepreku, osobito u početnoj fazi, kad su se istodobno morali prilagoditi novom okruženju, novim ljudima, drukčijim pravilima i intenzivnom tempu rada.

Za poručnika Borana Zeqollarija iz albanskih oružanih snaga, dosadašnji tijekom obuke bio je zahtjevan fizički i psihički izazov, ali i vrijedno iskustvo. "Imali smo vrlo teške dane, ali i one lakše. Na kraju se sve ipak pokazalo kao fizički i mentalni izazov. Od samog početka bilo je možda malo preteško jer se nismo naviknuli na nova pravila, nove ljude i novi jezik. To nam je bila prepreka, ali uspjeli smo se prilagoditi i nastavljamo napredovati. Zasad sve ide dobro i ovo je fantastično iskustvo", kaže Zeqollari.

"Morate biti fizički snažni jer morate provoditi brojne aktivnosti na terenu. Sada smo na početku trećeg tjedna i provodimo zadaće i izazove na moru. Zato je fizička spremnost nužna. Treniramo svakog dana, od jutra do kraja dana. No, najvažnije je biti psihički snažan jer morate izdržati sve te izazove", objašnjava albanski časnik. Posebno naglašava kako je prilagodba još zahtjevnija za polaznike koji dolaze iz drugih zemalja. Njegove riječi dobro opisuju iskustvo polaznika koji se, uz zahtjevne vojne zadaće, istodobno suočavaju i s

izazovom prilagodbe međunarodnom okruženju. Upravo zato zajedništvo i međusobna potpora postaju važan dio obuke, a uspješno svladavanje prepreka dodatno učvršćuje povjerenje među pripadnicima različitih oružanih snaga.

ISKUSTVO KOJE NADILAZI GRANICE

Među ovogodišnjim polaznicima posebno se ističe poručnica Flora Thace iz Kosovskih sigurnosnih snaga, koja zajedno s kolegom sudjeluje u prvoj generaciji polaznika s Kosova na ovoj obuci. Za nju je sudjelovanje u programu prilika za stjecanje novih znanja i iskustava, ali i predstavljanje vlastitih oružanih snaga u međunarodnom okruženju.

“Odmalena sam željela biti u vojsci. Otac mi je bio vojnik i gledajući njega vidjela sam koliko je to častan poziv. Drago mi je što sam u sigurnosnim snagama. Volim red i disciplinu, tako da mi je vojno okruženje itekako prirodno”, kaže kosovska časnica.

Iako joj vojni poziv nije stran, morska je faza obuke za nju poseban izazov. “Ovaj morski dio obuke dosta je zahtjevan.

Morska faza obuke ne bi se mogla provoditi bez značajne potpore Hrvatske ratne mornarice, čiji pripadnici osiguravaju potrebnu logističku i operativnu potporu

S obzirom na to da dolazim iz zemlje koja nema vlastito more, trebalo mi je malo vremena da se prilagodim, ali uz pomoć kolega i vrhunskih instruktora sve se može svladati”, objašnjava Thace.

Za desetnika Gregora Fištraveca iz Slovenske vojske zahtjevnost obuke bila je jedan od glavnih razloga zbog kojih se odlučio prijaviti.

“Jako mi se sviđa obuka. Neke informacije dobio sam od kolega koji su već bili ovdje, tako da sam otprilike znao što me čeka. Naravno, nisam mogao znati sve jer instruktori za svaku generaciju pripreme nešto novo. Jedino što sam sa sigurnošću znao jest da će obuka biti zahtjevnja, a upravo mi se to i sviđa. Kontinui-

rano testiramo vlastite granice u različitim situacijama“, kaže Fištravec.

“Odlučan sam izgurati obuku do kraja. Znam da glava može izdržati bilo kakav mentalni napor. Jedino što bih volio izbjeći jesu teže ozljede koje bi me prisilile da završim obuku prije kraja. Nadam se da do toga neće doći“, kaže Fištravec.

VIŠE OD FIZIČKOG IZAZOVA

Obuka Središta za razvoj vođa “Marko Babić“ nije samo provjera fizičke izdržljivosti, premda je ona nužan preduvjet za uspješno svladavanje njezinih zahtjevnih sadržaja. Njezina je bit u osposobljavanju budućih vođa koji će morati preuzeti odgovornost za svoje ljude u različitim operativnim uvjetima. Zato se tijekom obuke jednaka pozornost posvećuje vojnom znanju, sposobnosti planiranja, donošenju odluka i upravljanju ljudima.

Upravo se u tome ogleda i važnost postupnog povezivanja različitih faza obuke. Znanja stečena u Udmini, na moru i tijekom buduće planinske faze trebala bi polaznicima omo-

Svrha je obuke osposobljavanje budućih vođa koji će morati preuzeti odgovornost za svoje ljude u različitim operativnim uvjetima

gućiti da se uspješno nose s različitim izazovima, bez obzira na okruženje u kojem se nalaze. Uvođenjem planinske faze i međunarodnog sastava polaznika program se dodatno proširuje, a suradnja sa slovenskim instruktorima omogućuje prijenos specifičnih znanja i iskustava.

Za instruktore je pritom posebno važno da polaznici ne nauče samo izvršavati pojedinačne zadatke nego i razumjeti kako ih povezati u cjelinu. Budući vođa mora biti sposoban procijeniti situaciju, izraditi plan, organizirati svoje ljude i prilagoditi se promjenama, a sve to u uvjetima u kojima nema uvijek dovoljno vremena za razmišljanje ili mogućnosti za ponavljanje.

TEKST Domagoj Vlahović // FOTO Tomislav Brandt

**PRIPADNICI 2. MEHANIZIRANE BOJNE GMBR-a KRAJEM RUJNA
UPUTILI SU SE JUŽNO OD MATIČNE VOJARNE U PETRINJI I U
ŠESTODNEVNOM OBUČNOM CIKLUSU U SURADNJI S HRM-om I
HRZ-om UVJEŽBAVALI OPERACIJE NA KOPNU, MORU I U ZRAKU**

Prizor s noćnog zračnog desanta
u splitskoj vojarni "Admiral
Flote Sveto Letica-Barba". U
prvom planu Gromovi i HRZ-ovi
helikopteri Mi-171Sh, u pozadini
svjetla Kaštelanskog zaljeva

The background of the image shows two military helicopters, likely Mi-8 or Mi-17, flying at night. One helicopter is in the upper left, and the other is further back and lower in the center. They are illuminated by their own lights against a dark sky. Below the helicopters, a city is visible with its lights reflecting on a body of water. In the distance, a range of mountains is silhouetted against the night sky.

INTERGRANSKA OBUKA

DESANTIRANJE GROMOVA U DALMACIJI

Uvježbavanje borbe u bliskim prostorima (Close Quarters Battle – CQB), tipičnog dijela urbanih operacija

Gardijska mehanizirana brigada Hrvatske kopnene vojske u protekle je dvije godine intenzivirala aktivnosti koje dovode njezine sposobnosti do punog spektra operacija. To se uvelike odnosi na one najkompleksnije operacije – desantne. Uz sudjelovanje dviju tehničkih grana OSRH, Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i Hrvatske ratne mornarice, pripadnici četiriju manevarskih bojni GMBR-a kontinuirano se uvježbavaju za zračne i/ili pomorske desante. Ipak, obučno-vježbovne aktivnosti u trima domenama koje je Hrvatski vojnik nedavno pratio u Splitu na području vojarnе “Admiral flote Sveto Letica-Barba” bile su posebno opsežne. Pripadnici 2. mehanizirane bojne Gromovi od 20. do 25. rujna 2026. u Dalmaciju su poslali namjenski organizirane snage razine satnije – najveće u dvije godine. One su se tih dana uvježbavale u oba načina desantiranja, ali i u urbanoj borbi, i to danju i noću. Dakle, u nekoliko dana pokriven je širok spektar obučnih segmenata i scenarija, i to u iznimno intenzivnom tempu. Osim Splita, za uvježbavanje su iskorištene i druge lokacije u Splitsko-dalmatinskoj i Šibensko-kninskoj županiji.

PREDUVJET ZA URBANE OPERACIJE

Nakon što smo stigli u splitsku vojarnu, sastali smo se s Gromovima dok su se pripremali za vježbu borbe u bliskim prostorima (Close Quarters Battle – CQB). Sugovornik koji nas je поближе uputio u aktivnosti Gromova u Dalmaciji bio je zamjenik zapovjednika 3. satnije i zamjenik zapovjednika NOS-a natporučnik Jakov Marijanović. Od kacije preko prsluka i štitnika do puške, potpuno je opremljen, baš kao i svi ostali iz postrojbe. CQB je tipičan dio urbanih operacija, objašnjava nam, a smjer scenarija obuke jest da su desanti preduvjet za dolazak u područje upravo tih operacija. “Zračni i pomorski elementi obuke i scenarija su razdvojeni, ali urbane operacije zajedničke su u svim scenarijima. Cilj je

doći do zone iskrcaja, potom zone kretanja, svladati sve prepreke, osvojiti područje ili objekt i onda možemo reći da smo proveli zaista ozbiljnu taktičku operaciju”, nabroja natporučnik. Iza cijelog obučnog ciklusa stajale su dulje pripreme i planiranje, a zanimljivo je da su u proces uključene i informacije koje stižu s današnjih bojišnica i sukoba. Još jedan od ključnih preduvjeta za šestodnevni ciklus u Splitu bile su i dosadašnje obuke desantiranja koje su provele manje postrojbe Gromova. Što se tiče urbanih operacija, dio časnika i dočasnika iz bojne završio je odgovarajući tečaj koji je održalo Središte za razvoj vođa “Marko Babić” u suradnji sa Zapovjedništvom specijalnih snaga. “Ondje smo stekli potrebna znanja da možemo sami organizirati i utvrditi ciljeve obuke. U matičnoj vojarni u Petrinji simulirali smo dijelove CQB-a. Ovdje ćemo primijeniti i naučene lekcije s proteklih terena i zadaća, nadograditi taktičke radnje, te objediniti taktičko-tehničke procedure koje uvježbavamo i prije odlaska na teren, odnosno odlaska na bilo koju vježbu”, najavljuje časnik Gromova.

“NAŠI DOBRI SUSJEDI”

Kao poprište CQB-a služi zgrada *specijalizirana* upravo za takve scenarije. Već smo vidjeli kako je koriste pripadnici Satnije antiterorističke Vojne policije Pukovnije Vojne policije. Prilično je velika, s više krila, sekcija, katova, soba i hodnika, potencijalno puna zamki za timove koji je trebaju zauzeti, tj. osigurati. Posebno kad ulogu suprotne strane (*crvenog*) imaju kolege iz GMBR-a – Tigrovi. “To su naši dobri susjedi iz Petrinje”, smije se vojnik puškostrojničar Mateo Vitić, “iz iste smo vojarnе, ali baš zato ima više rivalstva, koje pridonosi realnosti vježbe”. Naoružan je Minimijem, sredstvom koje je pristiglo u OSRH ne tako davno i djeluje golemo, ali i moderno. “To je teško i kompleksno oružje, no taktički nam olakšava mnogo toga drugog i

Helikopteri su polijetali i slijetali na helidrom u splitskoj vojarni u više navrata

ima prednosti u preciznosti, ergonomiji...“, nabraja Grom. Vjerujemo da je to uspio primijeniti i u akciji koja je slijedila. Iz zgrade se vrlo brzo začula glasna kombinacija uzvika i pucnjave manevarskog streljiva. Gromovi su redom upadali u prostorije i *čistili* ih, s ciljem rješavanja prijetnje s te lokacije kako bi mogli nastaviti s napadnim operacijama. Vojnikinja Nataly Pavlešin također je sudjelovala u akciji i opisala je kao vrlo zanimljivu, napetu i dinamičnu. “Ovdje radimo mnogo toga što dosad nismo radili, učimo puno novih stvari, to je veliko iskustvo“, govori nam pripadnica Gromova. Kao i svi ostali, u punoj je opremi, a to opisuje kao “nešto na što se jednostavno – naučiš, nešto što ti postane prirodno”.

RADNI DAN I NOĆ

Prvi dan koji smo proveli s Gromovima, srećom, protekao je u znaku lijepog vremena, tek ponekad uz malo bure. Uvelike je prošao i u znaku uvježbavanja zračnih desanta, provedenih uz pomoć HRZ-ovih posada višenamjenskih helikoptera Mi-171Sh. Helikopteri su polijetali i slijetali na helidrom u splitskoj vojarni u više navrata, a gardisti su se ukrcavali ili iskrcavali, pa zauzimali položaje. Logično, za potpuno iskorištavanje vremena bila je potrebna i druga lokacija polijetanja i slijetanja i to na području Šibensko-kninske županije. Nismo mogli ne primijetiti koliko su veliki, prostrani i robusni Mi-171Sh pogodni za takve operacije. “Možda prije leta helikopterom i bude neke treme, ali ona je zapravo dobra, nosi pozitivnu energiju“, kaže vojnkinja Pavlešin. “Kako budemo išli prema noći, zadaće će postajati sve kompleksnije“, najavio nam je natporučnik Marijanović. I bio je u pravu. Desanti su izvršavani i kad se već spustio duboki mrak. Tada su do izražaja došle naočale za noćno gledanje (Night Vision Googles – NVG), još jedan dio opreme Gromova. Posebno kad su nakon zadnjeg iskrcavanja

iz helikoptera zauzeli položaje blizu helidroma, na plaži, da bi uz obalu pošli u pravcu *urbanog* dijela vojarne. Bilo je mjesečine, ali ondje gdje ona nije prodirala, vladala je mrkla tama. Pokušavali smo pratiti vojnike koji su se tiho i polako, zauzimajući zaklone, kretali prema ključnom objektu, te komunicirali samo znakovima. No, s NVG-om oni su sve vidjeli, a mi često nismo vidjeli ništa, pa se znalo dogoditi da se samo stvore ispred nas. Ipak, vojnik Vitić poslije kaže da “za prilagodbu NVG-u treba vremena, no nešto je novo i automatski daje više motivacije“. U toj mirnoj noći, trenuci su prolazili sporo, dok nismo došli do objekta. Tad smo opet začuli puškaranje i uzvike, a na prozorima i vidjeli svjetlost koju su izazivali pucnjevi Gromova i Tigrova. Uspjeli smo ući u zgradu i nazočiti zadnjem dijelu CQB-a, a onda je vojarnom zavladała tišina. Taj radni dan i noć došli su kraju.

NASLANJANJE NA OBALU

Drugi dan nazočili smo desantiranju iz plovila HRM-a. Vrijeme je opet bilo lijepo, čak idealno. Prizori koji su se smjenjivali pred našim očima u Kaštelanskom zaljevu i na njegovoj obali bili su raznoliki. Gromovi su desantirali iz desantnog broda minopolagača DBM-82 Krka odnosno desantnog jurišnog broda DJB-107. Svaki tip broda zahtijeva i omogućava posebne procedure, a sve skupa je dobra prilika za uvježbavanje i za njihove posade. Lokacije desantiranja bile su u neposrednoj blizini helidroma, a s malim DJB-om 107 čiji je gaz tek jedan metar desantiranje se može obavljati izravno, jer on se praktički *naslanja* na obalu. Tijekom plovidbe, ukrcanu postrojbu bi na pravcu s uperenim oružjem štitio puškostrojničar. Kad bi brod stigao do obale i spustio rampu, iz njegova zvučnika čulo bi se Iskrcaj! Gromovi bi pojurili na obalu, a *zvučnu kulisu* preuzele bi upute zapovjednika. I opet, slijedilo bi zauzimanje položaja te taktičko kretanje. DBM-82 veći je brod

Naočale za noćno gledanje (NVG) i puškostrojnice Minimi – sredstva koja Gromovima donose dodatne taktičke mogućnosti

s većim mogućnostima prijevoza osoblja i opreme, pa čak i teške borbene tehnike. Međutim, on ne može prići blizu neuređenim pristaništima, pa je i u tom slučaju desantiranje drukčije. Ako nema pravog pristaništa, Krka služi kao *matica* za ukrcavanje vojnika-pješaka na manja plovila iz kojih se potom desantira na obalu. To može biti DJB-107, ali i brze brodice ili gumeni čamci na vesla, koji su dobar izbor kad je u provedbi operacije potrebna iznimna tišina. I tako su se Gromovi prihvatili veslanja. Bili su raspoređeni u čamcima po desetinama, a ključno je bilo uhvatiti zajednički ritam, što veslajući u čamcima, što u nastojanju da svi čamci istodobno pristanu na točku desantiranja.

OMJER NAPORA I ZANIMLJIVOSTI

I taj dan bio je ispunjen, radnje su ponavljane više puta, i praktički cijeli dan ste u vojarni imali velike šanse da naletite na tim, desetinu ili vod Gromova. Ako nisu plovili ili letjeli, vježbali su na kopnu. Desetnik Sven Jazbec u kratkom nam predahu kaže da mu je draže helikoptersko desantiranje. "Doduše, ni veslanje nije naporno, sve je to u našem opisu posla u kojem moramo biti spremni odra-

điti sve zadaće u bilo kakvim uvjetima", dodaje dočasnik. Pozornik Tin Grabovac hvali more: "Da, dok veslamo, više smo fizički aktivni. Nama mlađim pripadnicima atraktivan je i CBQ, tijekom kojeg uvodimo nove taktike u našu postrojbu. Zapravo, svi smo zagrijani za ovakvu obuku, svima nam se sviđa. Poslužilo nas je i vrijeme, a intenzitet nije težak, jer za to smo obučeni i plaćeni". Jazbec dodaje da je ciklus super zanimljiv, hvala Bogu da smo dobili priliku za ovu vježbu i jednostavno, želimo da tako bude što češće. Slične riječi bile su zajedničke svima, ali baš svima našim sugovornicima. Kao i one da je odlazak na teren, kad ste 24 sata zajedno i kad kontinuirano radite, vrijeme kad se vojnici najbolje upoznaju i druže. "Ovaj ciklus dobar je omjer između napora i zanimljivosti. Imamo jako iskusne dočasnike i časnike s kojima je gušt raditi. Dobra smo ekipa, dobro se znamo osobno, znamo kako tko radi, kako tko diše. Mislim da se snalazimo", zaključuje vojnik Vitić. A zapovjednik Marijanović, uz pohvalu suradnji s HRM-om i HRZ-om, aktivnost je kratko prokomentirao riječima: "Bilo je puno znanja koje smo trebali usvojiti, a na nama je bilo da se pripremimo i sve zadaće izvršimo na pravi način".

Puna vojnička oprema
- nešto na što se
jednostavno - naučiš,
nešto što ti postane
prirodno

S malim desantno-jurišnim brodom DJB-om 107 čiji je gaz tek
jedan metar desantiranje se može obavljati izravno

Puškostrojničar na pramcu broda DJB-107
štiti ukrcanu postrojbu s uperenim oružjem

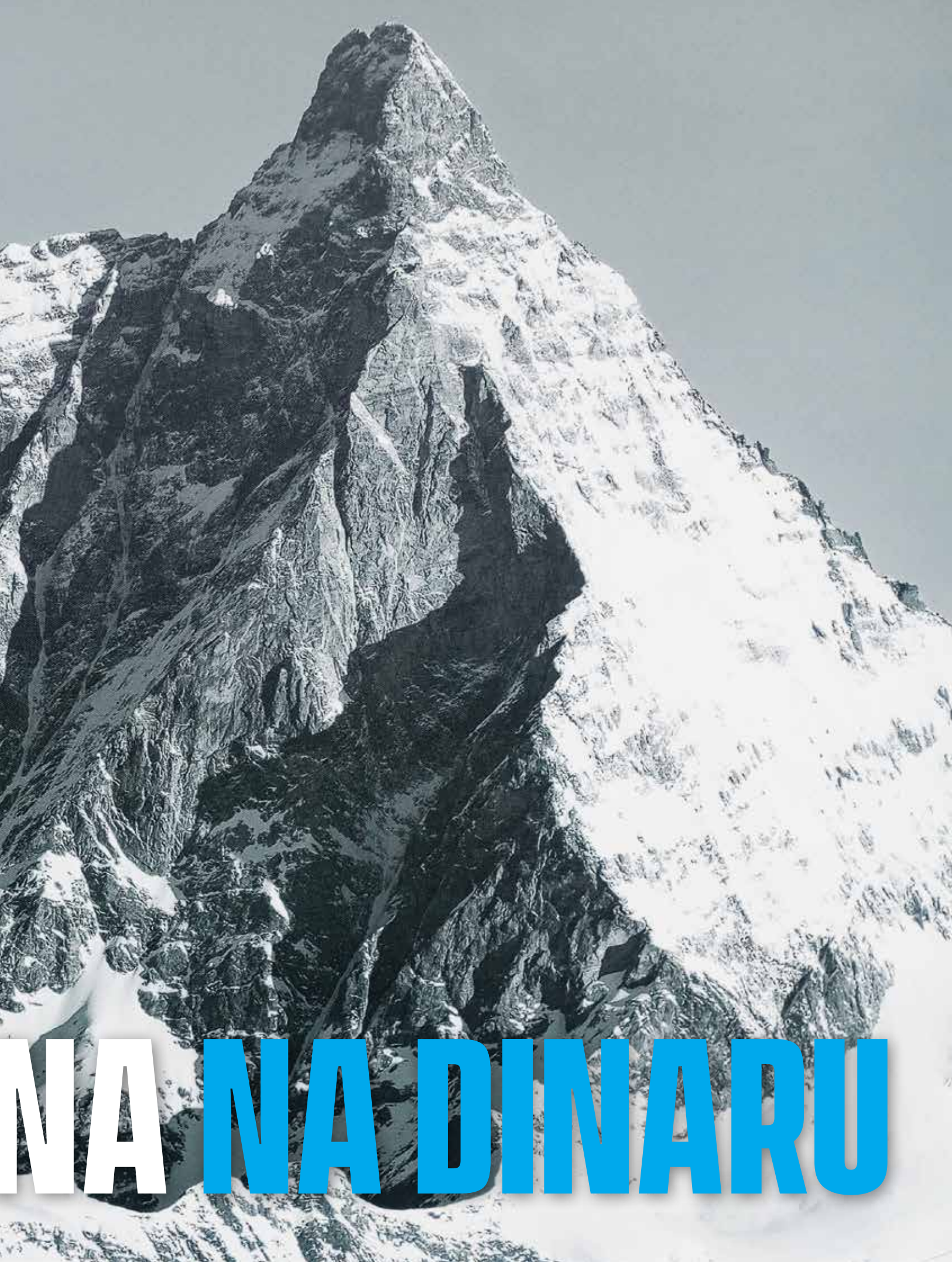

REPORTAŽA

TEKST Domagoj Vlahović // FOTO Privatna arhiva

**NEDAVNA POVIJEST NAŠE ZEMLJE
I OPERACIJE KOJE JE HRVATSKA
VOJSKA VODILA NA HRVATSKIM
PLANINSKIM MASIVIMA VISINAMA
DOKAZUJE DA SU SPOSOBNOSTI
PLANINSKOG RATOVANJA I
DANAS ITEKAKO BITNE ZA
OBRANU HRVATSKE. DA BI SE TA
SPOSOBNOST RAZVILA, KLJUČNI SU
I VRHUNSKI INSTRUKTORI, POPUT
PRIPADNIKA VOJNOOBAVJEŠTAJNE
SATNIJE GMBR-a KOJI SU NEDAVNO
U PRIVATNOJ EKSPEDICIJI
OSVOJILI OZLOGLAŠENI VRH U
PENINSKIM ALPAMA**

SMATTERHORN

NA **NA DINARU**

Hrvatski je vojnik krajem rujna objavio reportažu o planinskoj obuci Gardijske mehanizirane brigade. U nizu zanimljivih informacija koje je naša ekipa saznala na Dinari, bila je i ona o trojici instruktora iz Vojnoobavještajne satnije GMBR-a koji su samo nekoliko tjedana prije u privatnoj ekspediciji svladali Matterhorn. Ime zvuči poput mondenog skijališta, ali istina je potpuno drukčija. To je vrh Peninskih Alpa na švicarsko-talijanskoj granici visok 4478 m, a Talijani ga zovu Cervino. Visina mu možda i ne izgleda velika u usporedbi s himalajskim vrhovima koji prelaze 8000 m, no on je peta najviša točke *stare* Europe. Prvi ga je osvojio Englez Edward Whymper 14. srpnja 1865. godine, s one pristupačnije *švicarske* strane. Odmah nakon što je osvojen, Matterhorn se osvetio. Na povratku se dogodila tragedija zbog koje su preživjela samo trojica od sedmorice alpinista. Kako su se ekspedicije množile, planina je postala sve ozloglašenija. Portal Global Summit Guide nedavno je napisao da je od osvajanja do danas na njoj poginulo između 500 i 600 ljudi. Uzima žrtve čak i u moderno doba, sa svom tehnologijom, logistikom, opremom i načinima spašavanja koje alpinisti imaju na raspolaganju.

Podaci djeluju zastrašujuće, no naš sugovornik, dočasnik VoS-a i po specijalnosti izvidnik, kategorički odbija izraz *ovisnici o adrenalinu*. "Da, nije to sport za svakog, ali da sam kroz sate i sate na stijeni ispunjen adrenalinom, ne bih se mogao popeti", kaže nam. I ponavlja da je za njega alpinizam poput šaha, dobri igrači uvijek gledaju više poteza unaprijed. I da, uspon na impresivni Matterhorn, a posebno s teže talijanske strane kojom se uputio tročlani hrvatski tim, jest opasan. No, kad se tragični brojevi pogledaju iz kuta profesionalnih alpinista, djeluju drukčije. Global Summit Guide piše da su oni takvi jer se na planinu pokušava popeti puno ljudi. Nestabilne stijene i česta izloženost, tj. situacije u kojima je penjač iznad duboke provalije, *kažnja*-

vaju one koji nisu dovoljno pripremljeni. Rizik je ustvari za pojedinog penjača relativno nizak – od 0,1 do 0,4 posto po usponu, no Matterhorn je svejedno iznimno težak i ostao je ozloglašen.

"NAŠA SKRIVENA ŽELJA"

Prednost GMBR-ovih izvidnika nisu samo vojnička sprema, vještine i uvježbanost koji su na visokoj razini i kad se gleda cijeli OSRH. Prednost su i brižljiva priprema i alpinističko iskustvo. "Matterhorn je bio naša skrivena želja", kaže nam dočasnik i alpinist u prostorijama VoS-a u vojarni u Kninu. Ali, zašto baš Matterhorn? Naš sugovornik ima iskustva s osvajanjem najviših alpskih vrhova, ali Matterhorn je nešto posebno. "Čak i kad ga gledate i iz doline, osjećate strahopoštovanje, a kamoli kad podete prema njemu... Penjao sam se i na Mont Blanc, ali ga tehnički ne mogu usporediti s Matterhornom", sjeća se gardist. Mont Blanc je ledenjak na kojem se najviše borite s visinom i nije vam potrebna toliko velika tehnička sposobnost. Za razliku od Matterhorna koji nazivaju *suhom stijenom* i njegova talijanskog grebena. Možda želja trojice vojnika i nije bila toliko skrivena, jer su se pripremali barem dvije godine, trošeći dragocjeni godišnji odmor, vikende, pa čak i slobodna poslijepodneva i večeri poslije posla.

Kad je riječ o individualnim pripremama, svatko ima svoj način. "Nekome više pomaže bicikl, nekom teretana. No, za penjanje je najbolji trening penjanje. A to većinom radimo skupa", nastavlja pripadnik GMBR-a. I kaže da koriste svaku priliku, nalaze penjališta gdje god mogu, *nije rijetkost da nakon radnog vremena u Kninu odemo prema starom vijaduktu*. U zadnjih godinu dana pripreme su postale intenzivnije, s penjanjima na lokacijama u Hrvatskoj, Sloveniji i BiH. Završna provjera bio je uspon na Großglockner, s 3798 metara najviši vrh Austrije, i to alpinističkim smjerom pre-

ko jugozapadnog grebena Studlgrata. "Ondje smo provjerili koliko smo uigrani, kako nam uopće sve to ide", prisjeća se naš sugovornik.

"DVIJE-TRI VERTIKALE, ALI TO ČU ZANEMARITI"

Danas je popularno razgovarati o tome koliko je nešto skupo. Zanimljivo, izgleda da penjanje na Matterhorn nije preveliko opterećenje niti za vojničku plaću. "Mi smo skromni, evo naših pet dana u Matterhornu vrijedilo je maksimalno tristo eura po čovjeku", smije se instruktor, uz opasku da i planiranje te podjela troškova također zahtijevaju dobar tim. Da su se odlučili za uspon preko lakšeg švicarskog grebena, to bi im bilo kudikamo kompleksnije za organizaciju i financije.

O samom usponu, dočasnik govori vrlo smireno, baš poput šahista, "kad vam na velikim visinama fali zraka, lako možete gubiti živce, vrlo je bitno da vam se to ne dogodi." Kaže da je masa opreme koje su nosili bila desetak kilograma po čovjeku. Prvi uspon bio je do bivka, na otprilike 3900 metara visine. U tom dijelu pothvata morali su svladati *dvije-tri vertikale, ali to ću zanemariti*. Nešto su vremena potrošili na orijentaciju i pronalaženje pravog puta. Markacije su ili loše ili uklonjene, a trojac nema običaj angažirati vodiče. Nije ni čudo, ipak su izvidnici, a zato su se i lakše snašli. U bivku su proveli noć: "Nekad nisam dobro spavao na toj visini, ali sad nemam tih problema, i to je jako važno". I onda nastavili, za idućih petstotinjak metara bilo je potrebno šest sati. Temperatura je bila oko 3-4 stupnja, no u jednom trenutku blizu vrha zatekla ih je snježna oluja, donijela hladnoću koja ih je dosta tresla. Je li se bojao? "Mora biti zdravog straha, ali ga isto tako morate kontrolirati. Često mi nije svejedno, ali nešto vas jednostavno tjera gore, jednostavno morate doći na vrh", opisuje hrvatski vojnik. I uspjeli su, osvojili su Matterhorn

i sretno se vratili! I uskoro otišli obučavati kolege na planinskoj obuci na Dinari.

KONTINUITET EDUKACIJE

Iskustva s pothvata poput Matterhorna svakako su dobrodošla, no bilo bi pogrešno potpuno kopirati Alpe na Dinaru ili Velebit. "Penjanje na one najviše i najzahtjevnije alpske vrhove ipak nije sposobnost koja se traži u Hrvatskoj vojsci, pa nema niti te razine obuke. U OSRH možete završiti temeljni alpinistički tečaj, ali on dolazi do jedne manje razine. Druga stvar su tečajevi u Slovenskoj vojsci, a jedan od njih sam i završio", navodi instruktor. Međutim, naglašava da je obuka planinskog ratovanja jako bitna za određene postrojbe, pa i GMBR. "Kroz hrvatsku povijest imamo dokaz da su planine itekako bitne za ratovanje. Vidite kakvo je naše okruženje, a i Oluja je velikim dijelom izvojevana preko Dinare", podsjeća dočasnik. I naglašava da i oni koji prođu obuku moraju dalje nastaviti s edukacijom jer se vještine alpinizma, planinarenja i planinskog ratovanja mogu brzo zaboraviti ako se ne osvježavaju.

Planinsko ratovanje je sposobnost koja se, srećom, sad nanovo širi u OSRH, i stvarno bi bilo jako dobro da se tako i nastavi. U svakom slučaju, u Hrvatskoj vojsci ne nedostaje izvrsnih planinara i alpinista, sjetimo se samo nedavnog kolege našeg sugovornika, gardista iz 3. mehanizirane bojne Pauci nadnarednika Milorada Pešića koji je osvojio Mont Blanc. "Alpinizam je poseban, način je života. Cilj pravog alpinista nije da se na vrhu slika za Instagram", ističe u zaključku pripadnik Vojnoobavještajne satnije GMBR-a. I najavljuje: "Bog nam je dao da se dogodio Matterhorn, koji je želja svih alpinista. Sad želimo na Dufourspitze, najviši vrh Švicarske, na 4634 metra. Nije stijena kao Matterhorn, nego čisti ledenjak. To traži drugu tehniku". Dakle, s tim načinom života, ekipa iz VoS-a ide dalje. Izvidnici i alpinisti. Nije monoton život, priznat ćete...

CPX "KRITIČNA FAZA

LAT: 44.5N
LONG: 16.2E

28-29 HRVATSKI VOJNIK // Br. 771 // 9. listopada 2026.

HRVATSKA KOPNENA VOJSKA

TEKST Domagoj Vlahović

FOTO Tomislav Brandt

NATO UNCLASSIFIED

JOINT LAND FORCES
LAT: 44.5N LONG 16.2E

0187
21810

KRITIČNA FAZA 20

ELEMENATA BRIGADE S

ZA 26"

NATO UNCLASSIFIED

Poseban naglasak na vježbi na zapovjednom mjestu bio je na uporabi novih digitalnih alata za razmjenu podataka u stvarnom vremenu, praćenje pozicija vlastitih snaga te potporu planiranju i vođenju operacija

6 — INTEGRACIJA SREDNJEG PJEŠAŠTVA

U FOKUSU VJEŽBE NA ZAPOVJEDNOM MJESTU ODRŽANE NA ŠIREM PODRUČJU KNINA BIO JE CILJ SPOSOBNOSTI KOJI SU HRVATSKA I OSRH PREUZELI U OKVIRU NATO-A

Kritična faza 26 nije bila vježba u kojoj smo došli na poligon, vidjeli mnoštvo vojnika i tehnike, a onda čuli buku topova, strojnica i snažnih motora. Svedeno, bio je to jedan od najvažnijih ovogodišnjih obučno-vježbovni događaja Gardijske mehanizirane brigade (GMBR), pa i Hrvatske kopnene vojske. Naime, u fokusu te vježbe na zapovjednom mjestu (Command Post Exercise – CPX) održane od 19. do 25. rujna na više lokacija na širem području Knina bila je brigada srednjeg pješništva (BSP). A po Dugoročnom planu razvoja OSRH 2025. – 2036., dostizanje tog Cilja sposobnosti preuzetog u okviru NATO-a prioritet je HKoV-a u prve tri godine tog razdoblja.

Cilj vježbe Kritična faza 26 bila je integracija svih elemenata brigade srednjeg pješništva te provjera dostignutih operativnih sposobnosti njezina zapovjedništva i sastavnica za provedbu dodijeljenih misija u *bazenu* NATO-ovih spremnih snaga. U tom kontekstu, vrijedi ponoviti činjenicu da brigada srednjeg pješništva nije nova organska sastavnica OSRH već namjenski organizirana postrojba namijenjena za provedbu misije dodijeljene kroz NATO-ove Ciljeve sposobnosti. Njezina je osnovica Gardijska mehanizirana brigada, koja se modularno gradi na razinu sposobnosti BSP-a. Te se sposobnosti, među ostalim, postižu uz doktrinarne i ustrojstvene promjene, pridodavanje snaga iz drugih ustrojstvenih cjelina OSRH, opremanje, modernizaciju, obuku i uvježbavanje.

ŠTO ZNAČI SREDNJE?

Na sličnim projektima *srednjih* postrojbi rade i mnoge druge članice NATO-a, pa i one velike koje također imaju obveze ustrojavanja i osposobljavanja postrojbi različitih veličina i sposobnosti. Primjerice, sukladno tekstu pukovnika Sebastiana Hagena objavljenom u veljači 2025. na portalu The Defence Horizon Journal, Njemačka kopnena vojska razvija tzv. srednje snage. One su koncipirane tako da budu “most između lakog pješništva, koje je iznimno pokretljivo no nedostaju mu zaštita i vatrena moć, i teških oklopnih postrojbi, koje nude značajnu zaštitu i vatrenu moć, ali manje su pokretljive”. Slično se govori u Američkoj kopnenoj vojsci, primjerice u tekstu objavljenom na njezinim internetskim stranicama u siječnju 2025. Pukovnik Liam Walsh i bojnik Matt Bosworth naglašavaju da “stratezi i viši zapovjednici moraju nastojati zadržati srednju brigadu kao snagu za blisku borbu, sposobnu za manevriranje brzinom oklopne postrojbe te za brzo koncentriranje snaga pješništva koje djeluje izvan vozila”. Načelnik Stožera - zamjenik zapovjednika GMBR-a i direktor vježbe Kritična faza 26 pukovnik Robert Budimir-Bekan brigadu srednjeg pješništva vidi kao postroju kopnenih snaga namijenjenu provedbi širokog spektra taktičkih aktivnosti u različitim operativnim okruženjima. Njezina se posebnost pritom ne ogleda samo u položaju između lakih i teških snaga, već u mogućnosti objedinjavanja taktičke pokretljivosti, vatrene moći i zaštite u jedinstvenu manevarsku sposobnost. Takva kombinacija omogućuje učinkovito djelovanje u uvjetima u kojima način uporabe lakih ili teških snaga može biti ograničen. “Stoga, u strukturi kopnenih snaga, BSP nije tek kompromis između lakih i teških snaga, već zasebna sposobnost koja proširuje mogućnosti uporabe manevarskih postrojbi.

Povezujući sposobnosti lakih pješćkih snaga, poput pješćkih pukovnija HKoV-a, i teških oklopno-mehaniziranih snaga, poput Gardijske oklopno-mehanizirane brigade (GOMBR), BSP zapovjednicima pruža dodatnu mogućnost odabira i uporabe manevarskih snaga prilagođenih zahtjevima zadaće, zemljišta i operativnog okruženja”, naglasio je pukovnik Budimir-Bekan.

JASAN I RAZUMLJIV CILJ

Kakva će biti okvirna struktura brigade srednjeg pješništva u HKoV-u u razgovoru za Hrvatski vojnik (koji možete pročitati u ovom broju) objasnio je zapovjednik GMBR-a brigadni general Mirko Stošić. Jedina od bojni GMBR-a koja nije uključena u BSP je Topničko-raketna bojna, ali zato su dodani elementi iz drugih postrojbi HKoV-a, npr. bojna Sokolovi GOMBR-a s borbenim vozilima pješništva Bradley te Samohodna haubička bojna Topničko-raketne pukovnije sa samohodnim haubicama PzH 2000. No, tu su i elementi iz drugih ustrojstvenih cjelina OSRH: Pukovnije VP-a, Zapovjedništva za potporu, Vojnoobavještajne pukovnije, Zapovjedništva specijalnih snaga... Zaključak koji se nameće iz te strukture jest da je jedan od većih izazova u razvoju sposobnosti BSP-a integracija, povezanost i usklađeno djelovanje svih elemenata. I zato je integracija kao glavni cilj Kritične faze 26 potpuno razumljiv, baš kao i činjenica da je glavna obučna skupina bio Stožer GMBR-a, u ovom slučaju BSP-a. Sekundarnu obučnu skupinu činilo je zapovjedno osoblje ili cjeline svih podređenih postrojbi BSP-a, od bojni GMBR-a nadalje. Osim integracije, svi su zajedno provjeravali i prikazali sposobnosti planiranja i vođenja kompleksnih taktičkih aktivnosti kao i sudjelovanje u operacijama punog spektra.

Glavna obučna skupina bila je smještena i djelovala je s vojnog poligona “Josip Markić”. Zanimljivo je da su sekcije zapovjednog mjesta razine brigade bile disperzirane na međusobno udaljene lokacije: Jedan od razloga za to jest sve veća transparentnost suvremenog bojišta. Jednostavnije rečeno, na suvremenom je bojištu vrlo teško ostati neotkriven, dok velike i statične zapovjedne instalacije predstavljaju visokovrijedne ciljeve protivnika. Razvoj besposadnih sustava, senzora, elektroničkog ratovanja i drugih sposobnosti za prikupljanje i obradu podataka omogućuje je brže otkrivanje, identifikaciju i praćenje snaga na bojištu. Posljedično, preživljavanje i uspješno djelovanje zapovjedništava i postrojbi sve više ovise o njihovoj sposobnosti disperzije, brzog premještanja te prilagodbe promjenjivim uvjetima na bojištu.

Zbog toga je zapovjedništvo BSP-a organizirano tako da ne ovisi o jednom zapovjednom elementu ili jednoj lokaciji, već da omogućuje raspodjelu ključnih borbenih funkcija i njihovo međusobno preuzimanje. U takvoj organizaciji, ako pojedina sekcija više nije u mogućnosti izvršavati svoje zadaće, njezine borbene funkcije mogu preuzeti preostale sekcije stožera BSP-a. Time se osigurava kontinuitet zapovijedanja i smanjuje učinak protivničkog djelovanja na sposobnost zapovjedništva da nastavi provoditi dodijeljenu zadaću.

Ekipa Hrvatskog vojnika obišla je sve sekcije, tj. šatore u kojima su se nalazile, a u svima smo zatekli slične prizo-

Zapovjednik GMBR-a (desno) tijekom obilaska Taktičko-operativnog središta, odnosno jedne od triju zapovjednih sekcija na poligonu "Josip Markić"

U prostorijama vojarne "4. gardijske brigade Pauci" u Kninu djelovali su pripadnici sekundarne obučne skupine, tj. nadređenog zapovjedništva i podređenih postrojbi

pukovnik MARIN BULOG, čelnik EXCON-a vježbe Kritična faza 26

Uloga EXCON-a nadzor je vježbe i ostvarivanje svih uvjeta da se ona može provesti. Zaduženi smo i za RLS (real-life support), tj. stvarnu logistiku koja podupire vježbu, komunikacijsko-informacijske sustave, naučene lekcije te uključivanje ocjenjivača koji dolaze iz Simulacijskog središta ZOD-a. Sudionici su se uživali i mislim da su zadovoljni, to je jedno super iskustvo i za primarne i sekundarne obučne skupine.

bojnik ANTE KLARIĆ, logistički časnik u Odsjeku S-4 brigade srednjeg pješastva

Naša sekcija zapovjednog mjesta odnosi se na održivost (sustainment) rada na tri ključna funkcionalna područja: personalnoj, logističkoj i KIS (komunikacijsko-informacijskoj) potpori. Primarna je zadaća sekcije prikupljanje podataka od nižih ustrojstvenih cjelina, njihova analiza, obrada te dostava u taktičko-operativno središte. Što se tiče logistike, u vježbi koristimo

NATO-ov informacijski sustav LOGFAS (Logistics Functional Area Services), u modulu koji omogućuje trenutnu raspoloživost relevantnih informacija na zapovjednim mjestima. Ukratko, to je suvremen i kvalitetan alat s kojim pružamo informacije o stanju logističkih kapaciteta u realnom vremenu.

pukovnik DRAŽEN MAZALIN, voditelj Odsjeka S-3 brigade srednjeg pješastva

U planskoj sekciji zapovjednog mjesta bavimo se planiranjem bliskoročnih operacija, to su zadaće koje dobivamo putem zapovijedi nadređenog zapovjedništva. To nisu operacije koje se događaju u ovom trenutku, no jasno je da moramo pratiti trenutačnu situaciju na bojišnici i da sadašnji događaji imaju utjecaj na naše planiranje. Operacije se planiraju nekoliko dana unaprijed. Evo jednog primjera: dobili smo zapovijed od nadređenog zapovjedništva, naš tim u sekciji upoznao se sa zadaćom, oblikovao je i rezultat toga bit će operativna zapovijed koja će biti prosljeđena uključenim postrojbama.

re: potpuno opremljene i naoružane pripadnike Stožera te velik broj modernih komunikacijsko-informacijskih sustava (računala, radiouređaji, veliki zasloni s ikonama za praćenje situacije na terenu...). Vidljivo je da je jedna od sposobnosti koja se razvija kroz BSP digitalizacija bojišnice, ali papirnati zemljovid još su uvijek obvezni ako digitalni sustavi zakažu. Primjerice, jedan od incidenata kojem je Stožer bio izložen sukladno scenariju bio je kibernetički napad. "Sve potrebne kapacitete i infrastrukturu za ovako zahtjevno zapovjedno mjesto naši su pripadnici postrojbi borbene i borbene servisne potpore uspostavili praktički od nule, na zahtjevnom planinskom terenu Dinare, čime su osigurali sve potrebne uvjete za provedbu obučne aktivnosti", rekao je pukovnik Budimir-Bekan.

DIGITALIZACIJA BOJIŠNICE

Atmosfera u svim sekcijama Zapovjedništva, a i u prostorijama vojarne "4. gardijske brigade Pauci" iz kojih su djelovali pripadnici sekundarne obučne skupine, tj. nadređenog zapovjedništva (HICON) i podređenih postrojbi, bila je vrlo ozbiljna. To je bila jedna od posljedica scenarija, fokusiranog na provedbu taktičkih aktivnosti kopnenih snaga unutar tri faze. Prva je obuhvaćala kretanje do dodira s protivnikom, druga provedbu ofenzivnih taktičkih aktivnosti, a treća provedbu defenzivnih aktivnosti kroz zadaće obrane područja te stvaranje uvjeta za tranziciju prema strukturama civilne vlasti. Tijekom našeg obilaska, u tijeku je bila druga faza. Možda je baš ona bila kritična, i mogli smo načuti da je pred

snagama BSP-a bilo dosta izazova. Jasno je da scenarij ne smije biti lagan, baš suprotno. Protivnik je bio agresivan i zato je bilo i teških situacija koje su tražile brze i dobre odluke. No, zapovjednici u tome danas imaju i pomoć moderne tehnologije. Naime, poseban naglasak na Kritičnoj fazi 26 bio je stavljen na uporabu novih digitalnih alata za razmjenu podataka u stvarnom vremenu, praćenje pozicija vlastitih snaga te potporu planiranju i vođenju operacija. Jedan je od njih softverska platforma TAK (Tactical Assault Kit), koja zapovjedniku i stožeru omogućuje poboljšanu svijest o situaciji i učinkovitije upravljanje snagama tijekom taktičkih aktivnosti. "Uporabom različitih inačica TAK-a zapovjedna struktura brigade srednjeg pješastva može u stvarnom vremenu pratiti raspored i kretanje vlastitih snaga na bojištu te razmjenjivati podatke, čime se unapređuje pravodobnost i točnost donošenja odluka kao i koordinacija svih elemenata BSP-a u dodijeljenom području", istaknuo je pukovnik Budimir-Bekan na lokaciji jedne od zapovjednih sekcija, u Taktičko-operativnom središtu. Konkretno, Stožer je pomoću TAK-a mogao pratiti sve aktivnosti zapovjednika podređenih postrojbi u vojarni u Kninu.

U zaključku, pukovnik Budimir-Bekan naglasio je da je provedba vježbe pokazala visoku razinu obučenosti, koordinacije i kohezije pripadnika različitih postrojbi OSRH: "Zadovoljstvo je vidjeti da, unatoč fizičkoj disperziji, djelujemo kao jedan tim, sposoban za kontinuirano i učinkovito zapovijedanje i nadzor taktičkih aktivnosti, uz pravodobno usklađivanje svih borbenih funkcija".

BIRAJ ŽIVOT

MARIJA BISTRICA

Trideset četvrto nacionalno hodočašće hrvatske vojske, policije i branitelja održano je u Hrvatskom nacionalnom svetištu Majke Božje Bistričke u Mariji Bistrici. Okupljanje je i ove godine bilo prigoda za zajedničku molitvu, zahvalu za slobodu i sjećanje na sve koji su položili život za Hrvatsku

TEKST Tomislav Vidaković // FOTO Tomislav Brandt

Hodočašće je započelo pobožnošću križnog puta, nakon čega je u crkvi na otvorenom bl. Alojzija Stepinca slavljenom koncelebrirano euharistijsko slavlje koje je predvodio vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj monsijor Jure Bogdan. U liturgijskom slavlju sudjelovali su vojni i policijski kapelani, a pjesmom su ga pratili Klapa "Sv. Juraj" Hrvatske ratne mornarice i Policijska klapa "Sv. Mihovil", uz pratnju Orkestra Oružanih snaga Republike Hrvatske. Na hodočašću su se okupili pripadnici hrvatske vojske i policije, hrvatski ratni vojni invalidi i hrvatski branitelji, kao i pripadnici pravosudne policije, Civilne zaštite, vatrogasnih postrojbi, Hrvatskog Crvenog križa, povijesnih postrojbi, Carinske uprave i drugih službi. Hodočašću su se ponovno pridružili i djelatnici Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine te pripadnici Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, predvođeni vojnim ordinarijem u BiH monsijorom Mirom Relotom.

Zapovjednik ovogodišnjeg hodočašća bio je zapovjednik Zapovjedništva za potporu brigadni general Mile Vukičević, dok je zamjenik zapovjednika bio glavni policijski savjetnik Marko Brtan.

Poseban doprinos ovogodišnjem hodočašću dali su kadeti Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman". Njih 33 krenulo je u subotu, 3. listopada, u 18 sati pješice iz vojarne "Petar Zrinski" u Zagrebu prema Mariji Bistrici. Njihov dolazak u Mariju Bisticu bio je svojevrsan završetak zahtjevnog pješačkog puta, ali i snažan simbol povezivanja mladih pripadnika Hrvatske vojske s tradicijom hodočašća i duhovnom baštinom hrvatskog naroda. Hodočašću su nazočili ministar unutarnjih poslova Davor Božinović, ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved, državni tajnik u Ministarstvu obrane Branko Hrg, umirovljeni general-bojnik i savjetnik Predsjednika Republike Hrvatske za obranu Ivica Olujić, brigadni general i zapovjednik Hrvatskog ratnog zrakoplovstva Krešimir Ražov, general-bojnik i zapovjednik Hrvatske kopnene vojske Blaž Beretin, general-bojnik i direktor Glavnog stožera OSRH Denis Tretinjak, glavni ravnatelj policije Nikola Milina te brojni drugi časnici, dočasnici i dužnosnici.

"BRANITI SVOJ DOM, A NE PREPUSTITI SRCE MRŽNJI"

U propovijedi je mons. Jure Bogdan posebno istaknuo važnost sjećanja na hrvatske branitelje i sve koji su život položili za slobodu domovine, ali i odgovornost koja iz te slobode proizlazi.

"Danas, na 34. vojnom hodočašću, ovdje u bistričkom svetištu, s dubokim poštovanjem i zahvalnošću, spominjemo se u molitvi svih naših branitelja, svih koji su branili domovinu i svih koji su za njezinu slobodu položili život", rekao je vojni ordinarij.

Podsjetio je pritom na riječi blagopokojnog kardinala Franje Kuharića iz ratnih godina, naglašavajući da je i u najtežim okolnostima potrebno sačuvati čovječnost,

savjest i vjeru. "Ako je moj protivnik spalio moju kuću, ja neću zapaliti njegovu", riječi su kardinala Kuharića iz 1991. godine koje je mons. Bogdan izdvojio kao trajnu poruku. Braniti svoj dom i domovinu, istaknuo je, ne znači prepustiti srce mržnji i osveti. Upravo suprotno, i pred *prestrašnim licem smrti* potrebno je izabrati život. "Život se ne bira samo u prijelomnim povijesnim trenucima. Bira se u svakom trenutku postojanja jednog čovjeka, naroda, društva i cjelokupne ljudske zajednice", poručio je mons. Bogdan. Govoreći o dostojanstvu čovjeka, vojni ordinarij istaknuo je kako se njegova vrijednost ne može mjeriti korisnošću, sposobnostima ili društvenom ulogom.

"Čovjek nije predmet, čovjek nije stvar, čovjek nije proizvod, njegova vrijednost ne proizlazi iz njegove korisnosti. Čovjek je vrijedan jer je Božji", rekao je.

"NOSITE JEDNI BREMENA DRUGIH"

Dio propovijedi mons. Bogdan posvetio je i solidarnosti kao jednoj od temeljnih odgovornosti pojedinca i društva. Podsjetio je na riječi svetog Pavla: "Nosite jedni bremena drugih", naglašavajući kako je riječ o jednostavnoj, ali zahtjevnoj poruci.

"Kršćanin ne može kazati: meni je dobro, neka se drugi snadu, jer mi pripadamo jedni drugima", rekao je mons. Bogdan. Nositi breme drugog, dodao je, znači najprije prepoznati što drugog čovjeka pritišće. Upravo tu, istaknuo je, počinje solidarnost – spremnost da čovjeka doista vidimo i dopustimo da nas njegov život dotakne. "To je danas jedna od najvećih potreba našeg društva", poručio je.

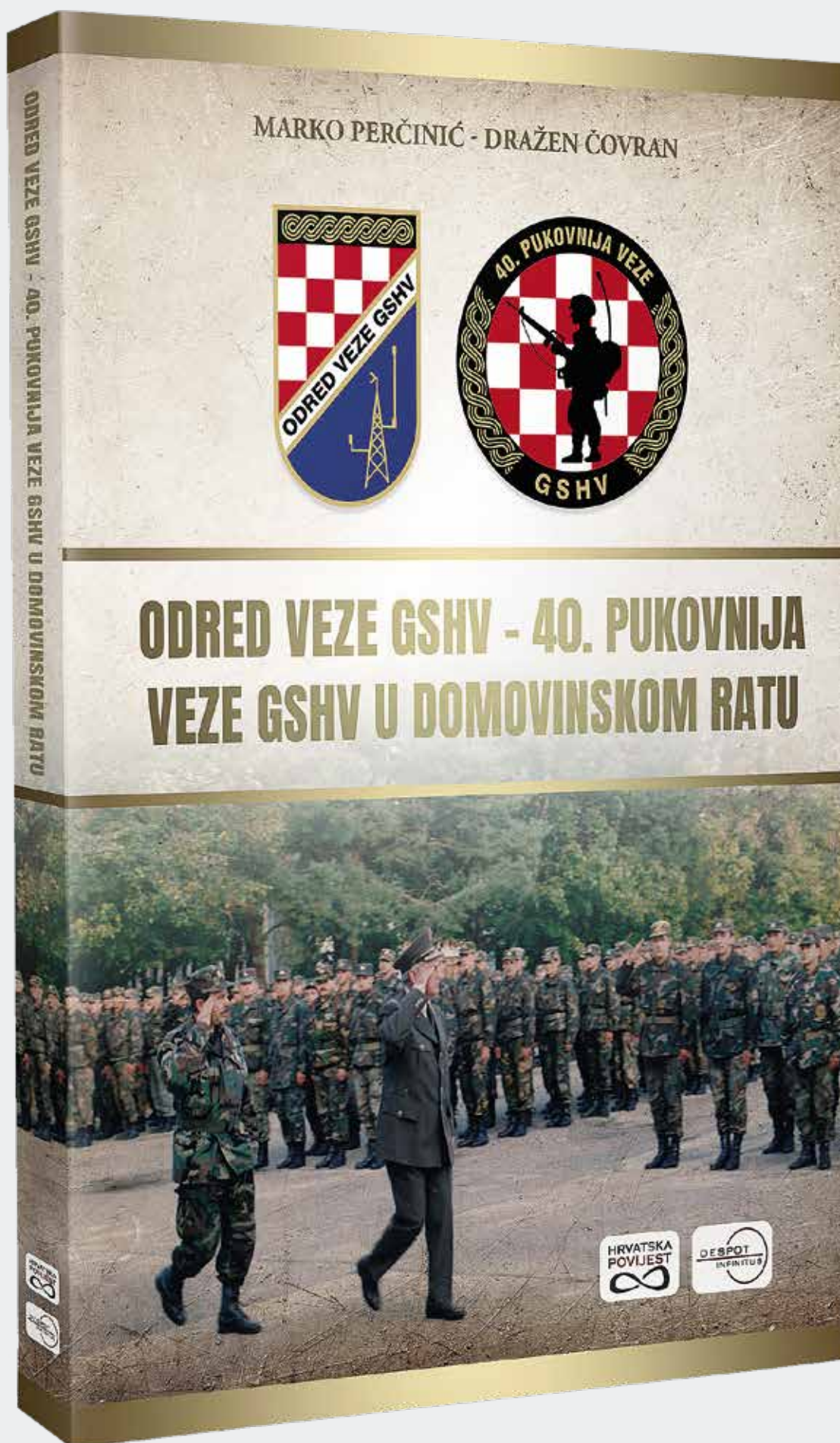
Osvrnuvši se na suvremenu Hrvatsku, mons. Bogdan podsjetio je da je država danas samostalna i međunarodno priznata te članica Europske unije, istaknuvši kako je riječ o velikim dobrima za koja treba biti zahvalan. No, ostvarena državna samostalnost sama po sebi ne znači da je izbor života trajno završen.

"Postavlja se pitanje kako živimo u svojoj zemlji. Čime ispunjavamo svoju slobodu i kakvu budućnost pripremamo onima koji dolaze poslije nas", rekao je.

U završnom dijelu propovijedi zato je ponovno odjeknuo poziv koji povezuje sjećanje na ratne godine, odgovornost prema sadašnjosti i pogled prema budućnosti – Biraj život! Mons. Bogdan pritom je pozvao na odbacivanje ideologija koje čovjeka udaljavaju od njegova Stvoritelja i niječu dostojanstvo ljudskog života.

Ovogodišnje hodočašće u Mariju Bisticu tako je još jednom povezalno molitvu, sjećanje i zahvalnost s porukom odgovornosti za slobodu koja je izborena velikim žrtvama. Za pripadnike hrvatske vojske, policije, braniteljskih i drugih službi ono je ujedno bilo mjesto susreta, zajedništva i podsjetnika da služenje domovini nije samo pitanje dužnosti, nego i odgovornosti prema čovjeku, društvu i budućim naraštajima.

OBLJETNICA

TIHA SNAGA

HRVATSKE VOJSKE

BEZ VEZA NEMA ZAPOVIJEDANJA, A BEZ ZAPOVIJEDANJA NEMA ORGANIZIRANE BORBE. IAKO SU PRIPADNICI ODREDA VEZE GLAVNOG STOŽERA HRVATSKE VOJSKE TIJEKOM DOMOVINSKOG RATA NAJČEŠĆE DJELOVALI DALEKO OD OČIJU JAVNOSTI, NJIHOV JE RAD BIO JEDNA OD KLJUČNIH PRETPOSTAVKI FUNKCIONIRANJA HRVATSKE VOJSKE, OD PRVIH DANA NJEZINA USTROJAVANJA PA SVE DO ZAVRŠNIH OPERACIJA 1995. GODINE

TEKST Tomislav Vidaković

FOTOARHIVA Udruge OV GSHV

Uskoro ćemo obilježiti 35. obljetnicu ove postrojbe, a udruge branitelja tom će prigodom predstaviti i monografiju “Odred veze GSHV – 40. pukovnija veze GSHV u Domovinskom ratu” koja će od zaborava trajno sačuvati njihov ratni put i sva postignuća.

Njezina je izrada postala jedan od osnovnih ciljeva spomenute udruge osnovane 2019. godine. Temelji se na arhivskom gradivu nastalom tijekom djelovanja postrojbe od 1991. do 1995. godine, dokumentima iz drugih arhiva, gradivu Udruge i privatnim zbirkama, kao i svjedočenjima pripadnika postrojbe.

Iskoristili smo prigodu i razgovarali s umirovljenim brigadиром Marko Perčinićem časnikom veze i ratnim zapovjednikom Odreda veze GSHV-a te se prisjetili najvažnijih događaja koji su obilježili ovu postrojbu.

Njezin ratni put počeo je praktički istodobno s izgradnjom sustava zapovijedanja nove Hrvatske vojske, a protegnuo se kroz cijeli Domovinski rat, od prvih dana stvaranja sustava veza Zbora narodne garde, preko obrambenih operacija 1991. i 1992., pa sve do Bljeska, Oluje, Maestrala i Južnog poteza. Danas je teško zamisliti koliko je zahtjevan bio posao uspostaviti pouzdan sustav komunikacija u vojsci koja se tek stvarala, bez vlastite razvijene infrastrukture, s ograničenim brojem raspoloživih sredstava i u uvjetima otvorenog rata.

OD PRVIH DANA STVARANJA SUSTAVA VEZA

“U ZNG sam kao dragovoljac pristupio 4. rujna 1991. na Tuškancu i kao školovani časnik veze preuzeo dužnost dozapovjednika i nositelja ustrojavanja Odreda veze ZZNG-a. Od 10. listopada 1991. preuzeo sam i dužnost zapovjednika Odreda veze GSHV-a i vojarne Samobor“, prisjeća se

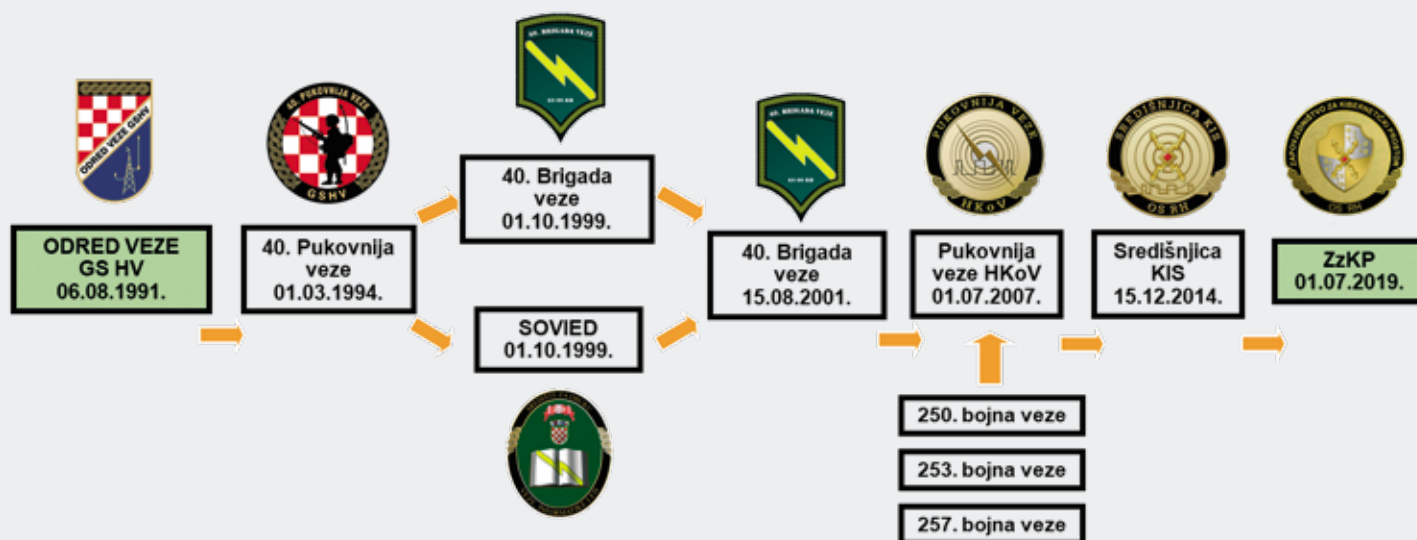
Perčinić. U tim prvim mjesecima postrojba nije djelovala s jedne lokacije. Njezine su sastavnice bile raspoređene na više mjesta, ovisno o zadaćama koje je trebalo izvršavati. Operativni dio bio je u prostoru studentskog doma na Laščinskoj cesti 32 u Zagrebu, kontrolno-prislušna postaja bila je uz Zapovjedništvo ZNG-a na Tuškancu, dok je logistički dio, zadužen za kompletiranje, programiranje i pripremu sredstava veze, bio smješten u skladištu Teritorijalne obrane u Svetoj Nedelji.

Istodobno se stvarao i sam sustav veza Hrvatske vojske. U početku se oslanjao na sredstva koja je posjedovao MUP, uz dio sredstava iz sustava Teritorijalne obrane i centara za obavješćivanje.

“Od sredine rujna 1991., nakon zauzimanja prvih vojarni i izdvojenih objekata veze, počinje ozbiljnije opremanje postrojbi ZNG-a i HV-a te organizacija sustava veze po operativnim razinama zapovijedanja, od ZZNG-a do borbenih položaja“, objašnjava Perčinić. Bio je to početak procesa u kojem je trebalo od postojećih, često nepovezanih i tehnički neujednačenih sredstava stvoriti funkcionalan komunikacijski sustav koji će povezati Glavni stožer s operativnim zonama, brigadama i postrojbama na prvim crtama.

VOJARNE KAO IZVOR PRIJEKOPOTREBNE OPREME

Jedan od ključnih procesa u prvim mjesecima rata bilo je preuzimanje vojarni i skladišta neprijateljske vojske. Pripadnici Odreda veze sudjelovali su u zauzimanju i preuzimanju sredstava veze u vojarnama u Lučkom, Varaždinu, Samoboru, Velikoj Buni, Bjelovaru i Virovitici. Te zadaće nisu bile samo logističke. Svako zauzimanje vojarni odvi-

jalo se u ratnim uvjetima, uz mogućnost topničkih i zračnih napada, a prostori koje su hrvatske snage preuzimale nerijetko su bili minirani.

"Sve te akcije bile su iznimno zahtjevne i opasne. Prostor, skladišta, garaže i drugi objekti često su bili minirani, a gotovo u pravilu agresor je djelovao topništvom i zrakoplovima po našim snagama u zauzetim vojarnama i objektima veze", prisjeća se Perčinić. Zauzimanje vojarni stoga je imalo višestruko značenje. Hrvatska vojska nije samo dobivala naoružanje i vojnu opremu. Dobivala je i sredstva kojima je mogla izgraditi vlastitu komunikacijsku infrastrukturu.

"Zauzimanje vojarni diljem Republike Hrvatske imalo je presudan značaj za opremanje HV-a i uspostavu sustava veze po razinama zapovijedanja", ističe Perčinić. Odred veze ZNG-a, kao prva postrojba veze ZNG-a, postao je nositelj opremanja drugih postrojbi Hrvatske vojske i organizacije sustava veza. Time je njegova uloga uvelike nadilazila vlastite potrebe. Postrojba je zapravo sudjelovala u stvaranju komunikacijskog temelja na kojem se mogla graditi cijela nova vojna struktura.

NEKOLIKO SATI ZA USPOSTAVU VEZA U TUNELU GRIČ

Jedan od događaja koji najbolje pokazuje brzinu kojom je Odred veze morao reagirati dogodio se 7. listopada 1991. godine. Tog su dana raketirani Banski dvori. Istodobno su pripadnici Odreda veze bili angažirani na izvlačenju i izmještanju sredstava iz zauzetih vojarni u Samoboru i Velikoj Buni. Zbog opasnosti od daljnjih napada više od 60 sustava veze trebalo je premjestiti na druge lokacije.

"Taj dan 7. listopada 1991. neću nikad zaboraviti. Istog dana zauzete su vojarne u Samoboru i Velikoj Buni. Zbog opasnosti i borbenog djelovanja agresora topništvom i zrakoplovima brojna sredstva i više od 60 sustava veze izvlačili smo pod vatrom i izmješitali na druge pogodne lokacije", govori Perčinić.

Među lokacijama na koje su sredstva izmještena bili su Zagrebački velesajam, objekti HPT-a u Harambašićevoj ulici te današnji Ured Predsjednika Republike na Pantovčaku. A onda je stigla nova zapovijed.

Nakon raketiranja Banskih dvora, oko 15:30, iz Glavnog stožera Perčinić je dobio zadaću da se u tunelu Grič uspostave potrebne veze i komunikacijsko-zapovjedna postaja za vrhovnog zapovjednika i Glavni stožer.

"Angažirani su svi raspoloživi djelatnici i sredstva veze. Uz maksimalno angažiranje ljudi iz HPT-a, do 19 sati osigurali smo sve potrebne veze", prisjeća se. Sustav je tako bio spreman svega nekoliko sati nakon napada na Banske dvore. Već sljedećeg dana, 8. listopada, u podrumu zgrade Ine u Šubićevoj održana je sjednica Hrvatskog sabora na kojoj su donesene povijesne odluke o raskidu državnopravnih veza Republike Hrvatske s tadašnjom državom. Za pripadnike veze njihov je posao završavao onda kada je sustav radio. Upravo zbog toga njihov se rad često nije ni primjećivao.

NA PLANINAMA I IZDVOJENIM OBJEKTIMA

Ratni put Odreda veze nije se odvijao samo u gradovima i zapovjednim središtima. Za uspostavu strateških komunikacija trebalo je zauzeti, osigurati i osposobiti niz izdvojenih objekata na teško pristupačnim lokacijama. Lacković breg, Falašćak, Molvice, Šiljakovina, Puntijarka, Moslavačka gora i Papuk postali su dijelovi komunikacijske infrastrukture koja je povezivala zapovjedne strukture Hrvatske vojske.

TRAGEDIJA NA PAPUKU

Da posao pripadnika veze nije bio tek tehnički i logistički, možda najzornije pokazuje događaj na Papuku 2. prosinca 1991. godine. Tog su dana tijekom zadaće uspostave zaštićenih radiorelejnih veza poginuli pripadnici Odreda veze GSHV-a Anđelko Tule i Tomislav Vužić, zajedno s još devet pripadnika 123. brigade. Papuk je u tadašnjoj situaciji imao strateško značenje za obranu istočne Slavonije. Objekt veze nalazio se na teško pristupačnom, šumovitom i brdovitom području, praktički dostupnom samo s jednog pravca.

"S obzirom na to da je to sve šumovit i brdovit dio u duljini od 14 kilometara, snage HV-a morale su svaki odlazak vrlo taktički pripremati i organizirati", kaže Perčinić. Nakon pada Vukovara Glavni stožer odlučio je dodatno učvrstiti obranu Slavonije. U suradnji s Operativnom zonom Osijek

odlučeno je uspostaviti posebne zaštićene veze za potrebe operativnog zapovijedanja. Zadaću su, nakon opsežnih priprema, proveli pripadnici Odreda veze GSHV-a u suradnji sa 123. brigadom. Nakon uspostave sustava veza na objekt je krenula smjena od 11 pripadnika Hrvatske vojske. Nedaleko od samog objekta agresorske su snage postavile zasjedu. "Mučki su ubili sve naše branitelje. Ovaj događaj svjedoči kako su i vezisti na brojnim zadaćama bili izloženi pogibelji", ističe Perčinić. Papuk je tako ostao jedan od najtragičnijih podsjetnika da su ljudi koji su uspostavljali i održavali komunikacijske sustave bili izloženi istim ratnim opasnostima kao i pripadnici drugih rodova.

Tijekom 1992. godine jedna od važnih zadaća bila je uspostava sustava veza za Južno bojište. Konfiguracija terena i raspored postrojbi zahtijevali su posebna tehnička rješenja. Korištene su stacionarne visinske točke na Biokovu, Pelješcu i Srđu iznad Dubrovnika, s kojih je trebalo povezati različite postrojbe i zapovjedna mjesta.

"Posebno je bilo dojmljivo i vrlo pogibeljno, u prvom borbenom ešalonu, po noći, buri i topničkoj vatri, desantiranje trajektom u Cavtat i uspostava sustava veza sa zapovjedništvom u Dubrovniku. Tako su naše snage, u suradnji s 1. gardijskom brigadom, prve ušle u Cavtat", prisjeća se.

OD ODREDA DO 40. PUKOVNIJE

Kako se Hrvatska vojska organizacijski razvijala, mijenjao se i ustroj same postrojbe. Marko Perčinić preuzeo je 2. prosinca 1993. godine dužnost načelnika roda veze u Glavnom stožeru, dok je za zapovjednika Odreda veze imenovan bojnik Mirko Marinković. Nekoliko mjeseci poslije, 1. ožujka 1994., Odred veze GSHV-a preustrojen je u 40. pukovniju veze GSHV-a.

Koliko je komunikacijski sustav bio važan postalo je posebno jasno tijekom VRO Bljesak. Nakon raketiranja Zagreba stacionarni sustav Hrvatske vojske koji se oslanjao na HPT bio je prekinut. "Telefoni su postali gluhi", jednostavno opisuje Perčinić situaciju. No vojni radiorelejni sustav koji je bio unaprijed postavljen ostao je u funkciji. Sustav je povezivao Glavni stožer preko Sljemena i Moslavačke gore sa zapovjednicima na glavnim pravcima napada, prema istoku i zapadu. Upravo taj događaj pokazao je jednu od

temeljnih karakteristika roda veze: uspjeh njegova rada mjeri se time što se prekid komunikacije ne događa.

"U Ulju je 40. pukovnija veze GSHV-a osiguravala veze za zapovjednike na glavnim pravcima napada, a u ostalim operacijama pružala je potporu prema zahtjevima zapovjednika pojedinih operacija", navodi Perčinić. Kao načelnik roda veze, a potom i u operativnom timu GSHV-a, Perčinić je osobno sudjelovao u svim tim djelovanjima.

Ratni put Odreda veze GSHV-a i 40. pukovnije veze završio je s operacijama 1995. godine, ali njezina se uloga nije završila završetkom borbenih djelovanja. Nakon Domovinskog rata postrojba je prošla kroz niz preustroja, a njezina se organizacijska linija nastavila kroz razvoj vojnih komunikacijskih i informacijskih sposobnosti Hrvatske vojske. Zato se povijest Odreda veze GSHV-a i 40. pukovnije veze ne može svesti samo na popis uređaja, komunikacijskih pravaca i tehničkih rješenja. Iza svakog sustava stajali su ljudi. Ljudi koji su tijekom 1991. godine stvarali sustav praktički od početka.

NASLJEDE POSTROJBE

Danas djeluje u okviru Zapovjedništva za kibernetički prostor Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske. "Smatram da je i danas nezamislivo vođenje i zapovijedanje postrojbama i provođenje bilo kakvih borbenih djelovanja bez kvalitetnih komunikacijskih sustava, a poglavito bez dobro obučanih ljudi koji upravljaju tim sustavima", kaže Perčinić. Današnji ratovi, u kojima se borbenim sustavima upravlja na daljinu, samo dodatno potvrđuju koliko je komunikacijska infrastruktura postala važna sastavnica vojne moći.

Od prvih improviziranih sustava 1991., preko radiorelejnih veza na Papuku, Biokovu, Pelješcu i Moslavačkoj gori, do zaštićenih komunikacija u završnim operacijama, pripadnici Odreda veze i 40. pukovnije veze obavljali su posao koji je morao biti pouzdan upravo zato da bi ostao gotovo nevidljiv. Njihova je povijest zato povijest tih potpore cijelom sustavu Hrvatske vojske.

A možda je najbolje sažeta u riječima samih vezista: Kad veze rade – vezisti su neprimjetni. Kad veze ne rade – svi nas trebaju.

RAKETNI SUSTAVI

MICA

PROJEKTILI

Maketa u prirodnoj veličini (mock-up) rakete VL MICA NG izložena u lipnju 2026. na pariškom sajmu Eurosatory

Foto: Tomislav Brandt

Kad su se početkom devedesetih u Americi pojavile napredne rakete AMRAAM (Advanced Medium-Range Air-to-Air Missile), jasno je označena budućnost naoružavanja suvremenih borbenih zrakoplova. Taj samonavodeni projektil iznimno je povećao mogućnosti protuzračne borbe na velikim dometima i izvan vizualnog kontakta. Kvantni skok nije bio u aktivnom radarskom navođenju, nego u uvođenju te sposobnosti u projektil znatno manjih dimenzija. To je omogućilo bolje naoružavanje manjih zrakoplova u kvalitativnom (mogućnost samonavođenja) i kvantitativnom smislu (broj nošenih projektila). Odabirom samodostatnosti te neovisnosti o američkim i paneuropskim sustavima, Francuska se odlučila na samostalan razvoj sličnog projektila. Otišla je i korak dalje: kako bi se osigurao novi projektil s infracrvenim (IC) samonavođenjem za manje domete, odlučilo se da novi projektil zamijeni oba tipa projektila zrak-zrak u operativnoj uporabi. Istovjetan dizajn s jednakim sekcijama i komponentama bit će razvijen u inačicama s različitim tražilima s IC ili radiofrekvencijskim (RF) samonavođenjem. Novi projektili trebali su zamijeniti prilično velik projektil Super 530D, a IC inačica projektil Magic II. Masa i dimenzije projektila odražavale su kompromis i bile su otprilike između AMRAAM-a i projektila Magic II/ Sidewinder. Taj koncept nije bio inovativan. Iskušan je i zamišljen u SSSR-u (ali iz drugih razloga) na više generacija projektila kojima su naoružavani avioni MiG-21/23/25/29 i Su-27. Zadnji od njih bili su projektili R-27 (NATO-ova oznaka AA-10 Alamo), koji su krajem osamdesetih počeli ulaziti u uporabu. Na inicijalnom konceptu počelo se raditi 1982., a program je 1987. pokrenula francuska agencija za razvoj naoružanja DGA (Direction Générale de l'Armement). Prva letna testiranja započela su 1991., neposredno nakon hladnog rata. Operativna sposobnost u francuskom zrakoplovstvu i to na avionima Mirage 2000-5F dostignuta je 1999. Puna operabilnost na avionima Rafale (F1) postignuta je u srpnju 2000., a na mornaričkom Rafaleu M dvije godine poslije. U međuvremenu je nekoliko tvrtki koje su razvijale projektil prošlo spajanja i restrukturiranja pa je jedini proizvođač na kraju ostao MBDA.

POGODAK PREKO RAMENA

Novi projektil dobio je ime MICA, što je pokrata od **M**issile d'**I**nterception, de **C**ombat et d'**A**uto-défense, u prijevodu: projektil za presretanje, borbu i samoobranu. Radarska inačica danas nosi oznaku MICA RF (Radio Frequency), a nekad je bila poznata kao MICA EM (ÉlectroMagnétique). Ta inačica u vrhu projektila pod keramičkim radiopropusnim

Isprva razvijene kao oružje zrak-zrak za višenamjenske borbene avione, francuske rakete danas se koriste i kao PZO na zemaljskim sustavima te na ratnim brodovima. Ionako dobroj prodaji dodatno bi mogle pridonijeti inačice nove generacije

ZA TRI GRANE

TEKST
Marin Marušić

štitnikom ima aktivno programibilno pulsno-doplersko radarsko tražilo AD4A koje djeluje u frekvencijskom pojasu J (između 10 i 20 GHz). Razvile su ga tadašnje poznate tvrtke GEC Marconi i Dassault Électronique, a proizvodnja je danas na tvrtki Thales. Napredno tražilo AD4A također je razvijeno i ugrađeno na projekte sustava ASTER. Sposobno je za djelovanja u različitim vremenskim uvjetima, danju ili noću. Navodi se da ima i sposobnosti zahvata cilja bez obzira na pozadinsku zemaljsku ili morsku površinu, i to sve u uvjetima snažnog radioelektroničkog ometanja. MICA je prvi projektil zrak-zrak koji je pogodio cilj *preko ramena*, i to na testnom gađanju u lipnju 2007. godine. Demonstrirao je sposobnost zahvata cilja nakon lansiranja (Lock-On After Launch – LOAL) preko podataka dobivenih putem podatkovne veze. Inačica MICA IR (InfraRouge) ima dvopojasno tražilo s naprednim IC senzorom koje djeluje u srednjovalnom (MWIR 3 – 5 μm) i dugom pojasu (LWIR 8 – 12 μm). Tražilo se sastoji od elektroničkog dijela i sustava hlađenja koji omogućuje višesatno djelovanje. Slikovno IC tražilo može generirati slike visoke razlučivosti, a s pomoću softverskih algoritama omogućava otkrivanje i praćenje ciljeva na velikim udaljenostima. Zbog tih sposobnosti može djelovati kao dodatni optoelektronički IC senzor za diskretnu pasivnu pretragu zračnog prostora.

ČETIRI NAČINA RADA

Osnovni gabariti MICA-e jednaki su na svim inačicama zrak-zrak: masa oko 112 kg, duljina 310 cm i promjer 160 mm. Od srednjeg dijela tijela projektila prema repu proteže se spremnik raketnog pogonskog goriva čije izgaranje pri lansiranju ostavlja mali dimni odraz. Motor osigurava postizanje maksimalne brzine od tri i pol do četiri Macha. Na stražnjem su dijelu projektila križno postavljena četiri mala krilca, a veliku pokretljivost daje sustav usmjerenog upravljanja potiska s četiri pokretljive lopatice. Projektil pri manevriranju može izdržati i opterećenja od 50 G, a nakon minute leta taj broj pada na 30 G.

Zrak-zrak inačica MICA-e može biti instalirana na klasičnim potkrilnim i podtrupnim nosačima ili tračnim lanserima na vrhovima krila. Na lanserima s izbacivanjem lansiranje se može izvršiti pri opterećenju od 4 G, dok na lanserima na vrhovima krila to ograničenje iznosi 9 G. Maksimalni domet za zračno lansiranu inačicu je 60 do 80 km, a minimalni 500 m. Zrakoplovna inačica može biti lansirana u četiri načina rada (moda). Prvi je lansiranje na cilj izvan vidnog dometa (Beyond Visual Range – BVR) uz povezanost sa zrakoplovnom platformom s pomoću podatkovne veze i zahvatom cilja nakon lansiranja (LOAL). Pri takvom djelovanju postiže

TAKTIČKO-TEHNIČKE ZNAČAJKE PROJEKTILA MICA

	MICA	MICA NG
Značajke	masa 112 kg; duljina 310 cm; promjer: 160 mm	
RF tražilo	aktivno radarsko monoimpulsno doplersko	aktivno radarsko AESA tipa
IC tražilo	dvopojasno IC	napredno, veće osjetljivosti
Pogon	jednoimpulsni motor	dvoimpulsni motor
Domet (km)	60	+30 – 40 %
Podatkovna veza	jednosmjerna	dvosmjerna
Upaljač	RF blizinski	RF / laserski blizinski

RAKETNI SUSTAVI

se maksimalni domet uz kontinuirano ispravljanje putanje i uzorka pretraživanja, a taj postupak provodi tražilica projektila.

Drugi je način lansiranje na cilj izvan vidnog dometa sa zahvatom cilja nakon lansiranja na principu *ispali i zaboravi* (Fire and Forget) i bez podatkovne veze. U tom načinu moguće je gađanje više ciljeva i brz izlazak (razdvajanje) iz zračne borbe.

Treći je način lansiranje projektila na manjim dometima sa zahvatom cilja nakon lansiranja (LOAL), na ciljeve koji su izvan polja zahvata tražila za samonavođenje.

Četvrti je način lansiranje na ciljeve na malim dometima uz zahvat cilja prije samog lansiranja (Lock-On Before Launch – LOBL). Projektil se od lansiranja vodi potpuno samostalno na principu *ispali i zaboravi* uz pomoć vlastitog sustava samonavođenja.

NOVA GENERACIJA

Usporedno s ulaskom MICA-e u operativnu uporabu, proizvođači su započeli razvoj naprednijih inačica, koje će uključivati nove tehnologije i rješenja. Bio je to logičan korak, koji je pratio sličan put kontinuiranog razvoja američkog sustava AMRAAM ili sličnih projektila u svijetu. Tijekom dva desetljeća od uvođenja u uporabu dogodio se velik napredak u elektroničkoj industriji. To je dovelo do velikog skoka ne samo u mogućnostima projektila nego i u dimenzijama – elektroničke komponente zahtijevale su znatno manji prostor i volumen. Nove značajke bile su itekako dobrodošle u razvoju i konstrukciji projektila jer

Makete projektila MICA IR i MICA RF izložene na sajmu ASDA u Areni Zagreb u travnju 2025. Obje inačice imaju identične sekcije pogonskog motora, bojne glave i upravljačkih površina. Jedina se razlika vidi u obliku prednjeg dijela projektila, u kojem se nalaze različiti senzori za samonavođenje

ograničen raspoloživi prostor i sama masa projektila bitno utječu na njegove krajnje performanse. Projekt razvoja nove generacije (Nouvelle Génération) projektila MICA započeo je krajem 2018. godine. Razvoj, istraživanje i testiranje provode se pod DGA-om, koji surađuje s glavnim proizvođačima MICA-e. Osim MBDA-a, uključene su i tvrtke Safran, Thales i Roxel. Glavni ciljevi programa bili su jednostavni. Smanjenje elektroničkih komponenti trebalo je osloboditi prostor koji će biti iskorišten za dodatno gorivo. Pogon se sastojao od novog, taj put dvoimpulsnog raketnog motora. Time je znatno povećan maksimalni domet, prema brojnim neslužbenim podacima barem za trećinu u odnosu na dotadašnji. Osim toga, projektilu NG je zbog ekonomičnije uporabe dviju faza raketnog pogona povećana pokretljivost i ubojitost u završnoj fazi leta. Znatno je povećana i tzv. zona bez bijega (No Escape Zone – NEZ). Za obje inačice predviđeni su i novi senzori za samonavođenje. Kod IC inačice radi se o senzoru veće osjetljivosti temeljenom na naprednijoj tehnologiji, a kod radarske inačice o novom AESA radaru većeg dometa i razlučivosti.

Kako bi se smanjili troškovi i skratilo vrijeme razvoja, tvrtka MBDA zadržala je većinu sekundarnih značajki MICA-e. Jednak vanjski izgled, dimenzije i preraspodjela unutarnjih odjeljaka podrazumijevaju minimalan utjecaj na promjenu mase i ravnoteže projektila. Zato nisu bila potrebna nova testiranja ponašanja projektila pri lansiranju, letu i razvoju novih letnih modela. Budući da program nije bio prioritet tvrtke, razvoj je išao prilično sporo.

TESTOVI I NARUDŽBE

Osim velikih poboljšanja, MICA NG dobila je i niz manjih, usmjerenih na povećanje svoje operativne raspoloživosti. Ugrađeni su novi senzori za praćenje stanja projektila, a nova mehanička arhitektura produljila je vrijeme i povećala mogućnosti njegova korištenja u operativnim letovima. Takve promjene dovest će do jednostavnijeg održavanja i smanjenja troškova operativne uporabe. Na novim avionima Rafale u standardu F4, MICA NG moći će se nositi i na unutarnjim potkrilnim nosačima. Time će jedan avion na jednu misiju moći ponijeti i do osam projektila MICA u različitim inačicama odnosno šest uz dva projektila velikog dometa Meteor.

Prvo lansiranje projektila MICA NG obavljeno je tek 19. lipnja 2025., na DGA-ovu poligonu za ispitivanje projektila

Fotografija naoružanog aviona Rafale u standardu F4 koju je objavila tvrtka Dassault. Na podvjesnicima na vanjskim potkrilnim nosačima i na samim vrhovima krila su projektili MICA s radarskim odnosno infracrvenim samonavođenjem

Foto: Dassault Aviation / C. Cosmao

Foto: Marin Marušić

na Sredozemnom moru. Rafale francuskog zrakoplovstva lansirao je inačicu s IC samonavođenjem. Službena priopćenja navode da je testiranje bilo uspješno i da je potvrdilo funkcionalnost novih podsustava. Drugo razvojno lansiranje NG projektila izvršeno je nedavno, 1. lipnja 2026. Bilo je puno zahtjevnije – Rafale je lansirao MICA-u leteći nadzvučnom brzinom. Testiranje je potvrdilo ispravan rad IC senzora pri velikim temperaturama i brzinama. Prvi kupac nove inačice je Francuska, koja će tim sustavom povećati sposobnosti svojih platformi i u zrakoplovstvu i u mornarici. DGA je krajem 2018. od tvrtke MBDA naručio 200 projektila. Isporuka je trebala započeti 2026., no zasad nema potvrde o tome. DGA u ožujku 2021. naručuje dodatnih 367 projektila, za koje je planirana isporuka između 2028. i 2031. Dvije faze dio su programa temeljenog na Zakonu o vojnom planiranju 2019. – 2025. Osim nabave 567 borbenih projektila, Francuska nabavlja i 250 primjeraka trenažne inačice koja nije opremljena bojnou glavom i pogonskim raketnim motorom. Kao i drugi zapadni projektili zrak-zrak, i MICA je postala temelj zemaljski baziranog sustava protuzračne obrane (PZO). Pod jednostavnom oznakom VL MICA (Vertical Launch MICA) razvio ga je konzorcij Matra BAE Dynamics te ga predstavio 2000. godine na sajmu Asian Aerospace Show u Singapuru. Ponuđen je u tri inačice: dvije kopnene i mornaričkoj za uporabu na plovilima. Jedna od kopnenih inačica bila je mobilna, montirana na kamionu, a druga je bila statična, u obliku daljinski upravljano lansera.

PRELAZAK NA KOPNO

Kao temeljna postrojba za operativnu uporabu sustava VL MICA predviđen je vod PZO-a, čiji je temelj zapovjedna postaja voda (Platoon Command Post – PCP). Često je nazivana i taktičko-operativnim središtem (Tactical Operation Center – TOC), a čini zapovjedno i upravljačko središte sustava. PCP podrazumijeva veliku fleksibilnost uporabe uz mali broj operatera, a razvijen je u suradnji sa stručnjacima iz francuskog zrakoplovstva. Postaja je smještena u kontejneru na teretnom vozilu 6 x 6. Njezine funkcije uključuju motrenje i obradu slike zračnog prostora, procjenu presretanja, planiranje borbenih misija kao i načine rada za simulacije i obuku operatera. PCP omogućuje i razmjenu podataka s višim organizacijskim strukturama, koordinaciju s drugim PCP-ovima te motrenje i daljinsko upravljanje s pomoću pridruženih senzora i lansera. Svaku od PCP postaja moguće je povezati

VL MICA – MORNARIČKA INAČICA

Mornarička inačica sustava Vertical Launch MICA bila je namijenjena za instalaciju na plovila poput korveta, fregata ili većih ophodnih brodova. Razvoj je započeo 2000., a prva testiranja sustava započela su sljedeće godine u DGA-ovu ispitnom centru CELM (Centre d'Essais de Lancement de Missiles) na jugozapadnoj obali Francuske. U veljači 2005. provedeno je testno gađanje i uspješno pogođen cilj na deset kilometara. Tada je prvi put korišten serijski proizveden projektil s IC samonavođenjem. Do siječnja 2006. lansirano je 11 projektila sustava VL MICA u različitim inačicama samonavođenja. U travnju te godine u CELM-u su provedena lansiranja i s plovećih platformi. Tijekom potonjih s udaljenosti od deset kilometara uspješno je pogođen cilj koji je markirao niskoleteći krstareći projektil. U listopadu 2008. pogođena je leteća meta Banshee na većoj visini i s udaljenosti od 12 km. Ispitivanja i procjene u CELM-u nastavljene su u srpnju 2009., taj put s kopnenim lanserima u misiji protuzračne obrane obalnog područja. Lansiranje je izvršeno daljinski, s postaje udaljene šest kilometara od lansera. Niskoleteći cilj pogođen je na maloj visini od deset metara i na udaljenosti od 15 kilometara. To je bilo 15. lansiranje, kojim je zaključena runda francuskih testiranja. No, različiti su korisnici sustava VL MICA do 2012. širom svijeta izvršili najmanje 19 testno-vježbovnih lansiranja. Svako je od njih bilo uspješno, čime se sustav projektila pokazao učinkovitim i pouzdanim. U usporedbi s izvornom inačicom, mornarička vertikalno lansirana MICA nudi potpuno jednake sposobnosti i mogućnosti primjene u različitim scenarijima obrane zračnog prostora. Velika je prednost pri odabiru sustava VL MICA za ugradnju na određenu plovnu površinsku jedinicu to što ne zahtijeva posebne sustave za navođenje. Stoga je moguća jednostavna integracija sustava na postojeći brodski borbeni sustav. Potrebni podaci za djelovanje i gađanje ciljeva mogu se dobiti od postojećih brodskih senzora za otkrivanje i praćenje zračnih ciljeva. Kako bi se olakšala prodaja i povećao broj potencijalnih korisnika, projektil je dizajniran da bude potpuno kompatibilan s modularnim vertikalnim lanserom VL Sea Wolf britanske tvrtke BAE Systems.

Testno lansiranje projektila MICA NG s brodske platforme

Foto: MBDA

sa šest lansera projektila MICA. Iako je postaja prije svega upravljačka potpora za lansere MICA-e, njezina je uloga s vremenom proširena prema radu s drugim sustavima, što omogućava uspostavu višeslojnog PZO-a. Ovisno o taktičkoj situaciji, očekivanoj ugrozi iz zračnog prostora i konfiguraciji te površini branjenog teritorija, moguće je povezivanje PCP-a s drugim kompatibilnim sustavima. Primjerice, s četiri lansera PZO sustava vrlo kratkog dometa Mistral. U tom se slučaju broj lansera MICA-e smanjuje na četiri.

PCP je interoperabilan i s drugim NATO-ovim sustavima s kojima može razmjenjivati informacije uz pomoć standardiziranih podatkovnih veza. Neke su od njih taktička podatkovna veza Link 16 i JREAP C (Joint Range Extension Applications Protocol C) za razmjenu taktičkih podatkovnih poruka na većim udaljenostima. Zapovjednu postaju moguće je povezati i s nekoliko 3D radarskih senzora s

RAKETNI SUSTAVI

Foto: Tomislav Brandt

mogućnošću pretrage i praćenja ciljeva (Track While Scan – TWS). Tako se, ovisno o operativnim potrebama, PCP-u može pridodati MBDA-ov sustav IMCP (Improved Missile Command Post), u prijevodu: poboljšana upravljačka postaja projektila. I taj je sustav smješten u kontejneru na kamionu 6 x 6. IMCP donosi dodatnu sposobnost ranog upozoravanja, s povećanim dometom otkrivanja ciljeva, bržim odgovorom i početkom djelovanja prema potencijalnim ciljevima. Takvu sposobnost omogućuje radar 3D GM-60, koji djeluje u frekventijskom pojasu S. Postaja IMCP ima sposobnost na udaljenostima do 80 km istodobno otkrivati, prepoznavati i pratiti do 200 ciljeva. Ukratko, IMCP donosi višu razinu operativnih sposobnosti postrojbi naoružanoj sustavom VL MICA, a može djelovati izravno, iz vlastitog kontejnera ili preko PCP-a. Sa svojim mogućnostima preciznog otkrivanja ciljeva, trebao bi biti optimalno rješenje ako se višeslojni PZO konfigurira s kombinacijom zemaljskih sustava Mistral i VL MICA.

ŠESNAEST CILJEVA U ŠEST SEKUNDI

Sam projektil sustava VL MICA zadržava mnoge značajke koje vrijede za inačicu zrak-zrak – zapravo se radi o identičnim projektilima. To prije svega vrijedi za aerodinamička svojstva, primjerice veliku pokretljivost zahvaćujući vektoriranu kontrolu potiska i krilima dugog presjeka. Kinetičko djelovanje projektila također je nepromijenjeno – bojna glava aktivira

Dio palete MBDA-ovih projektila na Eurosatoryju 2026. Od malih projektila, lijevo dolje je Fulgur, iznad njega Defendair, na vrhu Mistral 3. Veliki projektili, slijeva nadesno: Aster B1 NT, VL MICA NG, CAMM, CAMM-ER

Prvo testno lansiranje projektila MICA NG iz Rafalea tijekom leta nadzvučnom brzinom provedeno je 1. lipnja 2026.

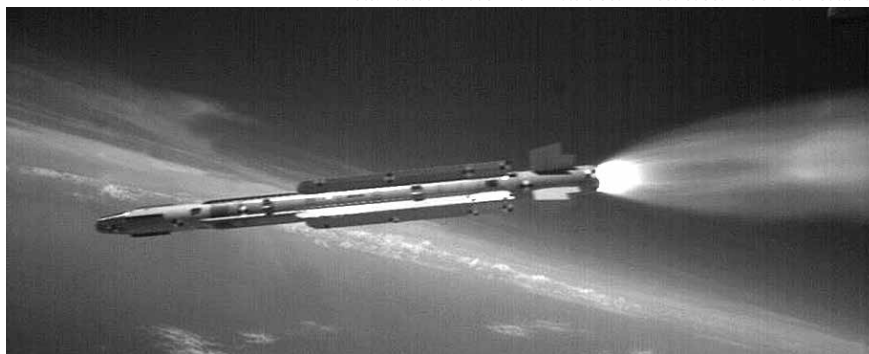
se na kontakt ili u neposrednoj blizini cilja. Ipak, djelovanje s razine zemlje dovelo je do smanjenja dometa izvornog projektila. Maksimalni domet presretanja ili pogađanja cilja sveden je na 20 km, a operativni vrhunac djelovanja na 9000 m. Velike su razlike i u logistici. Projektili za zemaljski VL MICA smješteni su unutar plombiranih spremnika, čime su zaštićeni od vanjskih utjecaja. Vijek uporabe tako pripremljenih projektila iznosi 25 godina, a treba ih provjeravati tek svakih pet godina. Lanseri VL MICA instalirani su na sličnom teretnom vozilu pogona 6 x 6 kao i ostale komponente sustava. Svaki lanser sadrži četiri projektila. U pripremi za djelovanje podiže se i uspravlja sve do vertikalnog položaja. Pri takvom vertikalnom lansiranju moguće je gađanje ciljeva unutar 360 stupnjeva. S četiri spremna projektila svaki je od lansera sposoban za gađanje četiriju različitih ciljeva unutar šest sekundi. Gledajući s razine uobičajene operativne postrojbe, to znači praktički istodobnu mogućnost gađanja 16 različitih ciljeva, što je velika sposobnost obrane od saturacijskih zračnih napada. Za ponovnu pripremu i punjenje lansirnog kompleta potrebno je 15 minuta uz barem dva člana posade. Pri dolasku na predviđeni paljbenu položaj, postrojbi sustava VL MICA potrebno je za potpuno raspoređivanje oko deset minuta. Toliko iznosi vrijeme pripreme glavnih elemenata kao što je motrilački radar te radar za praćenje, kao i za pripremu mobilnih lansera za paljbu.

RAFALE, ALI I MIRAGE

Kad se nabrajaju neki od korisnika sustava MICA, Francuska je u prvom planu što se tiče inačica zrak-zrak. Koristi ih ratno zrakoplovstvo i ratna mornarica. Njima mogu biti opremljeni svi avioni Rafale, Mirage 2000D i malobrojni preostali primjerci Miragea 2000-5F. Na avionima 2000D ta je sposobnost uvedena nakon nedavne realizacije programa RMV (Rénovation Mi-Vie), kojim je zadnji put produljen vijek uporabe tih aviona. Od uvođenja u operativnu uporabu 1999. do danas, za francuske je snage proizvedeno više od tisuću projektila MICA. Otprilike trećina otpada na inačicu RF, a ostatak na IC. Uvođenje projektila NG trebalo je početi 2026. Isprva bi se isporučilo tristo moderniziranih starijih primjeraka. Slijedi još 200, a nakon toga još 367 potpuno novih projektila MICA NG.

Neke zemlje našle su mjesto za projekte MICA i na avionima Mirage starije generacije, kad su procijenile da to ima ekonomskog i operativnog smisla. Tako su Ujedinjeni Arapski Emirati nabavili više od tisuću primjeraka za svoje modernizirane avione Mirage 2000-9 i Rafalee koji će biti budućnost njihova ratnog zrakoplovstva. Katar je za svoje avione Mirage 2000 nabavio sto primjeraka RF inačice. Za

Foto: Dassault Aviation via Ministère des Armées et des Anciens combattants

Kamion s lanserom projektila VL MICA NG prikazan na vanjskom izložbenom prostoru tvrtke MBDA tijekom sajma Eurosatory 2026

Foto: Tomislav Brandt

nadolazeće nove Rafalee nabavlja 300 dodatnih primjeraka, od kojih bi jednu polovinu činile RF, a drugu IC navođene inačice.

Indija je veliki korisnik, koji je nabavio gotovo 500 primjeraka. Kupuje ih u prvom redu za modernizirane preostale avione Mirage 2000, a onda za Rafalee. Indija je jedinstvena po tome što je integrirala MICA-u na avione ruskog podrijetla Su-30MKI. Dijelom je za njih naručila 350 dodatnih projektila. Grčka je prvotno postala korisnik MICA-e kako bi opremila napredne inačice aviona Mirage 2000 Mk2. Njezini su novi Rafalei tako dobili mogućnost preuzimanja arsenala starijih 2000-ica koje su izlazile iz uporabe. Maroko je nabavio 150 projektila, koji su isporučeni 2011. Poslužili su za opremanje moderniziranih verzija starijih aviona Mirage F-1. Otok Tajvan iskoristio je projekte MICA za opremanje aviona Mirage 2000-5. Kako je tamošnje ratno zrakoplovstvo jedan od većih korisnika njegovih naprednih inačica, nabavljeno je gotovo tisuću primjeraka projektila MICA. Kao jedan od većih korisnika aviona Rafale, Egipat je nabavio barem 150 projektila za svoju flotu.

ZEMALJSKI KORISNICI

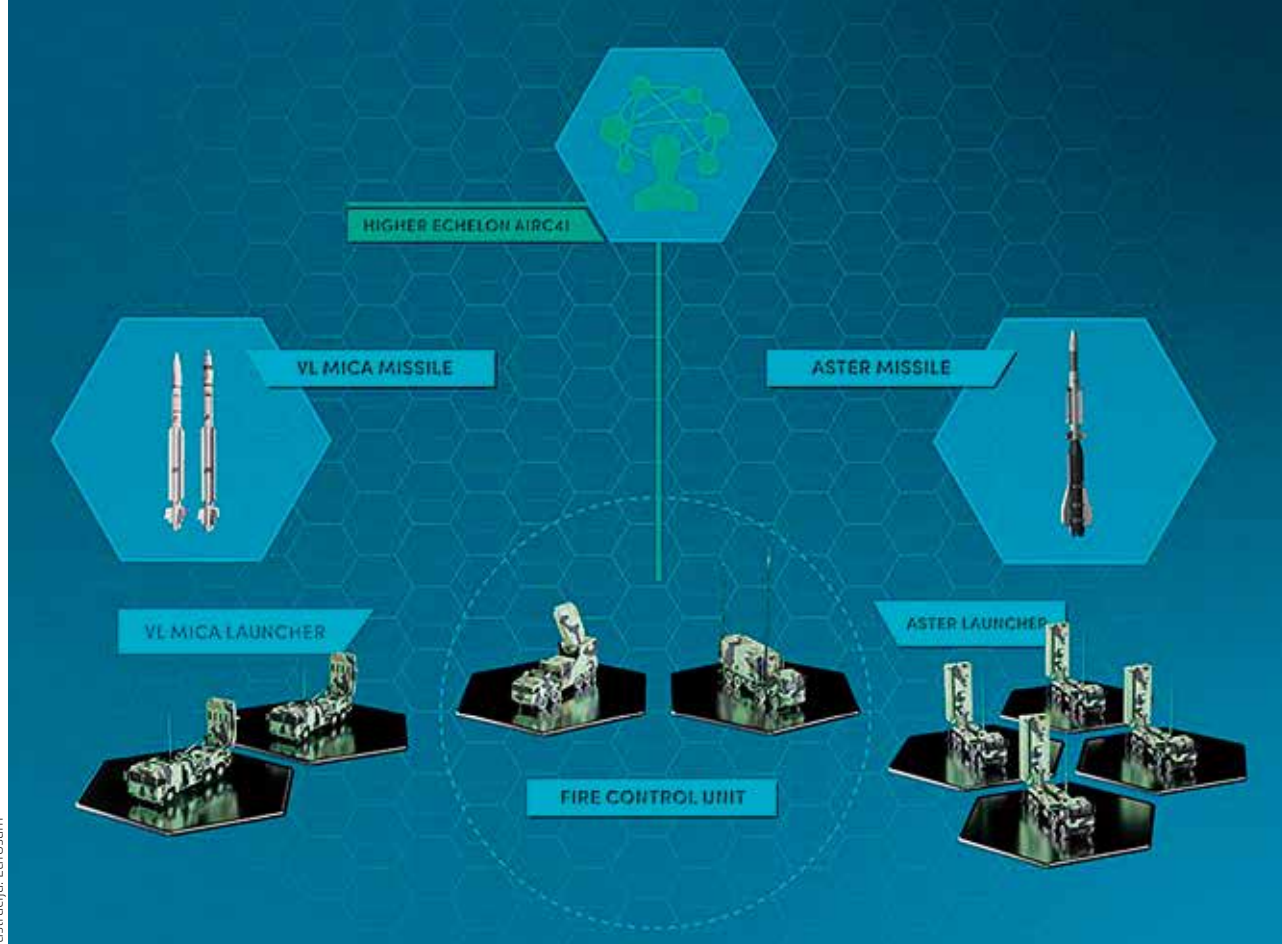
Kao i u slučaju inačice zrak-zrak, prvi i najvažniji korisnik zemaljskog PZO sustava VL MICA bila je Francuska. Tvrtka MBDA joj je 2024. isporučila prva dva sustava u rekordnom roku. Naime, Francuska je trebala hitno dodatno osigurati zračni prostor dok su se održavale Olimpijske i Paraolimpijske igre. Sustavi VL MICA bili su uključeni u dva bojna rasporeda između 26. srpnja i 8. rujna kod Marseillea. Poseban je korisnik i Maroko, čije su oružane snage jedine na svijetu koje koriste projekte MICA na platformama svih triju domena. Prva narudžba poslana je još 2005. za opremanje moderniziranih borbenih zrakoplova Mirage F-1. Uključivala je obje inačice samonavođenja (IC i RF) s ukupno 150 projektila, koji su isporučeni do 2011. Tijekom 2020. slijedile su narudžbe kopnenih sustava VL MICA. Naručeni su sustavi za dvije bitnice (voda) zajedno s 200 projektila od kojih je barem pola isporučeno 2022. Neka izvješća spominju da je zemlja zapravo primila i do četiri ili čak šest bitnica tog sustava. Ratna mornarica Maroka koristi projekte na trima fregatama SIGMA opremljenim vertikalnim lanserima s po 12 čelija.

Jedan je od važnih korisnika Saudijska Arabija. Narudžbe, isporuke i ukupan broj sustava VL MICA obavijeni su veoma tajne. Navodno je zanimanje postojalo još od 2010., a naručeni su 2013. Radilo se navodno o pet bitnica i 250 primjeraka projektila isporučenih 2018. i 2019. godine. Ta se zemlja odlučila i na narudžbu sustava Mistral. Otvoreni izvori vjeruju da je broj raspoloživih bitnica/vodova do danas znatno veći. Obično pouzdani izvori navode čak i do 11 bitnica. Nešto su manja nepoznanica narudžbe mornaričke inačice, koja se koristi na fregatama klase Al Jubail. Na brodovima su smješteni unutar vertikalnih lansera sa 16 čelija. Tijekom 2018. naručeno je 120 projektila, od kojih je većina isporučena prije nekoliko godina.

Omanske oružane snage korisnik su obiju inačica vertikalno lansirajućih projektila MICA. Kopnenu inačicu koristi Kraljevska garda, dok se mornarička koristi na odobalnim ophodnim brodovima Kraljevske ratne mornarice. Službeni podaci spominju nabavu više od sto primjeraka projektila VL MICA, od kojih je šezdeset namijenjeno kopnenim snagama, a pedeset ratnoj mornarici. Neposredno nakon isporuka provedena su i bojna gađanja. U listopadu 2012. na poligonu Abeer testirana je kopnena inačica. Leteća meta ATARID otkrivena je, presretnuta i neutralizirana na udaljenosti većoj od 14 000 m. To bojno gađanje zasad je jedino poznato koje je proveo neki od stranih korisnika sustava VL MICA. Oružane snage Omana su, umjesto Thalesova, za promatrački 3D radar izabrale TRML-3D tvrtke EADS (današnji Airbus). Mornarički projektili su u lanserima na trima korvetama klase Khareef. Godinu nakon kopnenih snaga, u listopadu 2013., Oman je u suradnji s Francuskom proveo vježbovna bojna lansiranja na Sredozemlju. Uspješno pogođen cilj simulirao je niskeleć protubrodski projektil.

OD JUGA AFRIKE DO JUGA AZIJE

VL MICA ima korisnike i u južnom dijelu Afrike. Vojni dužnosnici Bocvane nazočili su demonstraciji djelovanja sustava u prosincu 2015. Potom je ta zemlja već 2016. naručila kopnenu inačicu sustava. Nabava je bila dio veće narudžbe upućene MBDA-u, a uključivala je i sustave vrlo malog dometa Mistral. Službeni izvori spominju da je vrijednost ukupnog posla oko 304 milijuna eura. Nabavljeno je 50 projektila VL MICA za-

jedno s jednom bitnicom/vodom i sve je isporučeno tijekom 2020.

Prvi korisnik u jugoistočnoj Aziji je Tajland – odlučio se za sustav VL MICA kao dio projekta modernizacije tadašnjih PZO sustava vođenih projektila. U njegovu se slučaju radilo o starijem zemaljskom PZO sustavu SPADA, koji je i danas u ponudi tvrtke MBDA. Narudžba je stigla 2017., a većim je dijelom ispunjena već 2019. Prema raspoloživim podacima, radi se o dvjema bitnicama nabavljenim zajedno s 50 projektila MICA. U službi tajlandske vojske sustavi su već prošli i nekoliko ozbiljnih borbenih raspoređivanja. Tijekom prošlogodišnjeg sukoba s Kambodžom raspoređeni su bliže crtama razdvajanja kao obrana od potencijalnih zračnih ugroza. No, koliko je poznato, u toj ulozi nisu imali priliku iskušati svoje sposobnosti. Od zemalja iz te regije spominje se i Singapur. Nabavio je 150 projektila koji se koriste na korvetama klase Independence. Indonezijska mornarica naručila je 40 primjeraka koji su postali operativni na dvjema fregatama klase Martadinata opremljenim vertikalnim lanserima od 12 čelija. Moguće je da Indonezija projektilima MICA opremi i korvete klase Bung Tomo, izvorno naoružane lanserima Sea Wolf. Time bi se iskoristila kompatibilnost dvaju sustava. Korisnik je i filipinska mornarica. Na suvremene fregate Miguel Malvar ugrađeni su lanseri sa 16 čelija.

Koncept višeslojnog zemaljskog PZO sustava SAMP/T NG, koji objedinjuje sustave Aster i MICA. Projekt je 30. travnja 2026. inicirala francuska agencija DGA i europska Organizacija za združeni razvoj naoružanja (OCCAR), a realizira ga konzorcij Eurosam, koji čine tvrtke MBDA i Thales

TISUĆE ISPORUČENIH

Kad se gleda obrambena industrija na zapadu, sustav projektila MICA jedinstven je slučaj. Praktički identičan projektil nudi u dvije inačice s dva načina samonavođenja, što ponuđaču donosi brojne prednosti. Naime, tako je u slučajevima inačice zrak-zrak moguće potpuno rješenje za naoružavanje borbenog aviona – on može imati kombinaciju IC i RF vođenih projektila kraćeg i duljeg dometa. Što se tiče IC inačice, ona je po sofisticiranosti i veličini u svjetskom vrhu svoje klase. No radarski vođena inačica, iako sa solidnim performansama, nije u rangu RF projektila većeg dometa kao što su novije inačice AMRAAM-a, kineski PL-15 ili ruski R-77-1. U slučaju aviona Rafale, to znači da treba pribjeći projektilima za veće domete kao što je Meteor.

Jednostavna prilagodba početnog projektila MICA u zrak-zrak inačici za djelovanje s kopnenih i mornaričkih platformi bez kompleksnih modifikacija dodatan je plus za uspjeh na tržištu i kontinuiranu serijsku proizvodnju. Što se tiče nove inačice VL MICA NG za zemaljski PZO, u odnosu na druge konkurentne PZO sustave (IRIS-T SLM, NASAMS 3, SPYDER-MR) prednost su dva načina navođenja, vertikalno lansiranje s 360 stupnjeva pokrivenosti te logistička kompatibilnost ako već imate inačicu zrak-zrak. Glavni je nedostatak u odnosu na tri nabrojena sustava maksimalna visina djelovanja.

Korisnicima širom svijeta do sredine 2011. isporučeno je više od 3000 projektila MICA. U sljedećih je 12 godina taj broj došao na više od 6000 primjeraka uz prosječnu proizvodnju odnosno isporuku 250 projektila godišnje. Uzimajući u obzir narudžbe koje su u tijeku, te više novih korisnika u skoroj budućnosti, treba očekivati da će broj isporučenih projektila dosegnuti i 7500 primjeraka. Pojedinačnu je cijenu MICA-e teško procijeniti. Pojavljuju se iznosi od šesto tisuća pa do gotovo dva milijuna eura, što se može zaključiti iz objava o isporukama za Indiju. Procjene su nepouzdanе ne samo zbog razlika u inačicama projektila nego i zbog drugih pripadajućih sustava i usluga koje obuhvaćaju potporu, obuku, integraciju i održavanje.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 27. stavka 1. i članka 46. stavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13., 75/15., 50/16., 30/18., 125/19., 155/23., 158/23., 14/24. i 136/25. – u daljnjem tekstu Zakon) i Plana prijma osoblja za 2026. godinu u Hrvatsku vojsku s Planom promjena kategorija vojnog osoblja KLASA: 022-03/26-42/03, URBROJ: 50301-29/37-26-2 od 18. ožujka 2026., Uprava za ljudske potencijale Ministarstva obrane raspisuje

JAVNI NATJEČAJ ZA POPUNU USTROJBEH MJESTA VOJNIH SPECIJALISTA U ORUŽANIM SNAGAMA REPUBLIKE HRVATSKE

Ministarstvo obrane **prima dvadeset (20) kandidata** za popunu ustrojbenih mjesta vojnih specijalista dočasnika.

Izrazi koji se koriste u javnom natječaju, a imaju rodno značenje, obuhvaćaju jednako muški i ženski rod.

- 1. TEHNIČAR ZA NAORUŽANJE, VSSp: D31AS11**, skupnik vojni specijalist, mjesto službe: BJELOVAR – 1 izvršitelj (redni broj 45 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)
- 2. MEDICINSKI TEHNIČAR, VSSp: D33AS21**, desetnik vojni specijalist, mjesto službe: PLOČE – 1 izvršitelj (redni broj 106 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)
- 3. MEDICINSKI TEHNIČAR, VSSp: D33AS31**, narednik vojni specijalist, mjesto službe: SPLIT – 2 izvršitelja (redni broj 106 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)
- 4. ZRAKOPLOVNI TEHNIČAR, VSSp: D31HS21**, desetnik vojni specijalist, mjesto službe: DIVULJE – 1 izvršitelj (redni broj 78 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)
- 5. TEHNIČAR ZA NAORUŽANJE (TOPNIČKO), VSSp: 31AS11**, skupnik vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – 1 izvršitelj (redni broj 45 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)
- 6. TEHNIČAR ZA NAORUŽANJE (PJEŠAČKO), VSSp: 31AS11**, skupnik vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – 2 izvršitelja (redni broj 45 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)
- 7. DOČASNIK ZA ODRŽAVANJE (tehničar za vozila na gusjenicama), VSSp: 31BS11**, skupnik vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – 2 izvršitelja (redni broj 58 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)
- 8. DOČASNIK ZA ODRŽAVANJE (tehničar za vozila na kotačima), VSSp: 31BS11**, skupnik vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – 2 izvršitelja (redni broj 58 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)
- 9. TEHNIČAR ZA SREDSTVA VEZE, VSSp: D31LS11**, skupnik vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – 1 izvršitelj (redni broj 101 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)
- 10. TEHNIČAR ZA AGREGATE I IZVORE STRUJE, VSSp: 31BS21**, desetnik vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – 1 izvršitelj (redni broj 57 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)
- 11. MEDICINSKI TEHNIČAR, VSSp: D33AS21**, desetnik vojni specijalist, mjesto službe: GAŠINCI – 1 izvršitelj (redni broj 106 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)
- 12. MEDICINSKI TEHNIČAR, VSSp: D33AS21**, desetnik vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – 2 izvršitelja (redni broj 106 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)
- 13. MEDICINSKI TEHNIČAR, VSSp: D33AS21**, desetnik vojni specijalist, mjesto službe: SPLIT – 2 izvršitelja (redni broj 106 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)
- 14. DENTALNI ASISTENT, VSSp: D33BS31**, narednik vojni specijalist, mjesto službe: DELNICE – 1 izvršitelj (redni broj 108 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova).

Kandidati moraju ispunjavati **opće uvjete za prijam** u djelatnu vojnu službu, koji su propisani člankom 34. Zakona, **i posebne uvjete za prijam**, koji su propisani člankom 46. Zakona, **osim godina života, te posebna specijalistička znanja potrebna za obnašanje dužnosti vojnog specijalista**, koja su propisana člankom 6. Pravilnika o vojnim specijalistima (Narodne

novine, br. 41/17.) i Popisom posebnih specijalističkih znanja vojnih specijalista (KLASA: 033-01/20-01/1, URBROJ: 512-06-20-18 od 23. studenog 2020.).

Posebna specijalistička znanja su stručna znanja koja se stječu završavanjem specijalističkih programa, višegodišnjim radom te stažiranjem na određenom sredstvu ili području rada. Uvid u navedeni Popis posebnih specijalističkih znanja moguć je na temelju dogovora na adresi na kojoj se predaju prijave.

U službu u Oružane snage Republike Hrvatske ne može biti primljena osoba za čiji prijam postoje zapreke iz članka 35. Zakona.

Jedan kandidat može podnijeti prijavu na više ustrojbenih mjesta vojnih specijalista.

Na javni natječaj ravnopravno se mogu prijaviti osobe obaju spolova.

Kandidati su uz prijavu dužni priložiti:

- životopis
- dokaz o odgovarajućem stupnju obrazovanja (ovjerena preslika diplome)
- potvrdu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje ili elektronički zapis, ne stariji od 30 dana, o podacima evidentiranim u matičnoj evidenciji Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (e-radna knjižica), koji sadrže podatke o poslodavcu, početku i prestanku osiguranja, radnom vremenu, stvarnoj i potrebnoj stručnoj spremi i trajanju staža osiguranja
- dokaz o hrvatskom državljanstvu (preslika važeće osobne iskaznice, putovnice ili domovnice)
- rodni list
- dokaz da se protiv kandidata ne vodi kazneni postupak (ne stariji od šest mjeseci).

Prijavu je potrebno vlastoručno potpisati. U prijavi na javni natječaj potrebno je navesti osobno ime i prezime, adresu stanovanja, e-pošte te po mogućnosti broj mobitela.

Kandidati prije upućivanja na osposobljavanje prolaze odabirni postupak u skladu sa Zakonom, Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24., 84/24. i 40/26.) i Pravilnikom o vojnim specijalistima (Narodne novine, br. 41/17.).

Ministarstvo obrane isključivat će u postupku odabira kandidate koji nisu ispunili neke od propisanih uvjeta.

Odabrani kandidati upućuju se na osposobljavanje za vojnog specijalista, koje se sastoji od prve razine dočasničke izobrazbe i programa temeljnog vojnog osposobljavanja za kandidate koji nemaju odslužen vojni rok, uspješno završeno dragovoljno ili temeljno vojno osposobljavanje. Predviđeni datum upućivanja na temeljno vojno osposobljavanje je **u siječnju/veljači 2027.**, a prve razine dočasničke izobrazbe **u ožujku/travnju 2027.** Nakon uspješnog završetka osposobljavanja **primaju se u djelatnu vojnu službu**, dodjeljuje im se čin skupnika vojnog specijalista i raspoređuju se na ustrojbeno mjesto vojnog specijalista.

Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta podnose se poštom ili neposredno, **najkasnije do 16. listopada 2026.**, na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Glavni stožer Oružanih snaga Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb, s naznakom: "Za javni natječaj za popunu ustrojbenih mjesta vojnih specijalista u Oružanim snagama Republike Hrvatske".

Dodatne informacije kandidati mogu dobiti na tel. 01 / 3784-813 i 3784-812.

O rezultatima javnog natječaja kandidati će biti obaviješteni elektroničkom poštom, u roku od osam dana od izbora kandidata.

SPORT U OSRH

**ZLATO U BIRMINGHAMU
NA EUROPSKOM
PRVENSTVU U DŽUDU ZA
UNIFORMIRANE SLUŽBE:
BOJNIK TOMISLAV VUČAK
I POVIJESNI ISKORAK
HRVATSKOG VOJNOG
DŽUDA**

TEKST
Ivan Šurbek

FOTO
EJU, privatna arhiva hrvatske
delegacije na Europskom prvenstvu
u džudu za uniformirane službe

POVIJESNI ISKORAK HRVATSKOG VOJNOG DŽUDA

EUROPEAN JUDO CHAMPIONSHIPS UNIFORMED SERVICES BIRMINGHAM 2026

SPORT U OSRH

Kad je Europski džudo savez prvi put u svojoj povijesti odlučio organizirati prvenstvo namijenjeno isključivo pripadnicima uniformiranih službi, malo je tko u Hrvatskoj slutio da će upravo naša zastava, uz zastavu domaćina, biti jedna od najisticanijih u Birminghamu. Trojica hrvatskih predstavnika, pripadnika Oružanih snaga i Ministarstva unutarnjih poslova, vratila su se kući s medaljama: dvjema zlatnim i jednom srebrnom – rezultatom koji je, gledano statistički, Hrvatsku svrstao među najuspješnije reprezentacije na turniru. Jedan je od dvojice zlatnih borbenik Tomislav Vučak, čija je životna priča s džudom počela puno prije nego što je uopće pomišljao na vojnu odoru.

PUT OD GREDICA I JARUNA DO REPREZENTACIJE

“Jedan dobar friend, koji živi u ulazu do mene, pozvao me je da odemo na Mladost probati jedan sport. To je bio prvi sport koji sam probao i prvi u kojem sam i ostao”, govori borbenik Vučak. Isprobavao je, kaže, i plivanje i hokej na travi, zahvaljujući profesoru tjelesnog koji je učenike poticao da se okušaju u različitim sportovima, no ni jedan se od njih nije pokazao trajnom ljubavlju. Džudo jest – i to bez prekida, osim razdoblja dviju operacija i sudjelovanja u vojnoj misiji.

“Kroz proteklih 36 godina džudo je stalno tu uz mene. Bio sam aktivni natjecatelj, višestruki seniorski prvak Hrvatske i sudionik svih razina natjecanja osim Olimpijskih igara. Bio sam član i juniorske i seniorske reprezentacije, a sad sam aktivan i kao sudac, odnedavno i međunarodni, tako da sam na tatamiju gotovo svaki vikend”, objašnjava Vučak.

Pripadnik je Hrvatske vojske od 2010., a danas obnaša dužnost časnika za suradnju s NATO-om i EU-om u Upravi za planiranje Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske.

POVIJESNI ISKORAK: EUROPSKO PRVENSTVO ZA UNIFORMIRANE SLUŽBE

Borbenik Vučak u razgovoru za *Hrvatski vojnik* ističe da je natjecanje i za Hrvatsku vojsku i za policiju značilo pravu prekretnicu.

Trojica hrvatskih predstavnika, pripadnika Oružanih snaga i Ministarstva unutarnjih poslova, vratila su se kući s medaljama: dvjema zlatnim i jednom srebrnom – rezultatom koji je, gledano statistički, Hrvatsku svrstao među najuspješnije reprezentacije na turniru

“Ovo je bio dio jednog šireg projekta, kojim se pokušava revitalizirati džudo u oružanim snagama, ali i šire. Cilj i svrha bili su da se, kao prvi korak, hrvatska zastava pojavi na prvom takvom europskom prvenstvu”, objašnjava.

U Birminghamu je nastupilo 88 natjecatelja iz 16 zemalja, podijeljenih u dvije dobne kategorije – elitnu, do 35 godina, i veteransku, za starije od 35. Pravo nastupa imali su svi pripadnici nekih od državnih službi ili ministarstava (vojska, policija, vatrogasci, pravosudna policija, granična policija, obalna straža, gorska služba spašavanja, zdravstvena služba, civilna služba). Vučak, koji ima 45 godina, nastupio je u veteranskoj konkurenciji.

Kvalitetu turnira, ističe, potvrđivala je i prisutnost vrhunskih imena džudaškog svijeta. Među natjecateljima je bilo nekoliko osvajača svjetskih i europskih seniorskih medalja, što je dodatno dalo težinu cijelom prvenstvu.

Boje Austrije branilo je dvadesetak natjecatelja, od kojih nekoliko redovito nastupa na turnirima Međunarodnog džudo saveza i bori se za olimpijsku normu.

“Kad dođe netko tko se rekreativno bavi džudom, pa se u borbi nađe s europskim medaljašem ili elitnim natjecateljem, on na taj način stječe iskustvo, razvija se, njegov džudo se poboljšava, a i sam je ponosan što je uspio odraditi borbu

s jačim protivnikom. Nama je to uvijek izazov", objašnjava Vučak.

Upravo je u takvom iznimno konkurentnom okruženju hrvatska ekipa – Danijel Bradarić iz Ministarstva unutarnjih poslova te Ante Svirčić i Tomislav Vučak iz Oružanih snaga RH – ostvarila najbolji mogući rezultat. Sva trojica osvojila su medalje: dvije zlatne i jednu srebrnu.

"U Savezu smo se našalili da je ovo statistički najuspješnija hrvatska reprezentacija u džudu jer nijedna prijašnja nije uspjela doći do maksimalnog broja medalja koje je mogla osvojiti. To je, naravno, pomalo statistička igra riječima, ali svi su naši momci zaista osvojili najviše što su mogli", kaže bojnič uz osmijeh.

PRIPREMA U SOLINU I SAVEZ S PRVAKINJAMA

Do potvrde odlaska na natjecanje došlo je mjesec i pol do dva mjeseca prije samog Prvenstva. No temelj uspjeha, naglašava Vučak, postavljen je znatno prije, kroz redovite treninge i takozvane randorije – sparinge s ostalim natjecateljima tijekom cijele godine. Nakon potvrde nastupa, priprema je dodatno pojačana i taktički prilagođena, a njezin ključni dio bio je trodnevni kamp u Solinu, neposredno prije puta u Englesku. Na tom kampu trenirali su i s ugovornim

Ovo je bio dio jednog šireg projekta, kojim se pokušava revitalizirati džudo u oružanim snagama, ali i šire. Cilj i svrha bili su da se, kao prvi korak, hrvatska zastava pojavi na prvom takvom europskom prvenstvu

pričuvnicima Hrvatske vojske: Larom Cvjetko, Helenom Vuković i Anom Viktorijom Puljiz.

"Taj minikamp bio je dobar i za *team building* i za homogenost ekipe, a i da vidimo u kakvom smo stanju. Imali smo priliku trenirati s Larom Cvjetko i njezinim trenerom jer je puno bolje raditi uz natjecatelje koji su spremni za najviši nivo natjecanja nego trenirati sami ili s nekom slabijom ekipom", govori Vučak.

Suradnja s vrhunskim klubom pokazala se plodnom za obje strane – hrvatski vojni džudaši dobili su priliku pripremati se uz najbolje, dok je klubu, kaže Vučak, bilo drago vidjeti uspjeh svojih gostiju.

"Lara Cvjetko prva je na svjetskoj rang-listi u svojoj kategoriji. Zajedno s Larom, trenirali smo i s Viktorijom Puljiz i Helenom Vuković, koje su poslije, na Mediteranskim igrama, osvojile zlato, dok je Lara bila brončana. To je isto jedna lijepa priča", ističe bojnič.

Vezano uz suradnju s vrhunskim sportašicama, Tomislav Vučak dodaje: "Nadamo se da će nam se, kad im kalendar to dopusti, Lara i ostale djevojke jednog dana i same pridružiti na nekom od otvorenih prvenstava za uniformirane službe. Koliko god smo razgovarali s njima, i koliko god je Ministarstvo razgovaralo s njima, one su uvijek tu i žele nastupiti, no prioritet ostaju njihove pripreme i nastupi na najvišim natjecanjima."

BIRMINGHAM: DVORANE KOJE OSTAVLJAJU BEZ DAHA

Sam turnir trajao je dva dana – prvog su se borile lakše, a drugog teže kategorije, uključujući i najzahtjevnije,

SPORT U OSRH

iznad sto kilograma. Cijelo natjecanje prenosilo se uživo, što je hrvatskim navijačima omogućilo praćenje borbi i iz domovine.

“To, recimo, nisam očekivao, ali bilo mi je drago vidjeti da smo medijski popraćeni”, kaže.

Organizacija je, prisjeća se Tomislav Vučak, bila na iznimno visokoj razini, u skladu sa strogim standardima Europskog džudo saveza.

“Za razliku od nas, kojima još dosta toga nedostaje iako realno imamo puno bolje rezultate od njih. To je zemlja od 66 milijuna stanovnika i po tom bi broju trebali biti deset puta bolji, a nisu. To je opet dokaz da su motivacija i genetika puno važniji od samih uvjeta”, ističe.

“Kad smo ušli u dvoranu za trening, bili smo, blago rečeno, fascinirani jer je većina nas prošla dosta toga što se tiče kampova, natjecanja i dvorana diljem svijeta. Kad vidite takvu dvoranu, praznu, u kojoj smo samo nas trojica, zapitate se kako bi to izgledalo kod nas kad bismo imali takve uvjete”, dodaje bojničnik.

Uz vrhunsku infrastrukturu, presudnu je ulogu, objašnjava, odigrala i logistička suradnja Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova te Hrvatskog judo saveza, bez kojeg ne bi bila moguća prijava na natjecanje i nabava službenih kimona, koji moraju zadovoljavati stroge standarde propisane pravilima natjecanja.

“Nitko od nas nije očekivao rezultat kakav smo ostvarili, pogotovo jer je sve bilo dosta iznenađeno organizirano. Neki su možda računali na poneku medalju, ali da ćemo osvojiti dva zlata i jedno srebro, to je za sve nas bilo, blago rečeno, veliko i pozitivno iznenađenje”, kaže.

Zanimljivost s Prvenstva, dodaje Vučak, bio je i nastup natjecatelja koji je uvelike premašio uobičajenu dob aktivnih sportaša.

“Bilo je zaista lijepo vidjeti da je nastupio i policijski inspektor od 58 godina, koji se borio i osvojio kategoriju preko 100 kilograma za veterane. Upravo je to smisao ovakvih okupljanja – da se ljudi iz državnih službi i agencija, koji su se nekad natjecateljski bavili ovim sportom, ponovno druže i natječu jedni s drugima”, ističe.

Taj minikamp bio je dobar i za *team building* i za homogenost ekipe, a i da vidimo u kakvom smo stanju. Imali smo priliku trenirati s Larom Cvjetko i njezinim trenerom jer je puno bolje raditi uz natjecatelje koji su spremni za najviši nivo natjecanja nego trenirati sami ili s nekom slabijom ekipom

TRI BORBE I PUT DO ZLATA

Na putu do medalje Vučak je odradio tri borbe – protiv Britanca, Francuza, te u finalu protiv predstavnika Gruzije. Prve je dvije borbe, priznaje, dočekao uz očekivanje pobjede, iako, kaže, svaki sportaš zna da ulazak u borbu s unaprijed postavljenim očekivanjem rezultata rijetko donosi dobar ishod.

“Najzahtjevnije je bilo suočavanje s Gruzijcem. Gruzija je zemlja u kojoj su džudo i hrvanje nacionalni sportovi, sa statusom kakav kod nas ima nogomet i s velikim brojem olimpijskih medalja u oba sporta. Bilo koji natjecatelj koji dolazi iz te zemlje unaprijed je nezgodan protivnik, pa tako i moj, koji je 2024. bio veteranski prvak Europe”, objašnjava Vučak.

Uoči odlučujuće borbe hrvatski stožer detaljno je proučio protivnika i osmislio taktiku koja se na kraju pokazala presudnom.

“Prije same borbe nismo bili sigurni kako će sve završiti. Dobro smo ga proučili, u razgovoru s generalom Živanovićem i s Markom razvili smo određenu taktiku, koja se na kraju pokazala jako dobrom. Taj je Gruzijac dotad sve svoje prethodnike bacio jednom te istom tehnikom, prije samog kraja borbe, pa nam je to bio glavni orijentir. Na kraju je on pao dva puta, čime sam iznenadio čak i samog sebe”, govori. Dodaje da je osjećaj nakon osvojenog zlata bio izniman – ne samo zbog rezultata već i zbog odjeka koji je uslijedio po povratku kući.

“Proslava je bila skromna, ali fascinirao me je efekt koji smo poslije doživjeli, koliko je to bilo popraćeno na društvenim mrežama, koliko se pročulo. Javljali su mi se ljudi s kojima

se nisam dugo čuo, slali čestitke i pozive. To je jako lijepo čuti – mislim da je svaki sportaš koji ostvari ovakav rezultat zaista sretan zbog toga”, dodaje Vučak.

SNAGA KOJA STOJI IZA REZULTATA

Bojnik Vučak posebno naglašava da uspjeh u Birminghamu ne bi bio moguć bez podrške ljudi izvan samog natjecateljskog terena. Ističe ponajprije ulogu voditelja hrvatske delegacije umirovljenog generala Željka Živanovića, čije je iskustvo bivšeg džudaša bilo presudno za organizaciju nastupa.

“Uvijek je važno imati osobu visoko rangiranu i pozicioniranu koja vam može dati potporu i inicirati stvari koje je s naše razine ponekad teško realizirati. Njegova je uloga bila vrlo velika s obzirom na to da je i sam bivši džudaš, koji razumije materiju, pa je bilo puno lakše s njim komunicirati, surađivati i razgovarati – on je to sam prošao i zna kako se mi osjećamo dolje na tatamiju”, kaže.

Vučak dodaje da je jednako važnu ulogu imao i trener hrvatske reprezentacije bojnik Marko Cvetinić.

“Svojim stručnim savjetima i brigom tijekom priprema i cijelog turnira jako je puno pridonio i pomogao u ostvarivanju ovog rezultata. Mislim da je jako važno ne zaboraviti njegovo sudjelovanje i njegovu pomoć. Marko u slobodno vrijeme radi i kao trener i vodi natjecateljsku ekipu u svojem klubu”, ističe Vučak.

Član hrvatske delegacije bio je i Slaviša Bradić, djelatnik Hrvatskog judo saveza i član Vojno-poliicijske komisije Europskog džudo saveza.

Vučak ističe i potporu djelatnika Uprave za planiranje: “Bez razumijevanja i potpore kolega i nadređenih bilo bi jako teško trenirati i pripremati se za Prvenstvo. Odmah po povratku s natjecanja organizirali su mi doček, koji je ostavio jako velik dojam na mene i pokazao koliko je mojim kolegama i nadređenima drago zbog ovog uspjeha. Hvala im svima na tome.”

DŽUDO KAO TEMELJ DISCIPLINE I SLUŽBE

Tomislav Vučak u razgovoru je više puta spomenuo da za njega džudo nikad nije bio samo sport. Istaknuo je

njegovu ulogu u oblikovanju discipline, poštovanja i mentalne otpornosti koje mu, kaže, izravno koriste i u vojnoj službi.

“Džudo je specifičan sport jer uči ljude poštovanju. Još od prvog dana kad se počeo širiti svijetom, obavezan je naklon treneru i protivniku, prije i poslije borbe. Ljudima sa strane ta je simbolika i danas fascinantna iako je za nas natjecatelje ona nešto sasvim normalno”, objašnjava.

Ta kultura discipline, dodaje, prenosi se i na svakodnevni život i rad.

“Kad jednom usvojite taj *mindset*, lakše vam je ustati rano ujutro, odraditi trening kasno navečer, kompenzirati manje ozljede. Čovjek se navikne živjeti s tim i to mu ostane za cijeli život. Mislim da bi na taj način ljudi uspjeli i bolje funkcionirati u svakodnevnom životu”, kaže Vučak.

Ne krije ni koliko mu redovito bavljenje sportom pomaže u izvršavanju svakodnevnih vojnih zadaća.

“Nije mi problem kad dobijem dodatnu zadaću ili kad treba ostati duže raditi. Sport mi jednostavno daje tu pozitivnu energiju i disciplinu da zadatak odradim do kraja. To možda ne bih napravio da nisam kroz sport naučio uvijek ići do kraja dok ne postignem željeni cilj”, ističe bojnik.

Ne zaboravlja spomenuti ni širu, sigurnosnu dimenziju džuda, koja ga povezuje s poslom kojim se svakodnevno bavi.

“Džudo koristi snagu protivnika i omogućava ovlaštenoj osobi svladavanje počinitelja bez velikih tjelesnih posljedica, primjenom bacanja i poluga. Zato se pokazao iznimno korisnim diljem svijeta, a velika većina policijskih snaga uvrstila ga je u baznu obuku kao obavezan dio osposobljavanja prije stupanja u službu”, dodaje Vučak.

Uza sve profesionalne i sportske obveze, bojnik ističe da trenira u prosjeku četiri do pet puta tjedno.

“Od toga jednom ili dvaput tjedno radim sparinge, odnosno džudo trening, dok su ostali takozvani suhi treninzi – trening snage, trčanje, bicikl, plivanje, Sljeme. Važno mi je da imam širinu jer moji treninzi više ne mogu biti usko specijalizirani za natjecanje. Treba biti svjestan koliko imaš godina i u kakvom je stanju tijelo, ali kontinuitet na kraju uvijek daje rezultat”, zaključuje o svojoj svakodnevnoj rutini.

SPORT U OSRH

PORUKA MLADIMA: VOJNI ROK NIJE NEŠTO ČEGA SE TREBA BOJATI

S obzirom na to da je razgovor vođen u vrijeme ponovnog uvođenja obveznog vojnog roka, bojniku je posebno važno bilo obratiti se mladim ljudima koji taj korak dočekuju sa zabrinutošću.

“Mislim da je vraćanje vojnog roka, odnosno temeljno vojno osposobljavanje, vrlo dobra stvar za mlade ljude. Sjećam se sebe nakon povratka s dragovoljnog vojnog osposobljavanja – bili smo druge osobe. To je bilo u vrijeme kad nismo bili toliko zasipani društvenim mrežama i digitalnim tehnologijama, a danas vidimo da se mladi ljudi zbog toga jako izoliraju. Ta komponenta socijalizacije jako je važna”, kaže.

Jednako važnim smatra i praktična znanja koja mladi tijekom osposobljavanja stječu, a koja, ističe, ne mogu naučiti ni na jednoj društvenoj mreži. “Neke se stvari ne mogu naučiti na društvenim mrežama. Konkretno: praktični primjeri orijentacije, rukovanje naoružanjem, taktika, pružanje prve pomoći, kao i implementacija suvremenih tehnologija, poput uporabe dronova. Sve su to korisne vještine i sposobnosti kojih mladi ljudi, osim onih koji to sami završe, često nisu ni svjesni”, objašnjava Vučak.

Poseban naglasak stavlja i na samoobrambenu komponentu džuda te podsjeća da je to sport koji desetljećima koriste specijalne i policijske postrojbe diljem svijeta.

“Svim mladim ročnicima i vojnicima, kao i onima koji poslije ostanu u sustavu, poručio bih da se uključe kad god u svojim postrojbama vide mogućnost treniranja džuda. Nadam se da će ih to privući na trening i da će jednog dana to ponovno zaživjeti – to je, recimo, naša želja”, ističe bojnik. Poruku, dodaje, ne upućuje samo mladima već i svima onima koji su nekad trenirali, a sport su s vremenom napustili zbog obiteljskih i poslovnih obveza.

“Nikad nije kasno vratiti se sportu, obući ponovno kimono i izići na tatami. Razmišljamo i o onima koji se džudom nikad nisu bavili – postoji, primjerice, borba u parteru, koja može

Kad jednom usvojite taj *mindset*, lakše vam je ustati rano ujutro, odraditi trening kasno navečer, kompenzirati manje ozljede. Čovjek se navikne živjeti s tim i to mu ostane za cijeli život. Mislim da bi na taj način ljudi uspješni i bolje funkcionirati u svakodnevnom životu

Održano
Europsko
prvenstvo
u džudu za
uniformirane
službe ujedno
je bilo i prvo te
vrste. Ostvarili
smo najbolji
mogući uspjeh,
a to je za
nas iznimno
važno. Teško
je riječima
opisati koliko je
to velika stvar
za jednu malu
Hrvatsku

biti sasvim dovoljan i siguran oblik treninga za nekoga tko tek počinje. Ta se sinergija između ministarstava i Hrvatskog judo saveza upravo u tom smjeru i razvija”, dodaje.

NOVI CILJEVI: OTVORENO PRVENSTVO REPUBLIKE HRVATSKE

Bojnik poručuje da je uspjeh u Birminghamu tek prvi korak u širem projektu oživljavanja vojnog i policijskog džuda u Hrvatskoj. Sljedeći veliki cilj jest organizacija otvorenog prvenstva Republike Hrvatske za sve uniformirane službe, po uzoru na europski format.

“Na tragu europskog prvenstva, već smo prije planirali otvoreno prvenstvo Republike Hrvatske na kojem bi sudjelovala sva ministarstva i agencije koje nose odore – dakle ne samo Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo obrane nego i Hrvatska gorska služba spašavanja, vatrogasci, cijeli sustav domovinske sigurnosti, ali i doktori te medicinski tehničari. Nekad smo imali Prvenstvo Hrvatske vojske u džudu, koje je s vremenom zamrlo, a sad se vraćamo u iste vode, samo malo šire”, objašnjava.

Iako bojnik ne spominje točan datum, planirano je da se prvenstvo održi krajem godine. Organizator je Hrvatski judo savez, dok Ministarstvo obrane daje potporu u organizaciji i provedbi.

Bojnik Tomislav Vučak na kraju razgovora posebno se osvrnuo i na povijesnu težinu samog postignuća.

“Održano Europsko prvenstvo u džudu za uniformirane službe ujedno je bilo i prvo te vrste. Ostvarili smo najbolji mogući uspjeh, a to je za nas iznimno važno. Teško je riječima opisati koliko je to velika stvar za jednu malu Hrvatsku”, istaknuo je.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 27. stavka 3. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13., 75/15., 50/16., 30/18., 125/19., 155/23., 158/23., 14/24. i 136/25.) i članka 11. Pravilnika o vojnim specijalistima (Narodne novine, br. 41/17.), a u skladu s Popisom posebnih specijalističkih znanja vojnih specijalista (KLASA: 033-01/20-01/1, URBROJ: 512-06-20-18 od 23. studenog 2020.) i dopune Popisa posebnih specijalističkih znanja vojnih specijalista (KLASA: 033-03/25-01/1, URBROJ: 512-06-25-28 od 29. rujna 2025.), objavljuje

INTERNI OGLAS ZA POPUNU USTROJBenih MJESTA VOJNIH SPECIJALISTA U OSRH

HRVATSKA KOPNENA VOJSKA

ZAPOVJEDNIŠTVO HRVATSKE KOPNE NE VOJSKE

1. ČASNIK ZA INFORMATIKU, VSSp: D18PS91, bojnič vojni specijalist, mjesto službe: KARLOVAC
– 1 izvršitelj (redni broj 2 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

HRVATSKO RATNO ZRAKOPLOVSTVO

93. KRILLO

2. ZRAKOPLOVNI TEHNIČAR, VSSp: D31JSS1, stožerni narednik vojni specijalist, mjesto službe: DIVULJE – 1 izvršitelj (redni broj 86 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

3. ZRAKOPLOVNI TEHNIČAR, VSSp: D31JSS1, stožerni narednik vojni specijalist, mjesto službe: ZEMUNIK DONJI – 1 izvršitelj (redni broj 86 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

4. ZRAKOPLOVNI TEHNIČAR, VSSp: D31HSS1, stožerni narednik vojni specijalist, mjesto službe: ZEMUNIK DONJI – 1 izvršitelj (redni broj 80 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

ZAPOVJEDNIŠTVO ZA POTPORU

REMONTNI ZAVOD

5. TEHNIČAR ZA OPTIČKE INSTRUMENTE I CILJAČKE SPRAVE, VSSp: D31AS21 desetak vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – 1 izvršitelj (redni broj 49 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova).

Stručna sprema i uvjeti za popunu navedenih ustrojbenih mjesta vojnih specijalista utvrđeni su Popisom posebnih specijalističkih znanja vojnih specijalista. Personalni djelatnici ustrojstvenih jedinica Oružanih snaga dužni su navedeni popis dati na uvid svim zainteresiranim kandidatima.

Jedan kandidat može se javiti na više ustrojbenih mjesta vojnih specijalista.

Zainteresirani kandidati prijave na interni oglas s dokumentima koji dokazuju da ispunjavaju sve propisane uvjete za prijam u kategoriju vojnog specijalista dostavljaju poštom, preporučeno, Središnjici za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb, **15 dana od dana objave oglasa u Hrvatskom vojniku**.

Kandidati moraju ispunjavati opće i posebne uvjete za prijam u djelatnu vojnu službu propisane Zakonom o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13., 75/15., 50/16., 30/18., 125/19., 155/23., 158/23., 14/24. i 136/25.).

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 62. stavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13., 75/15., 50/16., 30/18., 125/19., 155/23., 158/23., 14/24. i 136/25.) i točke VIII. Odluke o osnivanju Povjerenstva Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, KLASA: 023-03/25-03/1, URBROJ: 512-01-25-232 od 5. svibnja 2025., objavljuje

Poništenje točke 9. internog oglasa za popunu NATO-ovih dužnosti

U internom oglasu za popunu NATO-ovih dužnosti, objavljenom 9. rujna 2026. na Glavnom portalu u sustavu LOTUS Ministarstva obrane i Oružanih snaga RH, 10. rujna 2026. na internetskim stranicama Ministarstva obrane te 25. rujna 2026. u *Hrvatskom vojniku*, br. 770,

poništava se točka 9. internog oglasa za popunu NATO-ovih dužnosti, koja glasi:

“9. stožerni časnik (RSN Control), OF-2, J4 Division, Joint Support and Enabling Command (JSEC), Ulm, SR Njemačka

Uvjeti:

- znanje engleskog jezika: STANAG 3333
- sigurnosni certifikat: NATO SECRET
- da za vrijeme službe u inozemstvu neće ispuniti uvjete za prestanak službe po sili zakona u skladu sa zakonom kojim se uređuju prava iz mirovinskog osiguranja DVO-a
- ostali uvjeti propisani opisom poslova (NATO Job Description).

Predviđeno vrijeme upućivanja na dužnost: srpanj 2027. na razdoblje do četiri godine.”

DOMOVINSKI RAT

Upućivanje dijelova Brigade na krajnji istok Hrvatske značilo je dolazak borbeno osposobljene i pokretljive jezgre na bojište na kojem se hrvatska obrana tek ustrojavala.

Na terenu su djelovali u borbenim skupinama čije su zadaće obuhvaćale uspostavu baza, obuku novopridošlih gardista, nadzor komunikacija, osiguranje točaka obrane, protuoklopnu borbu i potporu tamošnjim braniteljima

TIGROVI

U OBRANI ISTOČNE SLAVONIJE

Istočna Slavonija bila je 1991. jedno od najzahtjevnijih hrvatskih bojišta. Prostor između Osijeka, Vinkovaca, Vukovara, Iloka i državne granice sa Srbijom imao je iznimnu stratešku i operativnu važnost. Mostovi preko Dunava omogućivali su neprijatelju kratke pravce dovođenja snaga, topničku potporu iz dubine Vojvodine i povezivanje s pobunjenim srpskim strukturama na hrvatskom teritoriju. Hrvatska obrana na tom se prostoru ustrojavala u izrazito nepovoljnim uvjetima: nakon razoružanja Teritorijalne obrane, uz oskudicu oružja i protuoklopnih sredstava, nedovoljno razvijen sustav zapovijedanja, oslonac na tamošnje krizne stožere i postrojbe Zbora narodne garde (ZNG) u nastajanju te, od kraja rujna, međunarodni embargo na isporuku oružja. U takvu su obrambenu strukturu postupno uključivani i dijelovi 1. "A" brigade ZNG-a,

koja je poslije postala 1. gardijska brigada Hrvatske vojske – Tigrovi.

Početak povjesnice Tigrova smatra se 5. studenog 1990., kad je u Rakitju kraj Zagreba ustrojena Jedinica za posebne zadatke MUP-a RH. Na temelju dijela njezina ljudstva, koji je činio zapovjednu i borbenu okosnicu buduće postrojbe, 15. svibnja 1991. započelo je ustrojavanje 1. "A" brigade ZNG-a. Za njezina prvog zapovjednika imenovan je Josip Lucić, za njegova zamjenika Marijan Mareković, a za pomoćnika za koordinaciju s teritorijem Zdravko Andabak. Upućivanje dijelova Brigade na krajnji istok Hrvatske značilo je dolazak borbeno osposobljene i pokretljive jezgre na bojište na kojem se hrvatska obrana tek ustrojavala. Na terenu su djelovali u borbenim skupinama čije su zadaće obuhvaćale uspostavu baza, obuku novopridošlih gardista, nadzor komunikacija, osiguranje

točaka obrane, protuoklopnu borbu i potporu tamošnjim braniteljima. Početkom 1991. hrvatska obrana u istočnoj Slavoniji ustrojavala se pod pritiskom JNA, pobunjenih srpskih snaga i paravojnih skupina koje su iz Srbije ulazile na hrvatski teritorij. Neprijatelj je raspolagao oklopno-mehaniziranim postrojbama, topničkom potporom i kratkim pravcima dovođenja snaga preko Dunava, dok su hrvatske snage imale ograničenu opremu, logistiku i zapovjedne veze. Tamošnji sastavi uglavnom su bili vezani uz vlastita naselja, pa su pokretljive gardijske skupine mogle preuzimati najugroženije položaje, brzo zamijeniti zadaće i djelovati kao profesionalna jezgra obrane. U tome je bila posebna vrijednost Tigrova u istočnoj Slavoniji.

PRVE BAZE

Dijelovi 1. brigade ZNG-a upućeni su na šire vukovarsko područje već sredinom lipnja 1991. Na krajnjem istoku Hrvatske uspostavljene su baze ZNG-a na Principovcu, Opatovcu i u Čakovcima. Njihova svrha nije bila samo smještaj pripadnika nego i stvaranje oslonaca za obuku, motrenje terena, držanje točaka obrane, nadzor cestovnih smjerova i sprečavanje ulaska snaga JNA

**Skupina gardista
2. bojne Rakitje na
položajima u Tenji
(1991.)**

TEKST
Ivan Galović

FOTO
monografija
1. gardijska brigada
Hrvatske vojske
– Tigrovi

iz Srbije na teritorij Republike Hrvatske. Od 15. lipnja do 19. studenog 1991. pripadnici 1. brigade neprekidno su djelovali na iločkom i zapadnosrijemskom području, u Podunavlju, na vukovarskom bojištu te na osječko-vinkovačkom smjeru.

Na iločko područje upućena je 15. lipnja 1991. borbena skupina jačine satnije sastavljena od pripadnika 1. i 2. bojne. Skupinom je zapovijedao Ivan Grbavac Cobra, a zamjenik mu je bio Marijan Lozančić. Pripadnici su smješteni na ekonomiji Principovac, gdje je ustrojeno obučno središte. Iločki prostor, smješten uz Dunav i most prema Bačkoj Palanci, imao je izrazito osjetljiv položaj. Zadaća Tigrova bila je pripremiti obranu, uspostaviti nadzorne točke na ključnim komunikacijama i spriječiti dovođenje neprijateljskih snaga iz Srbije. Dana 5. srpnja u Ilok je stigla još jedna satnija 3. bojne, predvođena Damirom Šimunićem, kojoj se priključilo dvadesetak mještana Iloka. Skupina kojom je zapovijedao Ivan Grbavac sredinom srpnja povučena je na Banovinu. Nakon odlaska Damira Šimunića u Zagreb, zapovijedanje snagama u Iloku preuzima Zvonimir Kalan, a potom Josip Romozi. Početkom kolovoza obrana je ojačana skupinom od 50 pripadnika 4. bojne pod zapovijedanjem Marijana Vondre. Zadnja veća smjena provedena je 3. rujna, kad je pristiglo 60 pripadnika 3. bojne pod zapovijedanjem Dragana Basića; skupina je na iločkom području ostala do sredine listopada. Dana 8. srpnja 1991., nakon što su borbena oklopna vozila JNA prešla Iločki most, Zoltan Hadrava, pripadnik 3. bojne 1. brigade, pogodio je ručnim raketnim bacačem jedno od vozila. Izvori nisu jedinstveni u identifikaciji tog vozila: jedni ga navode kao tenk T-55, a drugi kao oklopni transporter. U literaturi se taj događaj navodi kao prvo uspješno protuoklopno djelovanje ZNG-a u Domovinskom ratu, kojim je ujedno uništeno prvo neprijateljsko oklopno vozilo. Sljedećeg dana zrakoplovstvo JNA napalo je bazu na Principovcu. U napadu je poginuo Predrag Jurčec, a dvojica su pripadnika ranjena. Jurčec je prvi poginuli pripadnik 1. brigade ZNG-a u istočnoj Slavoniji. Nakon napada pripadnici 3. bojne premješteni su u dvorac u Iloku, dok je JNA zauzela ekonomiju Principovac.

ČAKOVCI I PODUNAVLJE

U Čakovce je 22. lipnja 1991. stiglo sedamdesetak pripadnika 2. bojne Rakitje pod zapovijedanjem Marijana Marekovića. Ondje je ustrojena baza ZNG-a, a njezini su pripadnici provodili obuku i ophodnje. Zadaća skupine bila je držati položaje sjeverno od Đeletovaca i nadzirati cestu Vinkovci – Šid. Sredinom srpnja bazu u Čakovcima preuzimaju pripadnici 3. bojne pod zapovijedanjem Ante Tovila. Zrakoplovstvo JNA napalo je bazu u Čakovcima 22. srpnja, pri čemu su poginula dvojica pripadnika 3. bojne, a osmorica su ranjena. Važan obrambeni prostor obuhvaćao je Erdut, Dalj,

DOMOVINSKI RAT

Aljmaš i Bogaljevce. Dana 9. srpnja 1991. teglenicom je do pristaništa kod Aljmaša stiglo 140 pripadnika 1. brigade ZNG-a pod zapovijedanjem Kreše Tuškana. Ukupno 50 pripadnika 1. bojne s Tuškanca, pod zapovijedanjem Ivana Rašića, smješteno je u Centar za predvojničku obuku u Erdutu, a 90 pripadnika 2. bojne iz Rakitja, pod zapovijedanjem Bože Kožula, u odmaralište osječkog Vodovoda kod Bogaljevaca. Tigrovi su ondje zamijenili pripadnike 3. "A" brigade ZNG-a Kune koji su im predali dužnost i upoznali ih s terenom.

Zadaća novopridošlih snaga bila je jasna: u suradnji s policijom i Narodnom zaštitom zapriječiti prodor oklopnih postrojbi JNA iz Srbije preko Erdutskog mosta, onemogućiti napad pobunjenih Srba iz Borova Sela i Bijelog Brda te spriječiti ubacivanje paravojnih skupina iz Srbije na hrvatski teritorij. Prostor Aljmaša, Dalja i Erduta time je postao jedna od ranih točaka na kojima se vidjela širina istočnoslavonske obrane. Nisu se branili samo pojedini objekti i naselja nego i prilazi Erdutskom mostu te prostor na kojem bi neprijatelj mogao uspostaviti mostobran, dovesti

Ante Vrbat na položaju nekoliko dana prije pogibije (Vukovar, rujna 1991.)

Tigrovi na prilaznom punktu prema Vukovaru (ljetu 1991.)

oklopne snage i širiti nadzor prema Osijeku i Vukovaru. Napad 25. srpnja 1991. bio je vrhunac višednevnog pritiska na položaje Tigrova u Podunavlju. Dijelovi 51. mehanizirane brigade JNA topničkom vatrom s lijeve obale Dunava pogodili su više ciljeva. Najteže je pogodeno spomenuto odmaralište osječkog Vodovoda, u kojem su bili pripadnici 2. satnije 2. bojne 1. brigade. Poginulo je šest pripadnika, a 15 ih je teško ranjeno. Zbog zapriječenih kopnenih komunikacija, dio ranjenika evakuiran je riječnim putem. Napad je pokazao izrazitu neravnotežu u vatrenoj moći: Tigrovi su raspolagali pretežno pješačkim naoružanjem i ograničenim brojem protuoklopnih sredstava, dok je JNA djelovala višecijevnim bacačima raketa, minobacačima, topništvom, teškim strojnicama i tenkovima.

SRIJEMSKI PRAVCI

Nakon raketiranja baze u Čakovcima 22. srpnja, dio 3. bojne premješten je idućeg dana u Đeletovce. Skupinu kojom je do 28. srpnja zapovijedao Ante Tovoilo zamijenila je skupina od 50 pripadnika pod zapovijedanjem Marka Zorića. Novopridošla skupina uspostavila je točke obrane i stražarsku službu te nadzirala pravce prema Oroliku, Slakovcima i Berku. Iz baze su na Sajmište upućene dvije manje dragovoljačke skupine: prva je krajem srpnja ondje ostala deset dana, a druga, upućena sredinom kolovoza, sedam dana. Tijekom napada na Berak 1. rujna Marko Zorić uputio je 20 gardista koji su pod neprijateljskom vatrom izvukli više od sto civila. Dana 18. rujna 36 pripadnika iz Iloka upućeno je u Bogdanovce radi držanja dijela crte Bogdanovci – Lužac i osiguranja Kukuruznog puta, gdje su ostali dva do tri dana. Nakon dva dana 23 pripadnika iz Đeletovaca upućena su prema Slakovcima i privremeno su zaustavila kolonu od 15

oklopnih transportera s pješaštvom. U pokušaju približavanja neprijateljskoj koloni iz pozadine poginuo je jedan pripadnik Tigrova. Nakon povlačenja iz Đeletovaca dio postrojbe približno dva tjedna ojačavao je obranu Jarmine, gdje je Mile Raguž početkom listopada oborio neprijateljski zrakoplov. Sredinom rujna stanje u selima istočno od Vukovara postajalo je sve teže. Mile Dedaković, zapovjednik obrane Vukovara, 20. rujna zapovjedio je Tigrovima da pomognu obrani Tovarnika. Skupina od dvadesetak pripadnika 3. bojne predvođena Vlatkom Jelečom i Ilijom Vučemilovićem Šimunovićem krenula je prema Tovarniku, ali nakon vijesti da obrana popušta preusmjerila se prema Ilači. Ondje je s mještanima organizirala obranu. Uspostavljene su točke obrane na ulazu i izlazu iz sela, osigurani bokovi prema Šidskim Banovcima, Nijemcima i Tompojevcima te pripremljena obrana od oklopno-mehaniziranog napada. Tijekom borbe 21. rujna dio neprijateljske kolone ušao je u Ilaču. Nakon što je jedan tenk otvorio vatru po kućama, branitelji su zatražili pomoć u protuoklopnim sredstvima. Skupina Tigrova naoružana ručnim raketnim bacačima M80 Zolja približila se tenku i uništila ga, čime je izazvala zastoj i pomutnju u koloni. Tigrovi su potom prešli u protunapad, u kojem su po-

Darko Katuša,
zapovjednik voda
3. bojne, na položaju
(Principovac, 1991.)

ginula dvojica pripadnika 3. bojne i jedan policajac. Branitelji su zaplijenili veću količinu pješačkog oružja, top-haubice M-84 Nora kalibra 152 mm i transportno vozilo s opremom. Tog je dana iz Iloka stigao Dragan Basić s petnaestak pripadnika i protuoklopnim sredstvima, čime je broj Tigrova u obrani Ilače narastao na četrdesetak. Neprijateljske snage pretrpjele su u tom sukobu težak poraz.

U završnom napadu 25. rujna JNA je ponovno napala Ilaču, kombinirajući topničko, tenkovsko i pješačko djelovanje. Tigrovi su uništili nekoliko tenkova, ali su se zbog višestruke nadmoći neprijatelja i nedostatka streljiva navečer morali povući. Dio skupine povukao se prema Nijemcima, a drugi se dio kroz šumu Jelaš i preko Lovasa vratio u Ilok. Već 28. rujna Stjepan Prelec Galeb s petoricom Tigrova upućen je u Šaregrad, gdje su zajedno s mještanima organizirali obranu, rasporedili branitelje po vodovima te ustrojili točke obrane, pričuvni sanitet i opskrbu branitelja i civila. U napadu 4. listopada poginula su dvojica pripadnika 3. bojne 1. brigade.

PROBOJ IZ ILOKA

Pod prijetnjom napada predstavnici civilnih vlasti Iloka i JNA u Šidu su 14. listopada 1991. potpisali Sporazum o iseljavanju stanovništva. Polazak civilnog konvoja bio je predviđen za 17. listopada. Dvanaest pripadnika Tigrova odlučilo je napustiti Ilok s civilima, a pedesetak ih se odlučilo na proboj prema slobodnom teritoriju. Pridružilo im se desetak tamošnjih branitelja

DOMOVINSKI RAT

i civila koji nisu vjerovali jamstvima JNA. Proboj pod vodstvom Dragana Basića i Ilije Vučemilovića Šimunića započeo je 15. listopada nakon pada mraka. Skupina se uglavnom kretala noću, a danju se skrivala. Prolazila je izrazito rizičnim prostorom prema Bapskoj, zaobišla Molovin i Šid, prelazila komunikacije kojima su se kretale neprijateljske kolone te se usmjerila prema Ilincima, Vašici, Batrovcima i Apševcima. Proboj je trajao četiri noći i tri dana, dijelom preko teritorija Srbije. Završio je 19. listopada dolaskom u Apševce, gdje su mještani pomogli skupini i organizirali prijevoz do Zagreba. Nitko iz skupine nije poginuo niti je bio zarobljen. Taj uspjeh potvrđuje disciplinu, izvidničko osiguranje, sposobnost orijentacije i čvrstoću zapovijedanja male postrojbe koja se danima kretala prostorom pod neprijateljskim nadzorom.

TENJSKI SMJER

Nova Tenja bila je važno obrambeno uporište na jugoistočnim prilazima Osijeku. Tamošnja obrana, ustrojena kao Samostalni vod Tenja, 20. kolovoza prerasla je u Samostalnu tenjsku satniju, koja je položaje držala do početka prosinca.

Položaje je 20. kolovoza pojačalo oko sto pripadnika 2., 3. i 4. bojne 1. brigade ZNG-a pod zapovijedanjem Bože Kožula. Tigrovi su do 3. listopada držali dio crte, provodili izviđanja i izvodili ograničena izvidničko-diverzantska djelovanja u suradnji s tamošnjom obranom. U borbama 17. rujna ranjena su dvojica pripadnika Tigrova, a u protuoklopnom djelovanju uništeno je ili onesposobljeno više neprijateljskih vozila.

Dijelovi 1. brigade ZNG-a upućeni su na šire vukovarsko područje već sredinom lipnja 1991. Na krajnjem istoku Hrvatske uspostavljene su baze ZNG-a na Principovcu, Opatovcu i u Čakovcima

Nakon završetka angažmana skupina se vratila u Zagreb.

VUKOVARSKO BOJIŠTE

Na šire vukovarsko područje 24. lipnja 1991. stiglo je sto pripadnika 4. bojne 1. brigade pod zapovijedanjem Drage Horvata. Smješteni su bili u bazi ZNG-a na Opatovcu, iz koje su borbenne skupine upućivane prema Bapskoj, Šarengradu, Bogdanovcima i Borovu naselju. U bazi je ustrojen i Interventni vod. Drago Prša predvodio je skupinu u Šarengradu, a Ivica Arbanas ostao je u Opatovcu kao dio jezgre Interventnog voda. Prva skupina 4. bojne ostala je do 12. srpnja, kad ju je zamijenila druga skupina jednake jačine, angažirana do 13. kolovoza. Zasebna skupina 4. bojne djelovala je u Borovu naselju od 12. srpnja do početka kolovoza. Skupina 2. bojne Rakitje pod zapovijedanjem Damira Podvinskog u početku je držala silos Đergaj, izdvojeni položaj između Vukovara i Bršadina. U Bršadinu su 26. lipnja ranjeni Podvinski i još jedan pripadnik, dok su dvojica zarobljena. Zapovijedanje položajem potom je preuzeo Ivica Arbanas, koji je ondje ostao do 15. kolovoza, kad je imenovan zapovjednikom 4. bojne 3. brigade ZNG-a.

General Ivan Kapular s pripadnicima 2. bojne (Vukovar, kolovoz 1991.)

Skupina 4. bojne pod zapovijedanjem Damira Žižića u početku je držala silos Dunav, posebnu točku obrane na Priljevu. Dana 28. srpnja na položaj je upućen vod 4. bojne pod zapovijedanjem Drage Prše, koji ondje ostaje do 1. listopada. Skupina od 19 pripadnika 4. bojne pod zapovijedanjem Josipa Nemeca krenula je 30. rujna iz baze Petruševac u Zagrebu prema Vukovaru, probila se kukuruznim putem do Bogdanovaca, a tijekom noći pješice je nastavila prema gradu. Sutra je rano ujutro preko Lušća prebačena na silos Dunav, gdje od Pršine skupine preuzima položaj. U prvoj polovini listopada Nemecova skupina premještena je sa silosa na Sajmište.

Obrana Vukovara bila je tijekom lipnja, srpnja i kolovoza teritorijalno organizirana, a pokretljive gardijske borbene skupine činile su osposobljeniju jezgru za žurne intervencije. Među ranim djelovanjima Tigrova izdvaja se intervencija u Sotinu, odbijanje napada iz Borova Sela na području Borova naselja te neutralizacija snažnog strojničkog uporišta na Trokatnici uz staru Banijsku cestu.

Dolazak Tigrova u Vukovar imao je snažan moralno-psihološki učinak. U gradu su dočekani s oduševljenjem; dio mladića priključio se 1. brigadi ZNG-a, a dio drugim postrojbama u nastajanju. Prisutnost profesionalnije jezgre podizala je moral i omogućivala prijenos organizacijskih i borbenih iskustava na tamošnju obranu u trenutku kad su se čvršći ustroj, zapovjedne veze i podjela odgovornosti tek uspostavljali.

Dana 12. listopada pripadnici Tigrova zajedno s drugim postrojbama sudjelovali su u pokušaju deblokade prometnice Vinkovci – Vukovar na području Nuštra i Marinaca: 70 pripadnika 6. bojne pod zapovijedanjem Kreše Tuškana i 30 pripadnika 3. bojne pod zapovijedanjem Tomislava Milovca. Cilj je bio otvoriti prometnicu i omogućiti evakuaciju najtežih ranjenika. U prometnoj nesreći tijekom prilaska bojištu iz stroja je izbačeno 19 pripadnika. Preostali Tigrovi osiguravali su smjer

Razmještaj postrojbi 1. br ZNG u vremenu od 15. lipnja do 19. studenoga 1991.

 Mjesto	 Vrijeme	 Postrojba	 Broj pripadnika
Novi Čakovci	23. 06. do 22. 07.	dijelovi 2. i 3. bojne	80–70
Ilok	15. 06. do 17. 10.	dijelovi 1., 2. i 3. bojne	110–80
Vukovar	24. 06. do 19. 11.	dijelovi 2. i 4. bojne	100–40
Erdut	09. 07. do 01. 08.	dijelovi 1. bojne	50
Dalj	09. 07. do 01. 08.	dijelovi 2. bojne	90
Opatovac	10. 07. do 15. 08.	dijelovi 4. bojne	30
Bapska – Šarengrad	24. 06. do 13. 10.	dijelovi 3. i 4. bojne	30
Đeletovci	23. 07. do 22. 09.	dijelovi 3. bojne	60–40
Tenja	20. 08. do 03. 10.	dijelovi 2., 3. i 4. bojne	100
Berak	01. do 02. 09.	dijelovi 3. bojne	20
Bogdanovci	17. do 20. 09.	dijelovi 3. bojne	36
Slakovci	18. do 20. 09.	dijelovi 3. bojne	23
Ilača	20. do 24. 09.	dijelovi 3. bojne	20
Jarmina	23. 09. do 03. 10.	dijelovi 3. bojne	40
Nuštar	12. do 15. 10.	dijelovi 6. bojne	50

prema Jankovcima i Mirkovcima kako bi spriječili intervenciju neprijatelja, no prometnica nije deblokirana.

BOROVO NASELJE

Početkom kolovoza 1991. skupina od četrdeset pripadnika 2. bojne Rakitje pod zapovijedanjem Zlatka Horvata ušla je u Vukovar preko Nuštra i Bogdanovaca. Nakon dolaska skupina se javila zapovjedništvu obrane, a potom je upućena u Borovo naselje. Raspoređena je duž crte obrane duge približno kilometar, od Trpinjske ceste preko Ličke, Nove Banijske i Stare Banijske ulice do položaja kod kafića Slon. Ta je crta postala jedno od ključnih uporišta hrvatskog protuoklopnog djelovanja i obrane sjevernog dijela grada. Prvi poginuli pripadnik skupine bio je Ante Vrbat, koji je 14. rujna stradao na Banijskoj cesti. U tenkovskom napadu 20. rujna Petar Šinković uništio je neprijateljski tenk, ali je potom poginuo u uzvratnoj vatri. Šest dana poslije poginuo je i zapovjednik Zlatko Horvat, izravno pogođen protuoklopnom vođenom raketom Maljut-

Početkom povjesnice Tigrova smatra se 5. studenog 1990., kad je u Rakitju ustrojena Jedinica za posebne zadatke MUP-a RH

VREMENSKA CRTA DJELOVANJA TIGROVA U ISTOČNOJ SLAVONIJI 1991.

Dolasci, vide smjene i ljudska borbena djelovanja

1. BRIGADA ZNG-a • TIGROV

LIPANJ	SRPANJ	KOLOVOZ	RUJAN	LISTOPAD	STUDENI
15. 6. ILOK / PRINCIPOVAC Satnjska skupina 1. i 2. bojne; Ivan Grčević Kobra, zamjenik Marjan Lozančić. 22. 6. ČAKOVCI Oko 70 pripadnika 2. bojne; Marjan Mareković; uspostava baze i obuka. 24. 6. OPATOVAC Sto pripadnika 4. bojne; Drago Horvat; skupine prema Bapekoi, Šarengradu i Bogdanovcima. 26. 6. BRŠADIN / SILOS ĐERGAJ Damir Podrinski ranjen u Bršadinu; zapovijedanje silosom preuzima Ivica Arbanas.	5.-9. 7. ILOK / PRINCIPOVAC Satnjska 3. bojne i oko 20 boraca; 8. srpnja Žoltan Hadravai izvodi prvo uspješno protuoklopno djelovanje ZNG-a; 9. srpnja napad na Principovac. 9. 7. ALJMAŠ / ERDUT / BOGALJEVCI Ukupno 140 pripadnika 1. i 2. bojne; Krešo Tuškan, Ivan Ristić i Božo Kozul. 12. 7. BOROVO NASELJE Skupina 4. bojne djeluje do početka kolovoza. 22.-23. 7. ČAKOVCI – ĐELETOVCI Nakon napada na bazu dijelovi 3. bojne premešteni su u Đeletovce; Ante Toviš, potom Marko Ženić. 25. 7. BOGALJEVCI Topnički napad JNA; šest poginulih i 15 teško ranjenih pripadnika 2. bojne. 29. 7. SILOS DUNAV Vod 4. bojne pod zapovijedanjem Drage Priše preuzima položaj na Prijevu.	POČETAK ILOK Pedeset pripadnika 4. bojne pod zapovijedanjem Marjana Vondre. POČETAK BOROVO NASELJE Četrdeset pripadnika 2. bojne; Zlatko Horvat; od 26. rujna Ivan Kapular. 20. 8.-3. 10. NOVA TENJA Oko 100 pripadnika 2., 3. i 4. bojne pod zapovijedanjem Bože Kozula.	1. 9. BERAK Dvadeset pripadnika 3. bojne izvlači više od stotinu civila iz okruženja. 3. 9.-SRED. 10. ILOK Šezdeset pripadnika 3. bojne pod zapovijedanjem Dragana Basića. 18.-20. 9. BOGDANOVCI / SLAKOVCI Skupine od 36 i 23 pripadnika osiguravaju Kulunuzni put i privremeno zaustavljaju oklopnu kolonu. 20.-25. 9. ILAČA Oko 20, potom približno 40 Tigrova; protuoklopna borba i protunapad. 28. 9.-4. 10. ŠARENGRAD Sljepan Prelec Galeb s petoricom Tigrova organizira obranu; u napadu 4. listopada pogibaju dvojica Tigrova.	30. 9.-PRVA POL. 10. SILOS DUNAV Nemecova skupina 1. listopada preuzima položaj; tijekom prve polovice listopada napušta silos i prelazi na Sajmište. 12. 10. NUŠTAR / MARINCI Oko 100 pripadnika 6. i 3. bojne; Tuškan i Mlivoac; s drugim postrojbama sudjeluju u pokušaju deblokade prometnice Vinkovci – Vukovar. 15.-19. 10. PROBOJ IZ ILOKA Oko 50 Tigrova i desetak lokalnih branitelja i civila; Dragan Basić i Ilija Vučemilović Šimunović; proboj bez gubitaka. 16. 10. SAJMIŠTE Napad na položaj kod vatrogasnog doma; ranjeni Josip Nemec i Mladen Kosec. OD 18. 10. CVJETNO / PRVOMAJSKA Preostalih 17 pripadnika 4. bojne; Damir Mlinarić, zamjenik Vilim Karlović.	18.-19. 11. BOROVO NASELJE Pokušaj proboja preostalih Tigrova; završetak organizirane obrane.

Prikaz je izradio prema završnom tekstu rada i obuhvaća glavne događaje, veće prijene i ljudska djelovanja; manje promjene i pojedinih skupina nisu prikazane.

ka dok je pretrčavao cestu u Borovu naselju. Nakon njegove pogibije zapovijedanje skupinom preuzeo je Ivan Kapular, koji tu dužnost obavlja do završetka organizirane obrane.

Borbe su svakim danom postajale žešće, a broj ranjenih rastao je s jačanjem topničkih, minobacačkih i oklopnih napada. Prije sloma obrane preostali pripadnici borbene skupine 2. bojne pokušali su se probiti iz okruženja. Krenuli su u noći s 18. na 19. studenog, ali su zbog snage neprijateljskog obruča odustali od proboja prema Vinkovcima i usmjerili se prema Osijeku. Nedaleko od zadnjih kuća u Borovu naselju skupina je ušla u minsko polje, pri čemu su poginula dvojica Tigrova i jedan varaždinski policajac, a dvojica su branitelja ranjena. Preostali pripadnici vratili su se na polazne položaje i ondje dočekali završetak obrane Borova naselja.

Borbena skupina 2. bojne 1. brigade pretrpjela je u Borovu naselju teške gubitke. Od četrdeset pripadnika koji su početkom kolovoza stigli u Vukovar deset je izgubilo život: osmorica su poginula u borbama, a dvojica ranjenih nakon zarobljavanja ubijena su na Ovčari. Petnaestorica su ranjena, a dvanaestorica zarobljena i odvedena u logore na području Srbije; među zarobljenima bilo je šest ranjenika. Dio preživjelih uspio se probiti na slobodni teritorij. Skupina je više od tri mjeseca činila obučenu protuoklopnu i interventnu jezgru obrane sjevernog dijela Vukovara, prenosila borbenu iskustvo tamošnjim braniteljima i usporavala napredo-

vanje neprijatelja. Težina gubitaka pokazuje razmjere žrtve podnesene radi održanja organiziranog otpora do završetka obrane Borova naselja.

SAJMIŠTE

Na Sajmištu je Nemecova skupina raspoređena na položaj kod Vatrogasnog doma. U napadu 16. listopada položaj je izgubljen, a ranjeni su Josip Nemec i Mladen Kosec.

Od 18. listopada 17 preostalih pripadnika raspoređeno je u Cvjetno naselje i Prvomajsku ulicu, u zonu 1. bojne 204. brigade HV-a. Zapovijedanje skupinom preuzeo je Damir Mlinarić, a njegov zamjenik bio je Vilim Karlović. Tigrovi nisu djelovali kao izdvojena skupina, nego su uglavnom po dvojica raspoređivani u skupine od deset do petnaest branitelja, u kojima su preuzimali zapovjedne i druge odgovorne borbene zadatke. Njihov je raspored obuhvaćao prostor od Tekstilne škole prema Cvjetnom naselju i završnom dijelu Prvomajске ulice, sa zadaćom zaustavljanja prodora prema središtu grada.

Uslijedile su iscrpljujuće borbe za pojedine kuće, dvorišta i raskrižja, uz

Na šire vukovarsko područje 24. lipnja 1991. stiglo je sto pripadnika 4. bojne 1. brigade pod zapovijedanjem Drage Horvata. Smješteni su bili u bazi ZNG-a na Opatovcu

DOMOVINSKI RAT

stalno djelovanje neprijateljskog topništva, minobacača i pješaštva. Od 19 pripadnika skupine, do završetka obrane dvojica su poginula u izravnim borbenim djelovanjima, jedan ranjeni pripadnik ubijen je na Ovčari nakon zarobljavanja, jedan se i dalje vodi kao nestali, a ostali su bili ranjeni ili zarobljeni. Nemec je, premda ranjen, odbio napustiti grad humanitarnim konvojem jer se smatrao odgovornim za svoje ljude. Samo su se trojica ranjenih pripadnika uspjela živa probiti na slobodni teritorij, među njima i zapovjednik Josip Nemec.

Sajmište pokazuje drugu stranu obrane Vukovara: iscrpljujući urbani boj u kojem je svaki objekt postajao taktička točka. Raspoređeni među tamošnje branitelje, Tigrovi su kao zapovjedna i interventna jezgra pomagali održati ustroj, disciplinu i povezanost obrane unatoč gubicima, nedostatnoj opskrbi, otežanoj evakuaciji i raspadu zapovjednih veza.

VOJNO ZNAČENJE

Na taktičkoj razini doprinos Tigrova bio je vidljiv u držanju položaja, osiguranju komunikacija i točaka obrane, protuoklopnom djelovanju, intervencijama na najugroženijim mjestima i potpori tamošnjim braniteljima. Njihov je učinak bio najveći ondje gdje je mala, odlučna i osposobljena skupina mogla zaustaviti, usporiti ili poremetiti djelovanje oklopno-mehaniziranih snaga. U takvim su okolnostima Tigrovi djelovali kao multiplikator borbene moći hrvatske obrane.

Organizacijski i moralno-psihološki doprinos bio je jednako važan. Tigrovi su u istočnu Slavoniju prenosili iskustvo jedne od prvih hrvatskih profesionalnih oružanih jezgri. U Opatovcu, Principovcu, Čakovcima, Đeletovcima, Erdutu i Bogaljevcima obučavali su nove gardiste, uspostavljali točke obrane i povezivali tamošnje snage u usklađenu obrambeni sustav. Njihova prisutnost u Iloku, Erdutu, Ilači, Šarenggradu, Borovu naselju i na Sajmištu istodobno je pomagala očuvati borbeni poredak, samopouzdanje i volju za otporom.

Malobrojne, ali profesionalno ustrojene i pokretljive skupine Tigrova ostvarile su u istočnoj Slavoniji učinak koji je nadilazio njihovu brojnost

**Vinko Mihaljević,
Stipe Miličević
i Marko Zorić,
zapovjednik
ZNG-a u
Đeletovcima
(kolovoz 1991.)**

Povijesno-simboličko značenje proizlazi iz činjenice da je djelovanje Tigrova u istočnoj Slavoniji obuhvatilo gotovo cijeli raspon ratnih iskustava 1991.: od uspostave prvih baza i obuke, preko borbi protiv oklopništva i topništva te urbanog boja, do zarobljavanja, zatočeništva u logorima, stradanja na Ovčari i organiziranog proboja iz okruženja. Njihov ratni put pokazuje kako je nastajala Hrvatska vojska – prijelazom iz policijske jezgre u gardijsku brigadu, dragovoljnošću, profesionalizacijom, žrtvom i brzom prilagodbom stvarnim uvjetima bojišta.

ZAKLJUČAK

Malobrojne, ali profesionalno ustrojene i pokretljive skupine Tigrova ostvarile su u istočnoj Slavoniji učinak koji je nadilazio njihovu brojnost. Njihova vrijednost nije bila samo u izravnoj borbi nego i u sposobnosti da na širokom prostoru uspostavljaju baze, obučavaju nove gardiste, preuzimaju krizne položaje i djeluju kao zapovjedna, interventna i protuoklopna jezgra uz tamošnje snage. Kao dio zajedničkog obrambenog napora povećavale su otpornost postrojbi u nastajanju i prisiljavale tehnički nadmoćnijeg neprijatelja na dodatni utrošak vremena i snaga. Cijena tog angažmana bila je visoka: u istočnoj Slavoniji poginulo je 28 pripadnika Brigade, a jedan se vodi kao nestali. Upravo ta kombinacija pokretljivosti, discipline, prijenosa iskustva i spremnosti na ostanak na najugroženijim položajima čini njihov ratni put trajnom vojnopovijesnom sastavnicom obrane istoka Hrvatske.

PJESME KOJE SU OBILJEŽILE DOMOVINSKI RAT

TEKST
Ivan Šurbek

FOTO
privatna arhiva
Tomislava Brajše

Sjećanje na devedesete i Domovinski rat podsjeća nas da je domoljublje u najtežim trenucima značilo hrabrost, zajedništvo i spremnost na najveću žrtvu za slobodu

GLAS KOJI JE NOSIO DEVEDESETE

TOMISLAV BRAJŠA BIO JE JEDAN OD UPEČATLJIVIH GLASOVA HRVATSKE DOMOLJUBNE I DUHOVNE GLAZBENE SCENE DEVEDESETIH. NJEGOVE SU PJESME SAVRŠENO SPAJALE PRIVRŽENOST DOMOVINI I DUBOKU VJERU U BOGA TE ZAGOVOR MAJKE BOŽJE. U NAJTEŽIM TRENUCIMA DOMOVINSKOG RATA NJEGOVA JE GLAZBA PRUŽALA UTJEHU I DIZALA MORAL

Hrvatska mati me rodila, hrvatska zemlja othranila, Hrvat sam bio i Hrvat ću biti, živjela Hrvatska! Stihovi refrena pjesme *Hrvatska mati*, koju izvodi Tomislav Brajša, velikan hrvatske glazbe devedesetih, na najbolji način oslikavaju ljubav prema domovini. U pjesmi koja pronosi poruku ljubavi, Brajša svojom toplom izvedbom i nezaboravnim glasom osvaja srca Hrvatske i piše povijest.

Malo je pjesama koje su tako čvrsto obilježile jedno vrijeme kao što je *Hrvatska mati* obilježila devedesete. Njezin je glas Tomislav Brajša, zagrebački glazbenik koji je od 1990. do 1995. održao više od dvjesto humanitarnih koncerata na ratištima i u bolnicama. Ne vidi od rođenja, ali to spominje tek usput, kao podatak koji nikad nije smatrao presudnim. Tijekom razgovora za *Hrvatski vojnik* osjeća se njegov spokoj, entuzijazam i ponos. Ponosno ističe ljubav prema obitelji,

domovini, vjeri, ljudima koji ga okružuju, prijateljima i kolegama. Brajšu ćemo prema njegovu odgoju, stavu i vrijednostima svrstati među one jednostavne dečke koji nikad nisu izgubili dijete u sebi. S puno topline, anegdota i prisjećanja vodi nas kroz svoju životnu priču.

ODRASTANJE

Rodio se 18. studenog 1970. u Puli, kao nedonoščić. U inkubatoru je, kaže, došlo do pogreške s dozom kisika, a posljedica toga je da ne vidi. Jelena Brajša posvojila ga je s još troje djece. U novoj obitelji, unatoč stopostotnoj sljepoći, dobio je ljubav, podršku i priliku za razvoj svojeg iznimnog glazbenog talenta.

PJESME KOJE SU OBILJEŽILE DOMOVINSKI RAT

Pjesme koje su obilježile Domovinski rat imale su važnu i višeslojnu ulogu u hrvatskom društvu. One nisu bile samo glazba nego snažno sredstvo otpora, identiteta i zajedništva. Neke su od njihovih glavnih uloga bile:

Jačanje nacionalnog identiteta i zajedništva

U ratnim okolnostima pjesme su pomagale ljudima da se osjećaju povezano – bez obzira na to jesu li bili na bojištu, u izbjeglištvu ili kod kuće. One su učvršćivale osjećaj pripadnosti narodu i državi koja se stvarala.

Psihološka potpora i moral

Za branitelje i civile glazba je bila oblik ohrabrenja i nade. Pjesme su dizale moral, davale snagu u teškim trenucima i pomagale ljudima da izdrže strah, gubitke i neizvjesnost.

Izraz otpora i domoljublja

Mnoge pjesme jasno su izražavale otpor agresiji i odlučnost u obrani domovine. Glazba je bila nenasilan, ali vrlo snažan način slanja poruke – i unutar zemlje, i prema svijetu.

Čuvanje kolektivnog sjećanja

Te su pjesme danas dio povijesne memorije. One prenose emocije i iskustva rata budućim generacijama, često snažnije nego suhoparni povijesni podaci.

Medijska i simbolička uloga

Emitirane na radiju, televiziji i na koncertima, pjesme su postale simbol vremena i često su bile povezane s humanitarnim akcijama i javnim okupljanjima.

U godini u kojoj obilježavamo 35. obljetnicu Hrvatske vojske želja nam je prisjetiti se pjesama koje su nastajale istodobno s njezinim ustrojavanjem i koje su na svoj način pridobile obrani i jačanju domovine.

U trenucima kada je sve izgledalo izgubljeno, krunica oko vrata hrvatskog branitelja nije bila samo vjerski simbol već je bila štit, utjeha i znak nepokolebljive vjere da dobro na kraju pobjeđuje zlo. Ta duhovna dimenzija duboko je utkana u identitet našeg naroda, ističe Tomislav Brajša

“U našoj se kući njegovao domoljubni odgoj, i to jednostavnim pravilima: poštuj svoje, brani svoje, poštuj tuđe, ne uzimaj tuđe. Već otprilike 1974., kad se to rijetko tko usudio, kod nas su se u stanu pjevale pjesme *Oj, ti vilo Velebita* i *Ustani, bane*.

Glazba je u obitelji Brajša bila nasljedna. Djed Ćiril skladao je pjesme, stric Petar bio je vrhunski trubač, a Zoran Brajša flautist. Moje školovanje bilo je sustavno. Klavir sam šest godina učio u Centru za slijepe i slabovidne “Vinko Bek” u klasi profesorice Ane Nađ, a srednju glazbenu školu, smjer truba, završio sam u klasi profesora Marijana Domića u Muzičkoj školi “Vatroslav Lisinski”, paralelno pohađajući gimnaziju u Križanićevoj (muzički razred). “Na moj šesti rođendan stric Petar donio je trubu i zasvirao. Bio sam očaran trubom i tako sam odlučio da ću je svirati. A pjevanje mogu zahvaliti profesoru Domiću. On me je odveo Vladimiru Ruždjaku, kod kojega sam dvije godine učio solopjevanje,” objašnjava nam.

KAKO JE NASTALA HRVATSKA MATI

Tekst i melodiju pjesme *Hrvatska mati* napisao je Siniša Doronjga, a Brajša ju je izveo. Do njega je došao kao devetnaestogodišnjak preko poznanika. Prije toga u privatnoj je nakladi izdao dvije audiokasete.

“Dođem prvi put gospodinu Doronjgi, on me gleda i pita: ‘Mali, što bi ti htio biti?’ Rekoh: ‘Glazbenik, pjevač.’ ‘Aha,’ kaže, ‘daj da čujemo što si to donio.’ Pustio je kasete i tako je počelo”, govori Brajša.

Suradnja je urodila trima albumima domoljubnih pjesama: *Hrvatska mati* – kulturno izdanje s kojeg se ističe naslovna pjesma; *Bože dragi, sačuvaj Hrvate* – album koji je samim nazivom bio vapaj i molitva u jeku najžešćih razaranja; *Hrvatski sinovi* – album prožet ponosom i podrškom braniteljima na bojišnicama.

Sama pjesma *Hrvatska mati* nastala je gotovo preko noći:

“Jedne večeri, oko deset, nazvao me je gospodin Doronjga: ‘Mali, kako ti se sviđa tekst?’ I počne pjevati. Ja pitam: ‘Imate li melodiju?’ ‘Imam.’ ‘A refren?’ ‘Imam.’ ‘Hajde’, kažem. Tako je to nastalo iz duše i njemu i meni i cijeloj ekipi.”

“Snimili smo pjesmu 1989., još u Jugoslaviji. Nijedna kuća nije ju htjela izdati, sve ih je bilo strah. Onda je gospodin Doronjga otišao u diskografsku kuću Suzy, poslušali su je i rekli da će je izdati. Snimali smo i u Jadranu u dvanaest u noći, u studiju nikoga osim nas i portira na vratima. Kad smo se ponudili platiti, nije htio ni čuti: ‘Pa radite to za našu Hrvatsku.’ Tako se tada radilo”, preporučava Brajša.

Kaže kako je namjera bila jasna.

“Pazili smo na tekst tako da ne povrijedimo nikoga. Pjevamo za Hrvatsku, za našu domovinu, ne protiv ikoga. To je duboko emotivna pjesma posvećena majkama i domovini, može se pjevati uvijek i nikoga ne vrijeđa”, ističe.

Među pjesmama s tih albuma je i ona posvećena poginulim braniteljima, *Spavaj s mirom, sine moj*.

“Ovo je također prekrasna stvar i velika pjesma. Sve su te pjesme jednostavno izvirale iz duše. Ljude je to u ono vrijeme zaista nosilo, a hvala Bogu, hrvatski narod ne zaboravlja ni tu pjesmu ni pjesme mojih kolega,” govori nam.

RATIŠTA I BOLNICE

Tomislav Brajša je od 1990. do 1995. u sklopu glazbene skupine Croatian Music Aid zajedno s kolegama poput Dražena Žanka, Jimmyja Stanića i Sandre Kulier obilazio ratišta, bolnice i toplice u kojima su bili ranjenici.

“Nema ratišta na kojem nisam pjevao i nema bolnice ni toplica u kojima nisam pjevao za naše ratnike, za naše momke”, dodaje.

PJESME KOJE SU OBILJEŽILE DOMOVINSKI RAT

Za osobite zasluge u kulturi, prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman odlikovao je 1998. godine Tomislava Brajšu Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića.

“To mi je bila velika čast. Ali najviše mi je značilo što sam, nadam se, uspio glasom doći do hrvatskih branitelja i hrvatskog naroda. Naravno, ne želim izostaviti nikoga. Zato bih volio da se uz mene spomenu i aranžer profesor Zoran Jašek i tonski majstor Branko Podbrežnički”, ističe Brajša te dodaje da su ti ljudi bili vrlo važni za nastanak pjesama. “U Sunji smo pjevali u rovovima. Počeo je napad i mi smo, gospodin Doronjga i ja, legli u rov s dečkima i ležali dok je trajalo. Zato znam što su naši dečki proživljavali”, prisjeća se.

DOMOLJUBLJE BEZ PATETIKE

O domoljublju Brajša govori bez velikih riječi, ali s jasnim stavom: ono nije nešto što se pokaže jednom godišnje.

“Hrvatski narod nije započeo nijedan osvajački rat, pa ni devedesetih nismo napadali, samo smo branili svoje. Domoljublje ne smije biti samo za Dan Oluje, ono se iskazuje

svakodnevnom odgovornosti, čuvanjem istine i izgradnjom boljeg društva. A meni je fantastično što rade navijači u Rijeci, Armada, kad na mostu zapale baklje za Vukovar”, kaže Brajša.

“Mladima treba prenositi priče o hrabrosti i zajedništvu iz devedesetih, bez gorčine, ali s dubokim poštovanjem prema činjenicama i žrtvi. Trebamo ih učiti da čuvaju naš jezik, kulturu, tradiciju i povijest od zaborava. Voljeti svoje, cijeniti svoje korijene i podrijetlo, a pritom poštovati i uvažavati druge narode i kulture. Sjećanje na devedesete i Domovinski rat podsjeća nas da je domoljublje u najtežim trenucima značilo hrabrost, zajedništvo i spremnost na najveću žrtvu za slobodu. Poštovati one koji su dali zdravlje i živote za slobodu, posjećivati mjesta pijeteta (poput Vukovara, Škabrnje i drugih simbola obrane) te podupirati obitelji onih kojih više nema. Svakako želim naglasiti da su vjera u Boga i zagovor Gospe – Kraljice Hrvata bili nepresušni izvor snage,

Mladima treba prenositi priče o hrabrosti i zajedništvu iz devedesetih, bez gorčine, ali s dubokim poštovanjem prema činjenicama i žrtvi. Trebamo ih učiti da čuvaju naš jezik, kulturu, tradiciju i povijest od zaborava

Hrvatska mati

Diglo se jato gorskih ptica
diglo se jato sokolova
nježno ih mati pogledom prati
nježno im govori
Sinovi moji, uzdanice moje
čuva vas majka sokolova
nad vama bdije hrvatska mati
ne da vas nikome
Hrvatska mati me rodila
hrvatska zemlja othranila
Hrvat sam bio i Hrvat ću biti
živjela Hrvatska
Sinovi moji, uzdanice moje
čuva vas majka sokolova
nad vama bdije hrvatska mati
ne da vas nikome
Diglo se jato gorskih ptica
diglo se jato sokolova
letite djeco, govori im mati
letite slobodno
Nad vama bdije hrvatska mati
ne da vas nikome

utjehe i nade u najtežim danima Domovinskog rata. U trenucima kada je sve izgledalo izgubljeno, krunica oko vrata hrvatskog branitelja nije bila samo vjerski simbol već je bila štit, utjeha i znak nepokolebljive vjere da dobro na kraju pobjeđuje zlo. Ta duhovna dimenzija duboko je utkana u identitet našeg naroda", naglašava.

PORUKA ZA ONE KOJI PATE: NE SAŽALJEVATI SE, NEGO RADITI

Na pitanje što bi poručio onima koji se danas bore s teškim životnim izazovima i invaliditetom odgovara bez puno razmišljanja:

"Prvo: ne sažaljevati se. Nikada. I ne dopustiti nikome da te sažalijeva.

Pjesma
Hrvatska mati
snimljena je još
1989. godine,
u bivšoj državi!
Nijedna kuća
nije ju htjela
izdati, sve ih je
bilo strah, govori
nam Brajša

Uvijek biti pozitivan, raditi, stvarati i ići naprijed. Naša hrvatska zemlja pamti mnoga teška vremena, ali je iz svakog izišla ponosna i nepobijedena. Ta ista snaga i otpornost živi danas i u nama. Devedesete su nas naučile da ništa nije nemoguće kada imamo zajednički cilj. Danas taj cilj nije opstanak, već napredak i stvaranje zemlje u kojoj se sretno i ponosno živi. Vjeruj u bolje sutra, radi i bori se jer tvoja domovina te treba i vjeruje u tebe!"

Poruku upućuje i društvu:

"Dajte svima šansu i mogućnost da rade. Nema većeg ponosa nego svojim radom i idejama izgrađivati našu domovinu nabolje. Stvarajmo za sebe, za svoju djecu i za budućnost zemlje koju volimo."

Riječi su to čovjeka koji je cijeli život gradio na onome što ima, a ne na onome što mu nedostaje. *Hrvatska mati* ostaje pjesma po kojoj ga pamte, a njegova je poruka jasna i nedvosmislena: život ima smisao i vrijedi se boriti za njega.

